

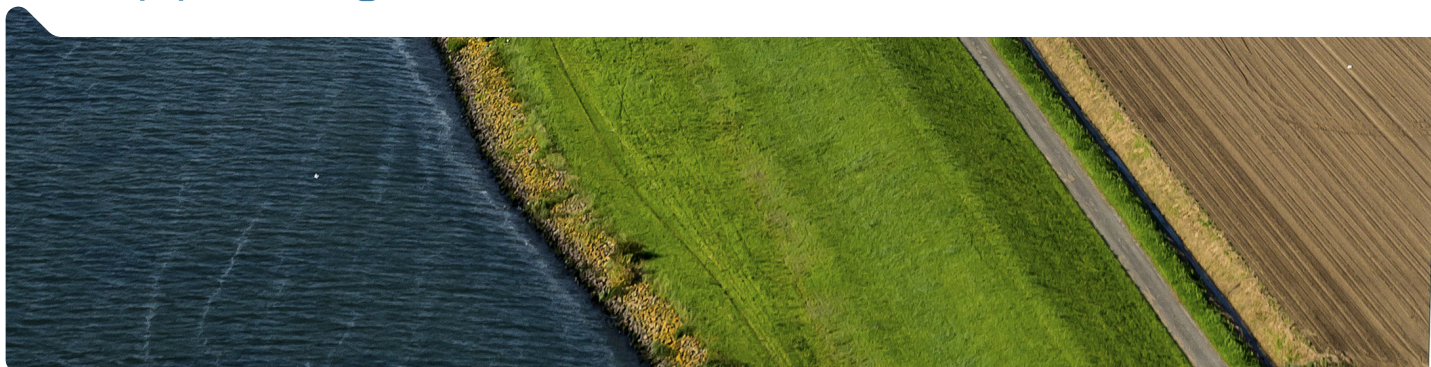

Maatschappelijk Verantwoord Beleggen

Rapportage H2 2020

Achmea Investment Management

Inhoudsopgave

1.	Activiteiten & Ontwikkelingen	03
2.	Inleiding verantwoord beleggen	05
3.	Uitsluitingsbeleid	10
4.	Stembeleid & Corporate Governance	19
5.	Engagement	26
6.	Samenwerking & Collectieve Initiatieven	59
7.	Bijlagen	64

1. Activiteiten & Ontwikkelingen

Het afgelopen halfjaar zijn binnen de Nederlandse financiële sector veel initiatieven ontplooid rond Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (MVB). Achmea IM heeft aan veel van deze initiatieven een bijdrage geleverd en de belangen van haar klanten behartigd. Zo hebben wij onze kennis en ervaring gedeeld op verschillende forums en hebben wij via werkgroepen meegewerkt aan diverse MVB-ontwikkelingen. Daarnaast geeft Achmea IM binnen haar beleggingsbeleid invulling aan maatschappelijk verantwoord beleggen door het inzetten van verschillende instrumenten. In deze rapportage kunt u lezen welke activiteiten Achmea IM heeft ondernomen in het afgelopen jaar.

Seminar ESG: In het hart van het beleggingsproces

Hoe integreer je ESG-criteria in een actief credits- en/of passief aandelenmandaat? En met welke doelstelling? Wat was de invloed van Covid-19 tijdens het AVA-proces? Wat is de rol van green bonds? Tijdens het MVB-webinar op 20 november 2020 spraken de specialisten van Achmea IM hierover met pensioenfondsen. Dit jaar stond het seminar in het teken van ESG-integratie. Een videoverslag van het MVB seminar is te zien via de volgende link: <https://www.achmeainvestmentmanagement.nl/institutioneel/artikelen/nieuws/2020/11/videoverslag-mvb-webinar>

Active ownership

Covid-19

In de tweede helft van 2020 stonden onze stem- en engagementactiviteiten opnieuw voor een groot deel in het teken van de Covid-19 crisis. Dit was in het bijzonder zichtbaar binnen ons thema “Human Capital” waar we zien dat de crisis niet alleen een grote impact heeft op bijvoorbeeld cruise-bedrijven, maar zeker ook op de werknemers die op deze schepen werken. Vele werknemers moeten vrezen voor hun baan, zijn ver van huis en familie en genieten weinig arbeidsrechtelijke bescherming. Bij onze engagement met kledingbedrijven en farmaceuten stond het onderwerp Covid-19 vanzelfsprekend hoog op de agenda. Hoe gaan bedrijven om met de impact van Covid-19 op hun productieketens en wat kunnen farmaceuten doen om snel en tegen betaalbare prijzen vaccins wereldwijd beschikbaar te maken? Een onderwerp dat de aankomende periode intensief aandacht zal blijven krijgen bij onze engagement gesprekken.

Biodiversiteit

Daarnaast hebben we dit halfjaar ook aandacht besteed aan de andere, misschien minder zichtbare, crises van deze tijd. Zo hebben we vele dialogen gevoerd rondom klimaatthema's, vervuiling door plastic en biodiversiteit. Achmea IM ondersteunt de “Finance for Biodiversity Pledge” die investeerders oproept tot stappen en samenwerking op het thema biodiversiteit. Een thema waarin we ook in ons thematische engagementprogramma in 2021 uitgebreid aandacht aan gaan besteden. Op het thema klimaat lijken zaken in een stroomversnelling te komen door toenemende technologische ontwikkeling, regulering en de urgentie die steeds meer doordringt bij bedrijven en aandeelhouders.

Eerste engagement thema Water risico's afgerond

We sluiten het thema waterrisico's in de elektriciteit- en watersector af met een enigszins gemengd beeld, want ondernemingen gaan zeer verschillend om met het onderwerp. Vooral een begrip als duurzaam watergebruik leidt vaak tot discussie en verdeeldheid, ondernemingen vinden het lastig om hierover duidelijk te rapporteren. Ondanks dat hebben we enkele goede rapportages als voorbeelden kunnen bespreken en best practices kunnen delen.

Indienen van aandeelhoudersresoluties door Achmea IM

Op het gebied van stemmen op aandeelhoudersvergaderingen en het engagementprogramma maakt Achmea IM een nadrukkelijke koppeling door gebruik te maken van het recht van agenderen van aandeelhoudersresoluties bij ondernemingen uit het engagementprogramma. Zo hebben we in samenwerking met diverse investeerders resoluties ingediend bij drie Amerikaanse bedrijven; UPS, Abbvie en Johnson & Johnson op het gebied van klimaat en betaalbare medicijnen. Een belangrijke stap om ook onze lopende engagement met deze bedrijven meer kracht bij te zetten. Deze resoluties worden in 2021 in stemming gebracht indien de ondernemingen onvoldoende stappen zetten op dit terrein.

2. Inleiding verantwoord beleggen

Achmea Investment Management beheert beleggingsfondsen waar institutionele beleggers in participeren. Sinds 2008 past Achmea Investment Management MVB-instrumenten toe bij het beheren van het vermogen in deze beleggingsfondsen. In dit verslag leest u de laatste stand van zaken met betrekking tot deze instrumenten en vindt u terug welke activiteiten voor de beleggingsfondsen zijn ondernomen. Beleidsdocumenten en rapportages zijn terug te vinden op de website van Achmea Investment Management.

2.1. Verantwoord beleggen

Achmea IM staat voor een goed en betaalbaar pensioen en is van mening dat maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB) bijdraagt aan het realiseren van een goed en betaalbaar pensioen voor huidige en toekomstige generaties. Daarom besteedt Achmea IM waar nodig en mogelijk binnen de fiduciaire verantwoordelijkheid aandacht aan ecologische, sociale en governance (ESG) onderwerpen. Maatschappelijk verantwoord ondernemen door ondernemingen waarin belegd wordt, speelt een belangrijke rol.

2.2. Uitgangspunten

Voor het maatschappelijk verantwoord beleggen beleid (hierna MVB-beleid) hanteert Achmea IM de principes van het Global Compact van de Verenigde Naties (UN Global Compact) als uitgangspunt alsook de OESO-richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen (OESO-richtlijnen) en de UN Guiding Principles on Business and Human Rights (Guiding Principles).

Het UN Global Compact bestaat uit tien breed geaccepteerde principes (zie bijlage 7.1) en beslaat vier hoofdthema's:

- Mensenrechten;
- Arbeidsnormen;
- Milieu;
- Anticorruptie.

Deze principes vinden hun oorsprong in internationale verdragen zoals de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens en principes van de International Labour Organisation (ILO). Het UN Global Compact verlangt van bedrijven dat zij binnen hun eigen invloedsfeer kernwaarden op het gebied van mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anticorruptie omarmen, ondersteunen en uitvoeren.

De OESO-richtlijnen en Guiding Principles geven naast de vier genoemde thema's richting aan ondernemingsgedrag op de volgende thema's:

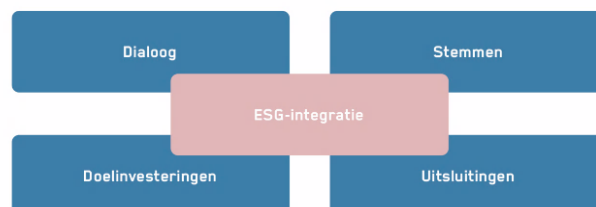
- Consumentenbelangen;
- Wetenschap en technologie;
- Mededinging;
- Belastingen.

2.3. Instrumenten

Bij het in praktijk brengen van Achmea IM's MVB-beleid, wordt gebruik gemaakt van vijf instrumenten:

1. Uitsluiting van producenten van controversiële wapens en tabak, ondernemingen die op structurele wijze principes van het UN Global Compact schenden en landen die vallen onder de sanctiewet 1977;
2. Engagement, het aangaan van de dialoog met ondernemingen;
3. Corporate governance en stemmen op aandeelhoudersvergaderingen;
4. Doelinvesterings (Green Bonds);
5. ESG-integratie in beleggingsprocessen.

FIGUUR 2.3.1 MVB-INSTRUMENTEN ACHMEA IM

2.4. Transparantie en verantwoording

Transparantie is onafscheidelijk verbonden aan een goed MVB-beleid. Achmea IM rapporteert daarom tweemaal per jaar over hoe zij de afgelopen periode invulling gaf aan het MVB-beleid. Ook rapporteert Achmea IM over de wijze waarop instrumenten zijn ingezet op sociale, governance en milieuthema's. Daarnaast geven wij inzicht in ons stemgedrag via een vote disclosure system. De rapportages en het systeem zijn toegankelijk via de website van Achmea IM. Ook staan de volgende documenten op website:

1. Verantwoord beleggen beleid;
2. Uitsluitingsbeleid ten aanzien van controversiële wapens en structurele Global Compact schenders;
3. Corporate governance en stembeleid.

2.5. Scope van rapportage

Het verantwoord beleggen beleid is van toepassing op de Achmea IM beleggingsfondsen. In deze rapportage is verantwoording afgelegd voor het in de beleggingsfondsen gevoerde MVB-beleid. Daarnaast voert Achmea IM een aantal beleggingsfondsen die fund-of-funds zijn. Op deze fondsen is het MVB-beleid van externe vermogensbeheerder van toepassing.

In bijlage 7.5 vindt u een overzicht van de Achmea IM beleggingsfondsen (zie bijgevoegde attachment met een overzicht van alle fondsen in scope)

2.6. ESG Integratie

Achmea IM hecht waarde aan ESG-informatie. Voor de beheerde beleggingsfondsen wordt daar waar mogelijk ESG-informatie op een systematische en consistente manier geïntegreerd in de beleggingsprocessen. Het inzichtelijk maken van ESG-risico's dient bij te dragen aan het maken van beter geïnformeerde beleggingsbeslissingen.

Aandelen

Binnen het kwantitatieve (factor) beleggingsproces voor aandelen heeft ESG-integratie een plek binnen de factor kwaliteit. De factor kwaliteit kwam als meeste geschikte factor naar voren na uitvoerig testen van verschillende ESG-integratie scenario's. Voor alle ondernemingen worden ESG risico's en kansen met gebruikmaking van MSCI ESG Research inzichtelijk gemaakt. Het meewegen van deze informatie van ondernemingen ten aanzien van enerzijds risicoblootstelling en anderzijds door het management van de onderneming ingevoerde beheersmaatregelen blijkt zich het beste te laten vangen in de factor kwaliteit. ESG-integratie is daarmee toegepast op alle intern beheerde aandelenstrategieën.

Bedrijfsobligaties

Bij het beheer van het Achmea IM Euro Investment Grade Credits Fonds past Achmea IM op structurele wijze een ESG-integratiestrategie in het beleggingsproces toe. Voor alle ondernemingen worden ESG risico's en kansen met gebruikmaking van MSCI ESG Research inzichtelijk gemaakt. Binnen het beleggingsproces wordt vervolgens een gedetailleerde analyse gemaakt van de ESG risico-opslag die de issuer voor de uitgegeven obligatielening zou moeten bieden. Dit gebeurt naast de reguliere kredietwaardigheids- en andere relevante economische criteria. Op basis van deze gedetailleerde analyses van risico-opslagen wordt bepaald in welke mate een issuer/lening een aantrekkelijke vergoeding biedt voor gelopen risico's. Deze informatie vormt de basis voor de beleggingsbeslissingen.

Staatsobligaties

Voor het Achmea IM EMU staatsobligatiefonds worden bestuurlijke, milieu en sociale risico's waar van toepassing en relevant meegewogen in kwantitatieve en kwalitatieve landenanalyses. In de bepaling van het risico of een land de uitgeleende hoofdsom en bijhorende rente volledig en op tijd terug kan betalen, zijn ESG risico's dus meegewogen. Bij het identificeren van deze risico's maken de Achmea IM portefeuillemanagers gebruik van ESG landenanalyses van een onafhankelijke dataleverancier: MSCI ESG Research.

Achmea IM werkt continu aan verbeteringen van het ESG-integratieproces. Zo is in de afgelopen periode een uitgebreide studie uitgevoerd naar de effecten van verschillende ESG-pijlers op de credit spreads van staatsobligaties. De opgedane kennis wordt geïntegreerd in het beleggingsproces.

Green Bonds (doelinvesterings)

Het Achmea IM Green Bond Fund belegt wereldwijd hoofdzakelijk in kwalitatief hoogwaardige, groene staats- en bedrijfsobligaties. Green bonds zijn obligaties uitgegeven door (semi)-overheden, internationale instellingen of ondernemingen. De opbrengsten worden gebruikt om projecten en activiteiten met een aantoonbaar positief effect op het milieu en klimaat of om effectieve oplossingen voor klimaatbescherming te (her)financieren. Meer specifiek (her)financieren green bonds projecten gericht op energie-efficiëntie, schoon vervoer en milieuvriendelijke technologieën (waaronder wind- en zonne-energie). Ook projecten voor het weerbaarder maken van infrastructuur en de leefomgeving tegen de fysieke gevolgen van klimaatverandering komen in aanmerking voor (her)financiering.

Green bonds hebben dezelfde karakteristieken als gewone, grijze obligaties. Ze hebben een soortgelijk rendement, hetzelfde kredietrisico en een vergelijkbare liquiditeit. Het verschil is dat met green bonds milieuvriendelijke projecten worden gefinancierd. Achmea IM gebruikt een eigen onafhankelijk raamwerk om vast te stellen dat de opbrengsten van green bonds ook echt worden aangewend voor groene projecten. Dit raamwerk is geënt op de

internationale richtlijnen Green Bond Principles en de Climate Bonds taxonomie van het Climate Bonds Initiative.

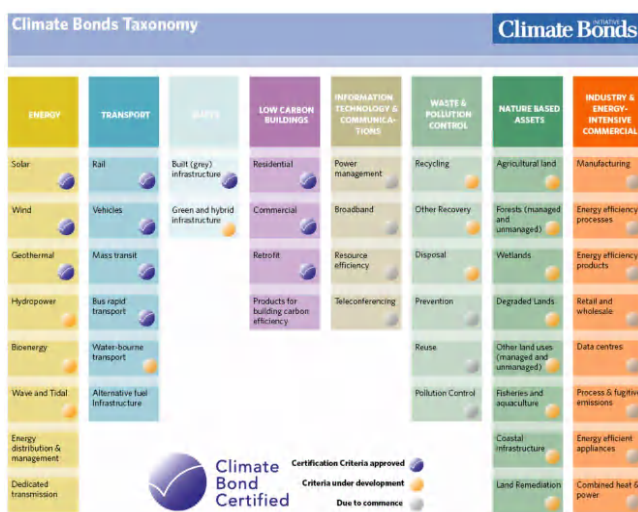
De Green Bond Principles zien toe op het proces waarmee green bonds naar de markt worden gebracht en omvatten:

- Principes rondom het gebruik van het opgehaald kapitaal;
- Principes rondom het proces van projectbeoordeling en -selectie;
- Principes rondom het beheer van opgehaald kapitaal;
- Principes rondom verslaglegging.

In onze beoordeling besteden we expliciet aandacht aan de mate waarin een green bond past in de algemene strategie van de uitgevende instelling.

De taxonomie van het Climate Bonds Initiative dient als kader bij het beoordelen van gefinancierde projecten en moet bijdragen aan het vertrouwen dat de met de opbrengsten gefinancierde projecten een aantoonbaar positief effect op het milieu of klimaat hebben.

FIGUUR 2.6.1 TAXONOMIE CLIMATE BONDS INITIATIVE¹

Naast het green bond funds beleggen we ook in green bonds in de creditfondsen. Figuur 2.6.1 geeft inzicht in de allocatie per 31-12-2020.

TABEL 2.6.1 ALLOCATIE % GREEN BONDS

Fonds	%
Achmea IM Euro Corporate Bond Fund	2,12%
Achmea IM Investment Grade Credit Pool EUR hedged	6,8%
Achmea IM Euro Investment Grade Credit Fund	10,09%

Meten CO₂-voetafdruk van debeleggingsfondsen

Achmea IM besteedt speciaal aandacht aan risico's rond klimaatverandering. Dit vanuit het besef dat klimaatverandering en de noodzakelijke overgang naar een koolstofarme economie de waarde van beleggingen negatief kunnen beïnvloeden. Als onderdeel van haar klimaatstrategie heeft Achmea IM de CO₂-voetafdruk van de aandelen en bedrijfsobligatiefondsen, zie tabel 2.6.2.

Methodiek en maatstaf voor meten CO₂-voetafdruk

Voor het berekenen van een CO₂-voetafdruk zijn er diverse maatstaven en methodes voorhanden. Op hoofdlijnen zijn de methodes onder te verdelen in:

1. Methodes gericht om blootstelling aan absolute CO₂-emissies (de som van de scope 1,2 en 3 emissies) inzichtelijk te maken;
2. Methodes gericht om blootstelling aan CO₂-intensiteit (bijvoorbeeld de ratio tussen de CO₂-emissies en de omzet van een onderneming) inzichtelijk te maken.

Achmea IM maakt voor het aandelenfonds zowel de absolute CO₂-emissies per miljoen euro geïnvesteerd vermogen als de CO₂-intensiteit inzichtelijk. Voor de absolute voetafdruk worden CO₂-emissies toegewezen aan de portefeuille op basis van een eigenaarschap. Als het fonds 1 procent van de totale marktkapitalisatie van een bedrijf bezit, dan wordt 1 procent van de broeikasgasemissies toegerekend aan de CO₂-voetafdruk van de portefeuille. De CO₂-intensiteit wordt bepaald op basis van de gewogen gemiddelde CO₂-intensiteit van de portefeuille- of benchmarkgewichten ('weighted average carbon intensity'). Deze maatstaf kan eenvoudiger toegepast worden in verschillende beleggingscategorieën omdat deze niet afhankelijk is van eigenaarschap. Deze laatste maatstaf hanteert Achmea IM ook om de CO₂-intensiteit van het bedrijfsobligatiefonds inzichtelijk te maken.

Focus op scope 1 en scope 2 CO₂-emissies

Op basis van het Greenhouse Gas (GHG) Protocol zijn de bronnen voor CO₂-emissie per onderneming onderverdeeld in drie 'scopes' (reikwijdtes). Scope 1 en 2 emissies hebben betrekking op emissies waar een onderneming direct voor verantwoordelijk is en indirecte broeikasgasemissies door verbruik van gekochte elektriciteit, warmte of stoom. Scope

¹ Bron: Climate Bonds Initiative⁷

3 emissies dekken alle indirecte emissies als gevolg van de activiteiten van een onderneming.

Achmea IM baseert de berekeningen voor de CO₂-voetafdruk op scope 1 en scope 2 CO₂-emissies. Achmea IM signaleert dat scope 3 CO₂-emissies nog onvoldoende en op verschillende manieren door bedrijven worden gerapporteerd. De kwaliteit van deze gegevens is daardoor van een lager niveau. Ook leiden deze scope 3 CO₂-emissies tot dubbeltellingen in de voetafdruk. Achmea laat de scope 3 CO₂-emissies daarom voorlopig buiten beschouwing.

Bron en reikwijdte van CO₂-data

Voor de berekening van de voetafdruk is gebruik gemaakt van CO₂-data van MSCI ESG Research. Voor de aandelenportefeuilles van Achmea IM zijn deze CO₂-data voor ruim 98% gebaseerd op door de ondernemingen gerapporteerde CO₂-data over 2019. Voor de bedrijfsobligatieportefeuille betreft dit ruim 60%. Beleggingen waar op het moment van berekenen geen CO₂-data beschikbaar waren, hebben een CO₂-voetafdruk toegewezen gekregen gelijk aan die van het gemiddelde van de portefeuille.

TABEL 2.6.2 ESG KARAKTERISTIEKEN ACHMEA IM BELEGGINGSFONDSEN PER 31-12-2020

	Portefeuille CO ₂ -emissies	Benchmark CO ₂ -emissies	Vershil	Portefeuille CO ₂ -intensiteit	Benchmark CO ₂ -intensiteit	Vershil
Achmea IM Global Enhanced Equity Fund EUR hedged	101,95	100,54	1%	120,76	146,38	-18%
Achmea IM Euro Corporate Bond Fund	-	-	-	82,0	128,0	-46%
Achmea IM Global Multi Factor Equity Fund	91,14	100,54	-9%	94,59	146,38	-35%
Achmea IM Investment Grade Credit Pool EUR hedged	-	-	-	120,80	100,32	20,42%
Achmea IM Euro Investment Grade Credit Fund	-	-	-	64,0	102,0	-38%
Achmea IM Global Defensive Equity Fonds	72,58	100,54	-28%	123,50	146,38	-16%

3. Uitsluitingsbeleid

Er kunnen uiteenlopende redenen zijn voor een institutionele belegger om op voorhand niet te willen beleggen in bepaalde ondernemingen of landen. Zo kan men ervoor kiezen om niet te beleggen in ondernemingen die ongewenst gedrag vertonen of ondernemingen die controversiële producten produceren. Wanneer een onderneming betrokken is bij een controversieel product, veelal een kernactiviteit van de onderneming, is het toepassen van een engagementbeleid niet reëel. Het is immers lastig de onderneming over te halen een ander product te produceren. Achmea IM past in dat geval een uitsluitingsbeleid toe. Daarnaast kunnen ondernemingen die op structurele wijze met hun gedrag internationale normen over mensenrechten, milieu, arbeidsnormen of corruptie schenden en bij achterblijvende engagementresultaten worden uitgesloten van het beleggingsuniversum. Hierbij vormen de principes van het UN Global Compact en de OESO-richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen het uitgangspunt. Het uitsluitingsbeleid van Achmea IM richt zich op vier criteria, namelijk producenten van controversiële wapens, tabak, structurele schenders van internationale gedragsnormen en landen waaraan internationale sancties zijn opgelegd..

3.1. Controversiële Wapens

3.1.1. Definitie controversiële wapens

Voor Achmea IM zijn wapens controversieel wanneer deze wapens onevenredig veel leed en slachtoffers veroorzaken en geen onderscheid maken tussen burger- en militaire doelen. Ook na afloop van een conflict veroorzaken deze wapens nog op aanzienlijke schaal slachtoffers en ontwrichten deze de maatschappij en de economie. Wij zien ons uitsluitingsbeleid op controversiële wapens dan ook als onderdeel van ons **mensenrechtenbeleid**. In de praktijk gaat het om de volgende wapens:

1. Nucleaire wapens;
2. Biologische wapens;
3. Chemische wapens;
4. Antipersoonsmijnen;
5. Clustermunitie.

Bij het bepalen van de definitie van controversiële wapens zoekt Achmea IM aansluiting bij internationale verdragen die door Nederland zijn ondertekend en bij het beleid van de Nederlandse overheid. Het volledige uitsluitingsbeleid kunt u terugvinden op de website.

3.1.2. Vaststellen uitsluitingen

De beleggingsfondsen beleggen direct wereldwijd in aandelen en bedrijfsobligaties. Hierbij gaat het enkel om financiële markten die ontwikkeld zijn, dus er wordt niet in opkomende markten belegd. Het uitsluitingsbeleid is van toepassing op deze beleggingen. Het onafhankelijke onderzoeksbureau ISS ESG stelt ieder halfjaar vast welke ondernemingen betrokken zijn bij de productie van controversiële wapens. Daartoe bekijkt het onderzoeksbureau het gehele beleggingsuniversum. Wanneer het onderzoeksbureau betrokkenheid vaststelt, leidt dit tot uitsluiting.

3.1.3. Uitsluiting controversiële wapens

Verbod beleggen in clustermunitie

Met betrekking tot het verbod tot beleggen in clustermunitie heeft de AFM geïnventariseerd welke ondernemingen per 1 januari 2021 voldoen aan de criteria geformuleerd in artikel 21a Besluit Marktmissbruik. Uit deze inventarisatie blijkt dat de vier beursgenoteerde ondernemingen volgens tabel 3.1.3.1 in ieder geval onder de wettelijke definitie van een 'verboden onderneming' als bedoeld in artikel 21a Besluit Marktmissbruik vallen.

TABEL 3.1.3.1 INDICATIEVE AFM LIJST PER 1 JANUARI 2021¹

Onderneming	Land	Clustermunitie
Hanwha Corporation *	Zuid-Korea	ja
Poongsan Corporation	Zuid-Korea	ja
Anhui GreatWall Military Industry Co., Ltd.	China	ja
LIG Nex1 Co Ltd.	Zuid-Korea	ja

¹ Bron: Achmea Investment Management & "Indicatieve AFM Lijst"

* Hanwha Corporation ('Hanwha') staat nu reeds enkele jaren op de lijst. Hanwha heeft op 30 juli 2020 echter publiekelijk bekendgemaakt (met name door een afname van buitenlandse investeringen) haar clustermunitietak af te splitsen. De activiteiten worden ondergebracht in een aparte zelfstandige onderneming (Korean Defense Industry) met eigen ontwikkel- en productiecapaciteiten. Hanwha heeft de afsplitsing van haar clustermunitietak vooralsnog niet afgerond.

Veranderingen in de uitsluitingslijst

Screening van het beleggingsuniversum op basis van onderzoeksgegevens van ISS ESG leiden tot een vijftal wijzigingen in de uitsluitingslijst. Aeroteh SA is niet langer betrokken bij de productie, ontwikkeling of onderhoud van nucleaire wapens en is daarom weer toegelaten tot het belegbare universum. Vier ondernemingen zijn toegevoegd aan de uitsluitingslijst, aangezien is vastgesteld dat zij betrokken zijn bij de productie, ontwikkeling of onderhoud van nucleaire wapens. Zie alle wijzigingen in de uitsluitingslijst in tabel 3.1.3.2.

TABEL 3.1.3.2 VERANDERINGEN CONTROVERSIËLE WAPENS¹

Onderneming	Land	Status
AECOM	Verenigde Staten	Toegevoegd
Kratos Defense & Security Solutions, Inc.	Verenigde Staten	Toegevoegd
Sandhar Technologies Ltd.	India	Toegevoegd
Solar Industries India Ltd.	India	Toegevoegd
Aeroteh SA	Roemenie	Verwijderd

¹ Bron: Achmea Investment Management, ISS ESG

Zie onderstaand de actuele uitsluitingslijst voor ondernemingen die betrokken zijn bij controversiële wapens:

- AECOM
- Aerojet Rocketdyne Holdings Inc
- Airbus Group SE
- Anhui GreatWall Military Industry Co., Ltd.
- Aryt Industries Ltd

- Babcock International Group PLC
- BAE Systems PLC
- Bharat Dynamics Limited
- Boeing Co/The
- Booz Allen Hamilton Holding Corp
- Brookfield Asset Management Inc. Class A
- Brookfield Business Partners L.P.
- BWX Technologies Inc
- CACI International Inc
- China Shipbuilding Industry Co., Ltd.
- Cohort PLC
- Constructions Industrielles de la Mediterranee SA
- Elbit Systems Ltd
- Engility Holdings Inc
- Fluor Corp
- Fortive Corp.
- General Dynamics Corp
- GP Strategies Corp
- Hanwha Corp
- Hitachi Zosen Corp
- Honeywell International Inc
- Huntington Ingalls Industries Inc
- Jacobs Engineering Group Inc
- KBR, Inc.
- Kratos Defense & Security Solutions, Inc.
- L3Harris Technologies Inc
- Larsen & Toubro Ltd
- Leidos Holdings Inc
- Leonardo SpA
- LIG Nex1 Co., Ltd.
- Lockheed Martin Corp
- Lumibird
- Moog Inc
- Motovilihinskie zavody PAO
- Northrop Grumman Corp
- Poongsan Corp
- Poongsan Holdings Corp
- Premier Explosives Ltd
- Rolls-Royce Holdings PLC
- S&T Dynamics Co Ltd
- S&T Holdings Co Ltd
- Safran SA
- Sandhar Technologies Ltd.
- Science Applications International corp
- Serco Group PLC
- SGL Carbon SE
- Solar Industries India Ltd.
- Steel Partners Holdings LP
- Textron Inc
- Thales SA
- Ultra Electronics Holdings PLC
- Walchandnagar Industries Ltd

Per 1 januari 2021 is geen van de ondernemingen in het beleggingsuniversum betrokken bij de productie van biologische- en/of chemische wapens.

3.2. Tabaksproducenten

3.2.1. Definitie tabaksproducenten

Achmea IM heeft besloten dat het beleggen in producenten van tabak niet past binnen de uitgangspunten van ons **gezondheidsbeleid**. De consequentie hiervan is dat tabaksbeleggingen niet in de beleggingsfondsen van Achmea IM voorkomen. Achmea IM maakt de keuze om alle producenten van rookwaar van het beleggingsuniversum uit te sluiten. Wederverkopers van rookwaren, zoals supermarkten, tankstations en luchtvaartmaatschappijen worden niet uitgesloten van het beleggingsuniversum.

3.2.2. Vaststellen uitsluitingen

De beleggingsfondsen beleggen direct wereldwijd in aandelen en bedrijfsobligaties. Hierbij gaat het enkel om financiële markten die ontwikkeld zijn, dus er wordt niet in opkomende markten belegd. Het uitsluitingsbeleid is van toepassing op deze beleggingen. Op basis van GICS-classificatiecodes stellen wij vast welke ondernemingen als rookwarenproducenten worden aangemerkt. Twee maal per jaar screenen wij het beleggingsuniversum op dit criterium. Ondernemingen die zijn aangemerkt als rookwarenproducenten plaatsen wij op de geactualiseerde uitsluitingslijst. Eventueel aanwezige holdings in tabaksproducenten verkopen wij. Portefeuillemanagers mogen geen nieuwe holdings aankopen van uitgesloten ondernemingen zolang de onderneming op de uitsluitingslijst staat.

Binnen het beleggingsuniversum zijn per 1 januari 2021 de volgende ondernemingen aanmerkt als tabaksproducent². Er hebben zich geen wijzigingen voorgedaan in het beleggingsuniversum ten opzichte van de voorgaande screening.

- 22nd Century Group Inc
- Adris Grupa DD
- Al Eqbal Co for Investment PLC
- Alliance One International Inc
- Altria Group Inc
- Asenovgrad Tabac AD-Asenovgrad
- British American Tobacco Malaysia Bhd
- British American Tobacco PLC
- Bulgartabac Holding AD
- Coka Duvanska Industrija AD Coka
- Duvanski Kombinat AD Podgorica
- Eastern Tobacco
- Electronic Cigarettes International Group Ltd
- Fabrika Duhana Sarajevo DD Sarajevo
- Fabrika Duvana AD Banja Luka
- Godfrey Phillips India Ltd
- Golden Tobacco Ltd
- Gotse Delchev Tabac AD-Gotse Delchev
- Gudang Garam Tbk PT
- Hrvatski Duhani DD
- Huabao International Holdings Ltd
- Imperial Brands PLC
- ITC Ltd
- Japan Tobacco Inc
- Karelia Tobacco Co Inc SA
- Khyber Tobacco Co Ltd
- Kothari Products Ltd
- KT&G Corp
- Mount TAM Biotechnologies Inc
- Ngan Son JSC
- NTC Industries Ltd
- Pazardzhik BTM AD Pazardzhik
- Philip Morris International Inc
- PTFC Redevelopment Corp
- Shanghai Industrial Holdings Ltd
- Shumen-Tabac AD-Shumen
- Sinnar Bidi Udyog Ltd
- Slantse Stara Zagora- BT AD
- Smokefree Innotec Inc
- Societe Ivoirienne des Tabacs SA
- Strumica Tabak AD Strumica
- Swedish Match AB
- Tabak ad Nis
- Tong Jie Ltd
- TSL Ltd/Zimbabwe
- Union Tobacco & Cigarette Industries
- Universal Corp/VA
- Vector Group Ltd
- VST Industries Ltd
- Wismilak Inti Makmur Tbk PT

² Bron: Achmea Investment Management, Bloomberg

3.3. Thermisch steenkool en teerzanden

3.3.1. Definitie thermisch steenkool en teerzanden

Achmea IM ziet de schade en overlast door klimaatverandering toenemen. Binnen haar eigen beleggingsportefeuille sluit Achmea IM daarom de meest vervuilende kolenbedrijven uit. Achmea IM belegt niet meer in bedrijven die meer dan 30% van hun omzet halen uit kolen of uit de winning van olie uit teerzanden. We willen bijdragen aan een gezonde, veilige en toekomstbestendige samenleving. Investeren in deze kolenbedrijven en verwerkers van teerzand past daar niet bij.

Teerzanden

Teerzanden hebben de hoogste klimaatimpact van alle vormen van olieproductie. Ten opzichte van conventionele winningsmethoden kost het 2 tot 3 keer meer energie om de olie uit de grondlagen te filteren. Bij de winning van olie uit teerzand komen meer kankerverwekkende stoffen vrij dan

bij conventionele winning. Tot slot hebben teerzanden ook een negatieve impact op de thema's Milieu en Natuur. Grote gebieden ongerept bos moeten wijken voor de open mijnen, die tot 80 meter diep kunnen worden.

Thermisch steenkool

Achmea IM geeft in haar beleid prioriteit aan de sectoren waar wij de meeste impact op klimaatverandering kunnen maken. Met 30% van de wereldwijde uitstoot van broeikasgassen zijn kolen de meest vervuilende fossiele brandstof. Kolen worden voornamelijk gebruikt voor elektriciteitsopwekking, waardoor 27% van de CO₂ uitstoot wordt veroorzaakt.

3.3.2. Vaststellen uitsluitingen

Aan de hand van MSCI ESG data is vastgesteld of ondernemingen op basis van omzetcijfers een blootstelling van meer dan 30% hebben naar thermisch steenkool en teerzanden gerelateerde activiteiten. Wanneer het meer dan 30% is overschrijdt de onderneming de in het beleid gedefinieerde ondergrens van 'direct uitsluiten'.

Binnen het beleggingsuniversum zijn per 1 januari 2021 de ondernemingen in tabel 3.3.2.1 toegevoegd aan de uitsluitingslijst.

TABEL 3.3.2.1 UITSLUITINGSLIJST PER 1 JANUARI 2021

Onderneming	Land	
Aboitiz Power Corp	Filipijnen	Thermisch steenkool
Adaro Energy Tbk Pt	Indonesië	Thermisch steenkool
AES Corporation	Verenigde Staten	Thermisch steenkool
AES Gener S.A.	Chili	Thermisch steenkool
AGL Energy Limited	Australië	Thermisch steenkool
Alliance Resource Operating Partners, L.P.V	Verenigde Staten	Thermisch steenkool
Alliant Energy Corp	Verenigde Staten	Thermisch steenkool
Ameren Corporation	Verenigde Staten	Thermisch steenkool
Athabasca Oil Corporation	Canada	Teerzanden
Banpu Plc	Thailand	Thermisch steenkool
Bukit Asam Tbk	Indonesië	Thermisch steenkool
Canadian Natural Resources Limited	Canada	Teerzanden
Cenovus Energy Inc.	Canada	Teerzanden
China Coal Energy Co Ltd	China	Thermisch steenkool
China Coal Energy Company Limited	China	Thermisch steenkool
China Power International Develop	Hong Kong	Thermisch steenkool
China Resources Power Holdings Co Ltd	Hong Kong	Thermisch steenkool
China Shenhua Energy Co Ltd	China	Thermisch steenkool

China Shenhua Energy Company Limited	China	Thermisch steenkool
Chugoku Electric Power Co., Inc.	Japan	Thermisch steenkool
Cloud Peak Energy Resources Llc	Verenigde Staten	Thermisch steenkool
Coal India	India	Thermisch steenkool
Consol Energy Inc.	Verenigde Staten	Thermisch steenkool
Datang Internatnl Power Generation Co	China	Thermisch steenkool
Electric Power Development Co., Ltd.	Japan	Thermisch steenkool
Eskom Holdings Soc Limited	Zuid Afrika	Thermisch steenkool
Evergy, Inc.	Verenigde Staten	Thermisch steenkool
Exxaro Resources Ltd	Zuid Afrika	Thermisch steenkool
Foresight Energy Llc	Verenigde Staten	Thermisch steenkool
GD Power Development Co Ltd	China	Thermisch steenkool
GEO Energy Resources Ltd	Singapore	Thermisch steenkool
Glow Energy Pcl	Thailand	Thermisch steenkool
HK Electric Investments & Hk Electric Investments Ltd.	Hong Kong	Thermisch steenkool
Huadian Power International Corp Ltd / Huadian Power International Corporation Limited	China	Thermisch steenkool
Huaneng Power International Inc	China	Thermisch steenkool
Inner Mongolia Mengdian Huaneng Thermal Power Corporation Limited	China	Thermisch steenkool
Inner Mongolia Yitai Coal Co Ltd	China	Thermisch steenkool
MEG Energy Corp.	Canada	Thermisch steenkool
NRG Energy, Inc.	Verenigde Staten	Thermisch steenkool
NTPC Ltd	India	Thermisch steenkool
Origin Energy Limited	Australië	Thermisch steenkool
Peabody Energy Corporation	Verenigde Staten	Thermisch steenkool
PPL Corporation	Verenigde Staten	Thermisch steenkool
PT Perusahaan Listrik Negara (Persero)	Indonesië	Thermisch steenkool
SDIC Power Holding	China	Thermisch steenkool
Shaanxi Coal Industry Co Ltd	China	Thermisch steenkool
Shanghai Datun Energy Resources Co., Ltd.	China	Thermisch steenkool
Shanxi Lu'An Env.Energy Dev.Co.Ltd	China	Thermisch steenkool
Shenzhen Energy Group Co Ltd	China	Thermisch steenkool
Suncor Energy Inc.	Canada	Teerzanden
Tenaga Nasional Bhd	Maleisië	Thermisch steenkool
United Tractors Tbk Pt	Indonesië	Thermisch steenkool
Washington H. Soul Pattinson And Co. Ltd.	Australië	Thermisch steenkool
Yang Quan Coal Industry (Group) Co., Ltd.	China	Thermisch steenkool
Yanzhou Coal Mining Co Ltd	China	Thermisch steenkool
Yanzhou Coal Mining Company Limited	China	Thermisch steenkool
Zhejiang Zheneng Electric Power	China	Thermisch steenkool

3.4. Normschendingen

3.4.1. Schenders van internationale normen

Naast producenten van controversiële wapens vindt Achmea IM ook dat ondernemingen die op grove en structurele wijze internationaal breed gedragen normen op het gebied van mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anti-corruptie schenden, moeten worden uitgesloten van het beleggingsuniversum. Hiervoor hanteert Achmea IM een aantal belangrijke raamwerken als uitgangspunt, namelijk het UN Global Compact, de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de UN Guiding Principles on Business & Human Rights. De OESO-richtlijnen onderscheiden naast de vier genoemde thema's ook de volgende thema's: consumentenbelangen, wetenschap en technologie, mededinging en belastingen. De UN Guiding Principles geven handvatten voor overheden en ondernemingen hoe mensenrechtenschendingen in de praktijk te voorkomen, te adresseren en te mitigeren.

3.4.2. Vaststelling uitsluitingen

De beleggingsfondsen beleggen direct wereldwijd in aandelen en bedrijfsobligaties. Hierbij gaat het enkel om ontwikkelde markten. Er wordt niet direct in opkomende markten belegd. Het uitsluitingsbeleid is van toepassing op de directe beleggingen.

Het onafhankelijke onderzoeksbureau ISS ESG stelt ieder halfjaar vast welke ondernemingen betrokken zijn bij structurele schendingen van internationale normen. Leidraad hierbij zijn de principes van het UN Global Compact op het vlak van mensenrechten, arbeidsnormen, milieunormen en anticorruptie. Daartoe bekijkt het onderzoeksbureau het gehele beleggingsuniversum.

Wanneer het onderzoeksbureau heeft geverifieerd dat een onderneming een schending pleegt op één van

bovengenoemde principes leidt dit tot verdere analyse van de onderneming door de Beheerder van het beleggingsfonds. Omdat een schending snel kan ontstaan, maar ook weer snel kan worden opgeheven, komen alleen de structurele schenders van principes in aanmerking voor uitsluiting. Achmea IM stelt dat een schending structureel is wanneer deze ten minste 24 aaneengesloten maanden heeft plaatsgevonden. Zolang dit niet het geval is, heeft het aangaan van de dialoog met de onderneming (engagement) de voorkeur. Uitsluiten in deze fase zou voorbarig zijn.

Na vaststelling van de lijst van structurele schenders bepaalt de Beheerder of de ondernemingen worden aangehouden, uitgesloten dan wel op een watchlist geplaatst worden. Dit besluit wordt genomen op basis van onderstaande criteria:

1. de houding van de onderneming ten aanzien van de schending en de bereidheid het gesprek met aandeelhouders aan te gaan (constructief/niet-constructief);
2. de ontwikkelingen t.a.v. de casus en door de onderneming gemaakte stappen om een schending (deels) op te heffen (positief/neutral/negatief);
3. de ernst van de schending: sommige schendingen beïnvloeden complete bevolkingsgroepen, andere niet (hoog/middel);
4. de sterkte van de casus waarbij wordt gekeken naar reeds gedane uitspraken van nationale of internationale gezaghebbende instanties (sterk/neutral/zwak).

Aan de hand van informatie over deze criteria vormt de Beheerder zich een beeld van de ontwikkelingen en ernst van de schending en wordt al dan niet overgegaan tot uitsluiting van de onderneming voor de aandelen- en vastrentende waardenfondsen.

Beleggingen in uitgesloten ondernemingen worden verkocht. Geen nieuwe aandelen of obligaties worden aangekocht zolang de onderneming op de uitsluitingslijst staat. Bij een geverifieerde opheffing van de schending zal de onderneming van de uitsluitingslijst worden verwijderd.

3.4.3. Uitsluiting structurele normschenders

Per 1 januari 2021 zijn wereldwijd 29 ondernemingen voor beleggingen uitgesloten van het relevante beleggingsuniversum vanwege structurele schendingen van internationaal breed geaccepteerde normen. Zie tabel 3.4.3.1 voor het volledige overzicht.

TABEL 3.4.3.1 UITSLUITINGSLIJST STRUCTURELE NORMSCHENDERS PER 1 JANUARI 2021¹

Onderneming	Norm	Schending
Altice Europe		Recht op zelfbeschikking
Altice Financing SA		Recht op zelfbeschikking
Altice Finco SA		Recht op zelfbeschikking
Altice Luxembourg SA		Recht op zelfbeschikking
B Communications LTD		Recht op zelfbeschikking
Bank Hapoalim		Recht op zelfbeschikking
Bank Leumi Le-Israel		Recht op zelfbeschikking
Bezeq The Israeli Telecom Co		Recht op zelfbeschikking
Centrais Eletricas Brasileiras S.A.- Eletrobras		Recht op zelfbeschikking
Centrais Eletricas Brasileiras SA- Eletrobras Pfd B		Recht op zelfbeschikking
Cintas		Recht op vereniging en vakbondsvrijheid
Companhia Energetica de Minas Gerais- CEMIG		Rechten van inheemse volken
Enbridge, Inc.		Rechten van inheemse volken
Energy Transfer LP		Rechten van inheemse volken
Energy Transfer Operating LP		Rechten van inheemse volken
Export-Import Bank of India		Milieuvervuiling
Harel Insurance Investments & Financial Services Ltd.		Recht op zelfbeschikking
JBS SA		Arbeidsomstandigheden
Marathon Petroleum Corp.		Rechten van inheemse volken
Mizrahi-Tefahot Bank		Recht op zelfbeschikking
Phillips 66		Rechten van inheemse volken
Phillips 66 Partners LP		Rechten van inheemse volken
NTPC Ltd		Milieuvervuiling
Raytheon Technologies		Activiteiten in controversiële landen strijdig met het humanitair recht
Sumitomo Chemical Co		Milieuvervuiling
Sunoco Logistics Partners Operations LP		Rechten van inheemse volken
Syngenta AG		Milieuvervuiling
Vale S.A.		Recht op zelfbeschikking
XPO Logistics		Arbeidsomstandigheden

¹ Bron: Achmea Investment Management, ISS ESG

3.4.4. Uitsluiting landen

Landen worden op voorhand uitgesloten wanneer aannemelijk is dat:

- Er een schending is van het non-proliferatieverdrag;
- Machthebbers op systematische wijze de fundamentele mensenrechten van (hun) burgers schenden op grove wijze schenden;
- Vanwege een hoge mate van corruptie toevertrouwde middelen in dergelijke landen niet ten goede komen aan duurzame ontwikkeling van de economische situatie en welvaart van de bevolking.
- Door de ernst van opgelegde economische sancties de stabiliteit van de waarde van beleggingen in dat land serieus worden bedreigd.

Een belangrijk handvat bij het uitvoeren van het uitsluitingsbeleid is de Sanctiewet 1977. Achmea IM hanteert de Sanctiewet 1977 als signaalfunctie om te bepalen of landen voldoen aan bovenstaande uitgangspunten en in aanmerking komen voor uitsluiting op voorhand.

Selectiebeleid

Achmea IM stelt eisen aan landen wat betreft duurzaamheidsprestaties. Prestaties van landen inzake bescherming mensenrechten, bescherming arbeidsrechten, naleven milieuafspraken en corruptiebestrijding worden hiervoor getoetst. Opname van een staatsobligatie in portefeuille wordt alleen overwogen indien duurzaamheidsprestaties van het uitgevende land voldoen aan een vooraf gestelde ondergrens. Deze ondergrens staat symbool voor de verantwoord beleggen uitgangsprincipes van Achmea IM.

De onderzoeksresultaten van de volgende instituten worden gebruikt om de landenprestaties inzichtelijk te maken:

- Freedom House met de Freedom in the World index,
- ITUC met de ITUC Global Rights index;
- EPI (Yale) met de Environmental Performance Index en
- Transparency International met de Corruption Perception Index.

Staatsbedrijven

In het verlengde van het landenbeleid sluit Achmea IM ook staatsbedrijven gelieerd aan de uitgesloten landen uit van belegging.

Onderstaande staatsbedrijven worden per 1 januari 2021 uitgesloten:

- Saudi Aramco
- Saudi Basic Industries Corp
- Saudi Electricity Co

TABEL 3.4.4.1 UITGESLOTEN LANDEN PER 1 JANUARI 2021

Land	Reden uitsluiting
Afghanistan	Anti-corruptie
Burundi	Arbeidsnormen, anti-corruptie
Central African Republic	Sanctiewet, mensenrechten en arbeidsnormen
Congo Republic	Anti-corruptie
Equatorial Guinea	Mensenrechten, anti-corruptie
Eritrea	Mensenrechten
Guinea-Bissau	Anti-corruptie
Iran	Sanctiewet
Libië	Arbeidsnormen, anti-corruptie
Myanmar	Sanctiewet
Democratische Volksrepubliek Korea (Noord-Korea)	Sanctiewet, mensenrechten en anti-corruptie
Saudi-Arabië	Mensenrechten
Somalië	Sanctiewet, mensenrechten, arbeidsnormen en anti-corruptie
Zuid-Soedan	Mensenrechten, arbeidsnormen en anti-corruptie
Soedan	Sanctiewet, mensenrechten, arbeidsnormen en anti-corruptie
Syrië	Sanctiewet, mensenrechten, arbeidsnormen en anti-corruptie
Turkmenistan	Mensenrechten
Oezbekistan	Sanctiewet
Venezuela	Anti-corruptie
Yemen	Arbeidsnormen en anti-corruptie
Zimbabwe	Sanctiewet
Democratic Republic of the Congo	Anti-corruptie
Haiti	Anti-corruptie

4. Stembeleid & Corporate Governance

Corporate governance, of goed ondernemingsbestuur, heeft betrekking op de verhoudingen tussen de verschillende actoren van een onderneming zoals de Raad van Bestuur (RvB), de Raad van Commissarissen (RvC), aandeelhouders en andere belanghebbenden. Rekenschap, transparantie en toezicht spelen hierbij een centrale rol. De beleggingsfondsen beleggen onder andere in beursgenoteerde ondernemingen en zijn daardoor ook aandeelhouder. Door actief gebruik te maken van aandeelhoudersrechten kunnen de beleggingsfondsen invloed uitoefenen op de onderneming. Het gaat hierbij om het benoemen van bestuurders, het goedkeuren van jaarstukken en in sommige gevallen kan het zich uitspreken over het beloningsbeleid. De beleggingsfondsen doen dit onder andere door deel te nemen aan de besluitvorming op de aandeelhoudersvergadering (stemmen). Door gebruik te maken van het stemrecht kunnen de beleggingsfondsen invloed uitoefenen op ondernemingen en invloed aanwenden om een betere corporate governance te stimuleren bij de ondernemingen. Een goede corporate governance draagt bij aan de lange termijn waardecreatie.

4.1. Institutionele belegger als actief aandeelhouder

De Nederlandse Corporate Governance Code schrijft voor dat institutionele beleggers zoals pensioenfondsen een beleid moeten hebben ten aanzien van het stemmen op aandeelhoudersvergaderingen van beursgenoteerde ondernemingen waarin zij beleggen. Daarbij wordt van de institutionele belegger gevraagd om minstens eenmaal per jaar aan te geven hoe invulling wordt gegeven aan het stembeleid. Daarnaast stelt de Corporate Governance Code dat de institutionele belegger minimaal eenmaal per kwartaal moet aangeven hoe hij stemde op de aandeelhoudersvergaderingen.

Achmea IM voldoet aan de bepalingen van de Corporate Governance Code. Op de website van Achmea IM zijn de volgende documenten te vinden:

1. Stembeleid;
2. Stemverslag van de voorgaande kwartalen en het afgelopen jaar;
3. Rapportagetool waarbij gerapporteerd wordt hoe gestemd is per aandeelhoudersvergadering.

4.2. Stemgedrag Achmea IM

Achtergrond

De tweede helft van het jaar is relatief rustig omdat de meeste Europese en Amerikaanse aandeelhoudersvergaderingen in de eerste helft van het jaar plaatsvinden. De piek van de aandeelhoudersvergaderingen seizoen in Australië en Nieuw-Zeeland ligt wel in de tweede helft van het jaar. In het derde en vierde kwartaal vinden daarnaast veel bijzondere aandeelhoudersvergaderingen plaats voor tussentijdse benoemingen van bestuurders, voor de goedkeuring van beloningsbeleid en over aandelenuitgifte. De wereldwijd stijgende trend van ingediende aandeelhoudersresoluties zet zich door. Deze door aandeelhouders ingediende agendapunten hebben veelal betrekking op klimaat, maatschappelijke en goed ondernemingsbestuur thema's. Veelal is het doel van een dergelijke resolutie het verbeteren van de transparantie van de onderneming of het beter waarborgen van aandeelhoudersrechten. Volgend jaar verwachten we meer voorstellen over onderwerpen die gerelateerd zijn aan COVID-19, zoals gezondheid en veiligheid van medewerkers, mensenrechten, verantwoord ketenbeheer en human capital management.

Stemactiviteiten van Achmea IM

Wij stemden in het afgelopen halfjaar in totaal op **230 vergaderingen** op totaal **2438 agendapunten**. Zie tabel 4.2.1. voor de regionale verdeling van vergaderingen over H2 2020.

TABEL 4.2.1 REGIONALE VERDELING H2 2020

	Achmea IM Global Enhanced Equity Fund EUR hedged	Achmea IM Global Defensive Equity Fund - I	Achmea IM Global Multi Factor Equity Fund
US	49	6	11
Euro	79	7	15
Overig	50	2	11
Totaal	178	15	37

Op de website van Achmea IM kunt u via het Vote Disclosure Systeem vinden hoe we gestemd hebben per aandeelhoudersvergadering.

Wij maken bij het uitoefenen van stemrechten gebruik van het stemplatform en analyses van Institutional Shareholder Services (ISS). ISS stelt aan de hand van het Achmea stembeleid specifieke analyses op. Zo past Achmea IM voor elke steminstructie haar eigen op maat gemaakte stembeleid toe.

Het Achmea IM stembeleid is op de website te vinden en wordt doorlopend geactualiseerd op basis van wereldwijde trends op het gebied van corporate governance, ons stemgedrag bij controversiële agendapunten en overige actualiteiten. Voordat een definitieve stem wordt uitgebracht, besteden we extra aandacht aan controversiële agendapunten. Het uiteindelijke besluit wordt genomen op basis van de specifieke feiten en omstandigheden van het agendapunt.

Het betekent ook dat niet altijd met het management van de onderneming wordt meegestemd. Zo stemden wij voor het Achmea IM Global Enhanced Equity Fund EUR hedged in het tweede halfjaar van 2020 op 18 procent van alle agendapunten tegen het management. Achmea IM stemde voor haar Achmea IM Global Multi Factor Equity Fund in totaal op 37 vergaderingen en stemde op circa 12% van de agendapunten tegen het management. Voor het Achmea IM Global Defensive Equity Fund - I is in 17% tegen het management gestemd. Het grootste aantal tegenstellen betrof tegenstemmen tegen managementvoorstellen. Het ging hier onder andere om de benoeming van bestuurders van ondernemingen die niet onafhankelijk zijn waar dit wel geëist of gewenst is. Ook betreft het vaak beloningsstructuren die als excessief, onvoldoende toegelicht en niet transparant genoeg beoordeeld worden, of waar een link met de prestaties van de onderneming ontbreekt. Ook de stemmen voor een aandeelhoudersresolutie houden impliciet een stem tegen het management in en zijn door ons meegenomen in onderstaand percentage van tegenstemmen.

TABEL 4.2.2 : OVERZICHT TEGENSTEMMEN H2 2020¹

	Totaal	Voor	Tegen
Achmea IM Global Enhanced Equity Fund EUR hedged	1844	82%	18%
Achmea IM Global Defensive Equity Fund - I	138	83%	17%
Achmea IM Global Multi Factor Equity Fund	430	88%	12%

¹ Bron: Achmea Investment Management, ISS

De managementresoluties kunnen worden onderverdeeld in een zestal hoofdthema's: benoeming bestuurders, beloningsbeleid, uitgifte aandelen, routinezaken, fusies & overnames en overig. In de tweede helft van 2020 zijn de meeste stemmen uitgebracht voor benoeming bestuurders, routinezaken en beloning.

TABEL 4.2.3 STEMACTIVITEITEN PER HOOFDTHEMA
ACHMEA IM GLOBAL ENHANCED EQUITY FUND
EUR HEDGED¹

	Voor	Tegen
Benoeming bestuurder	86%	14%
Beloning	43%	57%
Uitgifte aandelen	92%	8%
Routine zaken	96%	4%
Fusie en overnames	89%	11%
Overig	100%	0%

¹ Bron: Achmea Investment Management, ISS

TABEL 4.2.4 STEMACTIVITEITEN PER HOOFDTHEMA
ACHMEA IM GLOBAL DEFENSIVE EQUITY FUND - I¹

	Voor	Tegen
Benoeming bestuurder	91%	9%
Beloning	33%	67%
Uitgifte aandelen	100%	0%
Routine zaken	98%	2%
Fusie en overnames	60%	40%
Overig	100%	0%

¹ Bron: Achmea Investment Management, ISS

**TABEL 4.2.5 STEMACTIVITEITEN PER HOOFDTHEMA
ACHMEA IM GLOBAL MULTI FACTOR EQUITY FUND¹**

	Voor	Tegen
Benoeming bestuurder	91%	9%
Beloning	49%	51%
Uitgifte aandelen	100%	0%
Routine zaken	99%	1%
Fusie en overnames	100%	0%
Overig	100%	0%

¹ Bron: Achmea Investment Management, ISS

4.3. Agenderingsrecht aandeelhouders

Op aandeelhoudersvergaderingen kunnen aandeelhouders een voorstel agenderen, mits wordt voldaan aan de voorwaarden van het lokaal geldende agenderingsrecht. Deze aandeelhoudersresoluties kunnen betrekking hebben op de thema's milieu & gezondheid, mensenrechten en goed bestuur. In het afgelopen halfjaar hebben wij **54 aandeelhoudersresoluties** beoordeeld en onze stem uitgebracht. De resoluties hadden de volgende thema's.

**TABEL 4.3.1 AANDEELHOUDERSRESOLUTIES NAAR
THEMA¹**

Thema	Aantal Achmea IM Global Enhanced Equity Fund EUR hedged	Aantal Achmea IM Global Defensive Equity Fund - I	Aantal Achmea IM Global Multi Factor Equity Fund
Overig (o.m. Politieke Donaties)	7	2	3
Beloning	1	0	1
Benoeming Bestuurder	14	1	4
Milieu en Gezondheid	2	1	1
Routine	6	3	1
Goed Bestuur	3	0	2
Mensenrechten	1	0	0
Sociaal	1	0	0
Totaal	35	7	12

¹ Bron: Achmea Investment Management

Wij toetsen de afzonderlijke aandeelhoudersvoorstellen op inhoud, wenselijkheid, werkbaarheid en effect. Dat betekent dat wij niet in alle gevallen voor een resolutie zullen stemmen, ook al past deze binnen onze speerpuntthema's. In onderstaand overzicht staan onze steminstructie per thema voor deze resoluties.

**TABEL 4.3.2 AANDEELHOUDERSRESOLUTIES H2 2020
ACHMEA IM GLOBAL ENHANCED EQUITY FUND
EUR HEDGED**

	Voor	Tegen
Goed Bestuur	33%	67%
Beloning	100%	0%
Benoemingen	64%	36%
Milieu en Gezondheid	100%	0%
Overig	57%	43%
Routinepunten	33%	67%
Mensenrechten	100%	0%
Sociaal	100%	0%

**TABEL 4.3.3 AANDEELHOUDERSRESOLUTIES H2 2020
ACHMEA IM GLOBAL DEFENSIVE EQUITY FUND - I**

	Voor	Tegen
Goed Bestuur	0%	0%
Beloning	0%	0%
Benoemingen	0%	100%
Milieu en Gezondheid	100%	0%
Overig	50%	50%
Routinepunten	100%	0%
Mensenrechten	0%	0%
Sociaal	0%	0%

**TABEL 4.3.4 AANDEELHOUDERSRESOLUTIES H2 2020
ACHMEA IM GLOBAL MULTI FACTOR EQUITY FUND**

	Voor	Tegen
Goed Bestuur	0%	100%
Beloning	100%	0%
Benoemingen	75%	25%
Milieu en Gezondheid	100%	0%
Overig	67%	33%
Routinepunten	100%	67%
Mensenrechten	0%	0%
Sociaal	0%	0%

Mensenrechten

McKesson Corporation

Op de aandeelhoudervergadering van McKesson Corporation van 29 juli 2020 stond een aandeelhoudersvoorstel op de agenda waarin de onderneming werd gevraagd een rapportage op te stellen over haar beleid en processen rondom lobbyen (zowel direct als indirect), haar lobbyactiviteiten en -betalingen, inzicht in lidmaatschappen van brancheorganisaties, het besluitvormingsproces en het toezicht door management en het bestuur op betalingen rondom lobbyen. Aandeelhouders stellen dat het bedrijf tussen 2010 en 2018 18,1 miljoen dollar heeft gespendeerd aan lobbyactiviteiten bij de overheid. Dit bedrag is exclusief lobbybetalingen waar geen openbaarmakingsverplichtingen voor gelden en het lobbyen via handelsverenigingen of andere politieke organisaties. Ook stellen de indieners van de resolutie dat het bedrijf lid is van de Business Roundtable en de Healthcare Distribution Alliance (HDA), de nationale organisatie van farmaceutische distributeurs en belangrijke schakel tussen fabrikanten, apothekers en klinieken. Genoemde belangenorganisaties hebben, in 2018 en 2019, samen voor meer dan 45,6 miljoen aan lobbyactiviteiten besteedt. Aandeelhouders maken zich zorgen over de potentiële negatieve media-aandacht die de lobby van het bedrijf over opioïden kan aantrekken, evenals het lidmaatschap van de American Legislative Exchange Council (ALEC), een organisatie die Amerikaanse modelwetgeving schrijft en goedkeurt.

Het bestuur geeft aan gepast toezicht uit te oefenen op haar politieke activiteiten. Zo worden zij periodiek geïnformeerd over de lobby en andere politieke activiteiten. De onderneming stelt ook dat jaarlijks de lobby prioriteiten en het totale bedrag dat aan lobby activiteiten is besteed worden gedeeld met aandeelhouders. De huidige transparantie wordt echter niet als voldoende beoordeeld. De lidmaatschappen en betalingen worden namelijk niet volledig openbaar gemaakt. Ook is onbekend hoe het bestuur over de activiteiten wordt geïnformeerd, de frequentie daarvan en of er een specifieke commissie is die toezicht houdt op de lobby activiteiten. Achmea IM vindt een rapportage een goed middel om inzicht te verkrijgen over de lobbyactiviteiten, -betalingen en lidmaatschappen van brancheorganisaties en stemde VOOR. Van de aandeelhouders stemde 51,7% voor de resolutie, de resolutie is daarmee aangenomen.

Tesla Inc.

Op 22 september 2020 vond de jaarlijkse aandeelhoudersvergadering van Tesla Inc. plaats. Op de agenda was een aandeelhoudersvoorstel opgenomen waarin het bestuur werd gevraagd om, tegen redelijke kosten en zonder eigendomsinformatie, een rapport op te stellen over het respecteren van mensenrechten binnen de eigen bedrijfsactiviteiten en bij de leveranciers. De indieners van de resolutie stellen dat Tesla risico's loopt op het gebied van mensenrechten en arbeidsrechten en dat aandeelhouders momenteel niet kunnen bepalen hoe Tesla haar verantwoordelijkheid neemt om ervoor zorg te dragen dat mensenrechten worden gerespecteerd.

Tesla stelt dat het audits uitvoert binnen de eigen activiteiten en bij leveranciers om er zeker van te zijn dat de vastgestelde principes worden gevolgd. De onderneming geeft echter geen openheid over deze audits. De onderneming stelt ook dat het moeilijk is om op betrouwbare wijze de oorsprong van de grondstoffen vast te stellen maar dat de processen op het gebied van due diligence (die van de leveranciers worden vereist) transparantie bieden en dat dit verantwoorde inkoop ondersteunt. Er zijn echter beschuldigingen gerelateerd aan kinderarbeid bij een kobalt mijnbouw leverancier. Toezicht op het respecteren van mensenrechten wordt niet expliciet vermeld bij de verantwoordelijkheden van het bestuur. Aanvullende informatie over het beleid en processen van de onderneming ter adressering van het respecteren van mensenrechten in de eigen keten en de leveranciersketen zal aandeelhouders in staat stellen om beter in te schatten hoe goed Tesla gerelateerde risico's beheert, zeker gezien de controverses. Om deze reden heeft Achmea IM VOOR gestemd. Van de aandeelhouders stemde 24,6% voor de resolutie.

Arbeidsnormen

Oracle Corporation

Op de aandeelhoudervergadering van Oracle Corporation van 4 november 2020 stond voor het derde jaar op rij een aandeelhoudersvoorstel op de agenda waarin de onderneming werd gevraagd een rapportage op te stellen waarin wordt aangegeven of er een gender/racial pay gap bestaat. Indien deze gender/racial pay gap bestaat wordt gevraagd naar de ondernomen acties om de verschillen te verkleinen. Hoewel Oracle haar toewijding aan gelijke beloning bevestigt rapporteert zij, in tegenstelling tot meerdere branchegenoten, hier niet over in de Verenigde Staten. De onderneming rapporteert in het Verenigd Koninkrijk wel over de gender/racial pay gap, aangezien een dergelijke rapportage daar verplicht is. Een onderneming brede uitrol zou daarom relatief gemakkelijk te realiseren moeten zijn. De indieners van de resolutie benoemen verder de juridische risico's die samenhangen met de vermeende loonkloof bij Oracle, waarbij als voorbeeld twee afzonderlijke juridische acties worden benoemd die betrekking hebben op loondiscriminatie.

Wanneer gekeken wordt naar het rapport met betrekking tot het Verenigd Koninkrijk, is zichtbaar dat de onderneming daar meer vrouwen in dienst heeft in lager betaalde functies. Als dit patroon wereldwijd hetzelfde is, zal het voor de onderneming moeilijker worden om vrouwen aan te trekken en te behouden. Daarnaast lopen diverse rechtszaken tegen Oracle wegens oneerlijke beloningspraktijken. Achmea IM vindt een rapportage een goed middel om inzicht te verkrijgen in de uitvoering van het diversiteitsbeleid en stemde VOOR. Van de aandeelhouders stemde 45,8% voor de resolutie.

4.4. Corporate Governance ontwikkelingen Nederland

Mogelijke aanscherping van de Nederlandse Corporate Governance Code

De Nederlandse Corporate Governance Code zal mogelijk worden aangescherpt. Momenteel geldt het principe pas toe óf leg uit. Bekeken zal worden of dit aangepast gaat worden naar pas toe én leg uit. Het doel is om de transparantie van de verslaggeving en daarmee de kwaliteit van de naleving te vergroten. In de toelichting op de jaarlijkse evaluatie van de Code heeft de voorzitter van de Monitoring Commissie Corporate Governance Code, Pauline van der Meer Mohr, dit aangegeven. Dit jaar was er wederom een hoge naleving van de Code. Maar bij de analyse wordt uitsluitend gekeken of ondernemingen zich houden aan het principe van 'pas toe óf leg uit'. Deze methodiek leidt volgens de voorzitter tot vals optimisme over de staat van naleving. Naast de cijfermatige evaluatie, die wordt uitgevoerd door SEO Economisch Onderzoek, verricht de Monitoring Commissie eigen kwalitatief onderzoek. Uit de resultaten van dit onderzoek komt een minder positief beeld naar voren. Bijvoorbeeld met betrekking tot de manier waarop directies en raden van commissarissen van beursgenoteerde vennootschappen in hun jaarverslagen uitleg geven over cultuur en gedrag, beloningsbeleid of waardecreatie op de langere termijn. De uitleg is vaak mager en alleen proces gerelateerd. De inhoud mist, mogelijk kan dit door het aanpassen van het principe worden opgelost.

Beursgenoteerde bedrijven moeten duidelijker zijn over de gevolgen van de coronacrisis

Uit onderzoek van de Autoriteit Financiële Markten (AFM) blijkt dat beursgenoteerde ondernemingen in hun halfjaarlijkse financiële verslaggeving veelal niet duidelijk zijn over de gevolgen van de coronacrisis. Het onderzoek 'In Balans – De effecten van COVID-19' is uitgevoerd bij 26 beursgenoteerde ondernemingen die, naar verwachting, negatieve effecten van de coronacrisis ondervinden. Bijna alle onderzochte ondernemingen vermelden de effecten van de coronacrisis maar de kwaliteit van de toelichting varieert sterk. Ongeveer een kwart van de ondernemingen gaf een goede toelichting. Daar werd naast een kwalitatieve en kwantitatieve toelichting op veronderstellingen en uitgangspunten, bijvoorbeeld ook een uitgebreide toelichting op financieringsconvenanten, gevoeligheidsanalyses en scenario's gegeven. Verder hadden deze ondernemingen aandacht besteed aan de consistentie tussen het halfjaarlijks bestuursverslag en de halfjaarrekening, zodat er een geïntegreerd beeld ontstond.

De AFM heeft ondernemingen opgeroepen, om in hun jaarverslaggeving over 2020, de toelichtingen op de effecten van de coronacrisis begrijpelijk en zorgvuldig op te stellen. Zo moeten ondernemingen veronderstellingen en uitgangspunten voor posten als latente belastingvorderingen, voorzieningen voor kredietverliezen en toetsen op bijzondere waardevermindervingsverliezen, adequaat en begrijpelijk toelichten. In haar rapport benoemt de AFM een aantal goede praktijkvoorbeelden.

5. Engagement

Een onderneming is gericht op het maken van winst. Dit streven naar winstmaximalisatie kan echter op gespannen voet staan met internationale richtlijnen voor verantwoord ondernemen, zoals het UN Global Compact, de OESO Richtlijnen voor Multinationale ondernemingen of de UN Guiding Principles on Business & Human Rights. Wanneer ondernemingen deze internationale richtlijnen systematisch schenden, wordt gedrag onverantwoord. Daarmee ontstaat er een risico voor de continuïteit van de onderneming en houdbaarheid van winstrealisatie op de lange termijn. Daarom is het in het voordeel van de onderneming en al haar belanghebbenden dat richtlijnen voor verantwoord ondernemen worden gerespecteerd. Daarom gaat Achmea Investment Management in dialoog met deze ondernemingen. Inzet: het duidelijk stellen van kaders, het ontwikkelen van kennis bij ondernemingen en het definiëren van 'good practices'. Achmea IM gaat in gesprek met ondernemingen over lange termijn waardecreatie. Zo draagt Achmea Investment Management bij aan het bewaken van het juiste evenwicht en beschermt het haar belangen en die van haar klanten.

5.1. Achmea Investment Management en de dialoog

Engagement is het aangaan van een dialoog met ondernemingen. Het is het centrale middel in het MVB-beleid van Achmea IM. Met het aangaan van de dialoog willen wij het duurzame gedrag van ondernemingen verbeteren, langetermijn waardecreatie stimuleren en tegelijkertijd aandeelhouderswaarde vergroten. Wij voeren de dialoog op meerdere vlakken:

1. Wij spreken ondernemingen aan die internationaal breed gedragen normen en principes over mensenrechten, arbeidsnormen, milieu of anticorruptie schenden. Dit noemen wij **Normatief engagement**.
2. Wij spreken ondernemingen in specifieke sectoren of ketens aan ter bevordering van een algemene standaard. Dit noemen wij **Thematisch engagement**.
3. Wij spreken met Nederlandse beursgenoteerde ondernemingen over Ecologische, Sociale en Governance (ESG)kwesties. Dit doen wij veelal in collectief verband. Dit noemen wij **ESG Nederland engagement**.
4. Wij spreken ondernemingen in collectief verband, wanneer de situatie erom vraagt en het onderwerp past binnen de speerpunthema's van Achmea IM. Dit noemen we **Collectief engagement**.

De doelstellingen

De verschillende type engagement hebben elk een andere focus en doelstelling. Voor elk van de verschillende vormen geldt dat engagement een zaak van lange adem is. Voor de diverse trajecten wordt uitgegaan van een looptijd van drie jaar. Anders dan bij het instrument uitsluiting waarbij pensioenfondsen of beleggingsfondsen op voorhand niet beleggen in ondernemingen, geldt voor engagement dat er wel belegd wordt in ondernemingen die ter discussie staan, maar we als aandeelhouder het management juist actief aansporen het beleid of de activiteiten te verbeteren.

Het **Normatieve Engagement** heeft als doel structurele schendingen van UN Global Compact principes, OESO richtlijnen voor Multinationale ondernemingen of *UN Guiding principles on Business & Human Rights* te stoppen en te voorkomen. Structurele schendingen van deze normen vergroten het risico op nadelige gevolgen voor de onderneming, haar directe omgeving zoals lokale gemeenschappen of het milieu en voor andere belanghebbenden. Activiteiten die (mogelijk) leiden tot een schending van de principes staan veelal in de belangstelling van niet-gouvernementele organisaties (NGO's) en de media. In de praktijk leiden deze schendingen vaak tot rechtszaken, die boetes of het uitbetalen van schadeclaims door de ondernemingen tot gevolg kunnen hebben. Dit zijn directe negatieve financiële effecten, die ook de belangen van aandeelhouders schaden. Normatief engagement voeren wij uit in samenwerking met ISS-Ethix.

Om tot een selectie van de ondernemingen te komen die vallen binnen het Normatief engagementprogramma wordt een due diligence proces uitgevoerd. Het beleggingsuniversum wordt doorlopend gescreend op het schenden van één of meerdere principes van de UN Global

Compact, OESO richtlijnen voor Multinationale ondernemingen of UN Guiding Principles on Business & Human Rights door onderzoeksbureau ISS-Ethix. Bij vermoedens van een mogelijke schending wordt een dialoog gestart om escalatie te voorkomen. Ook bij een vastgestelde schending wordt de dialoog met deze bedrijven gestart met als doel de schending op te heffen en mogelijke nieuwe schendingen in de toekomst te voorkomen. Daarbij zal ook herstel van de situatie en mogelijke schadevergoedingen voor bijvoorbeeld de lokale bevolking ter sprake komen.

Het **Thematische engagement** heeft een andere doelgroep dan normatief engagement. Hier staan niet de bedrijven centraal die normen schenden, maar juist bedrijven die zowel financieel als maatschappelijk op bepaalde thema's hun prestaties verder kunnen verbeteren. De thema's worden gekozen in samenspraak met klanten en binnen de speerpunten van het MVB-beleid. Bij de keuze spelen de volgende zaken een rol:

- Materialiteit van het thema;
- Sociale of ecologische relevantie van het thema;
- Omvang van de onderneming in de beleggingsportefeuille (zowel aandelen als bedrijfsobligaties);
- Succeskans voor slagen van de dialoog.

De uitvoering van de thematische engagement wordt gedaan door het Team MVB van Achmea IM.

FIGUUR 5.1.1 SPEERPUNTTHEMA'S

In het **ESG Nederland engagement** is Achmea IM in gesprek met de belangrijkste Nederlandse ondernemingen. Dit valt veelal samen met het aandeelhoudervergaderingseizoen. Deze dialogen vinden veelal in collectief verband plaats in samenwerking met andere Nederlandse institutionele beleggers en Eumedion, het Nederlandse corporate governance platform voor institutionele beleggers. Het gezamenlijke doel is het beïnvloeden van governance en duurzaamheidsthema's, veelal ingegeven door de actualiteit van de aandeelhoudersvergadering. Te denken valt aan beloningsbeleid, benoeming van bestuurders, fusies & overnames en sociaal- en milieubeleid.

Binnen **Collectief engagement** trekt Achmea IM samen op met ander institutionele beleggers waar het effectief is en past binnen de kernthema's van ons en onze klanten. Ook steunen wij publiekelijk initiatieven indien dit de belangen van ons en onze klanten goed vertegenwoordigt.

Thema's in het engagementprogramma

Het engagementprogramma van Achmea IM beslaat het engagementprogramma de volgende thema's:

TABEL 5.1.1 LOPENDE THEMA'S

#	Thema	Dialoogvorm
1	Schending Mensenrechten	Normatief
2	Schending Arbeidsnormen	Normatief
3	Schending Milieu	Normatief
4	Schending Anti-Corruptie	Normatief
5	Nederlandse Beursgenoteerde ondernemingen	ESG Nederland
6	Wattarisico's in de elektriciteit- en watersector	Thematisch Klimaatverandering
7	Leefbaar Loon	Thematisch Sociaal
8	Access to Nutrition	Thematisch Sociaal
9	Transport en klimaat	Thematisch Klimaatverandering
10	Klimaattransitie	Thematisch Klimaatverandering
11	Energie efficiëntie in de staal en chemie industrie	Thematisch Klimaatverandering
12	Goede en beschikbare medicijnen	Thematisch Gezondheid
13	Plastics	Thematisch Natuur & Milieu
14	Human Capital	Thematisch Sociaal
15	Afbouw blootstelling Steenkool	Thematisch Klimaatverandering

Binnen deze thema's liepen in het tweede halfjaar 190 dialogen. Het kan voorkomen dat in het kader van normatieve engagement met een onderneming over meerdere (dreigende) schendingen wordt gesproken. Dit zien we als meerdere dialogen. Daarnaast kan het voorkomen dat een onderneming deel uitmaakt van verschillende thematische dialogen. Deze gevallen zien wij als een afzonderlijke dialoog. Ook kan sprake zijn van verschillende juridische entiteiten of dochterondernemingen. Indien dit het geval is zien wij dit als één dialoog. In totaal bestond het totale engagementprogramma uit 190 dialogen met 141 unieke ondernemingen. Zie figuur 5.1.2 voor een overzicht van de verdeling van het programma naar thema.

TABEL 5.1.2 HET ENGAGEMENTPROGRAMMA NAAR THEMA

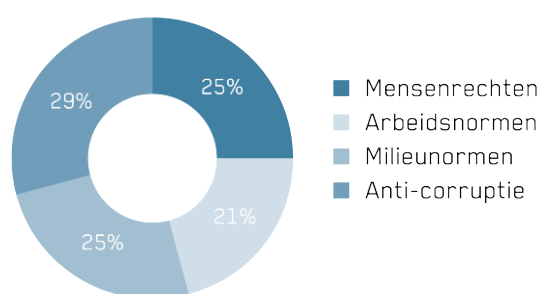
Engagementthema	Aantal
Normatief	118
Thematisch Klimaatverandering	34
Thematisch Sociaal	17
Thematisch Natuur & Milieu	7
Thematisch Gezondheid	7
ESG Nederland	7

Vermeldenswaardige ontwikkelingen binnen de engagementthema's zijn in de komende paragrafen toegelicht. Voor ieder thema is inzichtelijk gemaakt welke ondernemingen zijn opgenomen in het engagementprogramma.

5.2. Normatieve dialogen

Achmea IM vindt het belangrijk om in gesprek te gaan met ondernemingen die internationaal breed gedragen normen schenden. Wij noemen dit normatieve engagement. Per 31 december 2020 maken 77 ondernemingen deel uit van het normatieve engagementprogramma. Met deze ondernemingen spreken wij over één of meerdere normschendingen. Het aantal normschendingen waarover wij spreken kan daarom afwijken van het aantal ondernemingen in het normatieve engagementprogramma (118 dialogen). Onderstaand is weergegeven hoe het programma naar normschending is opgebouwd.

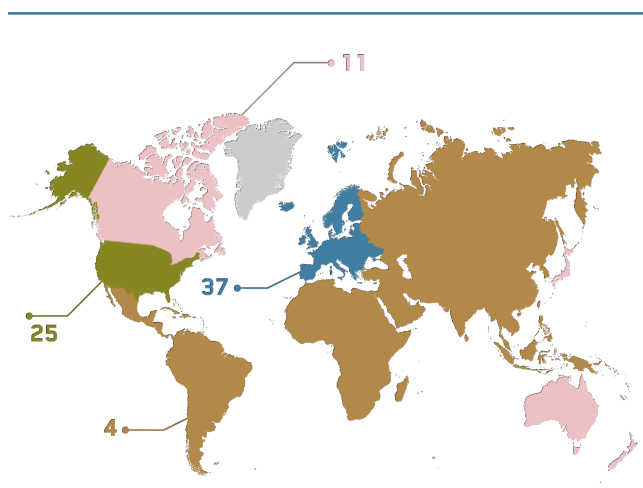
FIGUUR 5.2.1 NORMSCHENDING

De ondernemingen zijn gevestigd over verschillende regio's en markten. De focus van het programma ligt op de ontwikkelde markten met 73 dialogen. Wij verdelen deze onder in Europa, Verenigde Staten en Wereld Overig (Japan, Australië, Canada, Nieuw-Zeeland). Daarnaast voeren wij de dialoog met 4 ondernemingen uit opkomende markten. Zie in figuur 2 de regionale verdeling van ondernemingen in het normatieve engagementprogramma.

In het afgelopen halfjaar is met 19 ondernemingen een nieuwe dialoog geïnitieerd.

FIGUUR 5.2.2 ONDERNEMINGEN NAAR REGIO

Wij rapporteren voortgang over individuele dialogen op basis van vier vooraf gedefinieerde mijlpalen (tabel 1). Dit doen wij in de voortgangshoofdstukken. Daarnaast presenteren wij in deze managementsamenvatting een geaggregeerd voortgangsoverzicht van het totale engagementprogramma.

TABEL 5.2.1 MIJLPALLEN

1	Delen van relevante informatie
2	Implementatie van beleid
3	Herstel en Verhaal
4	Opheffen en/of voorkomen

Deze mijlpalen worden getoetst aan de hand van vier waarden, namelijk: (1) een onafhankelijke partij heeft de maatregelen goedgekeurd, (2) er zijn maatregelen geïnitieerd, (3) er is een toezegging gedaan en (4) er zijn geen maatregelen genomen.

Ten aanzien van de eerste mijlpaal, het delen van relevante informatie, zien we dat in 42% van de dialogen hierop nog geen stappen zijn gezet door de onderneming. Dat kan komen door onwil van de desbetreffende onderneming of omdat de dialoog pas recent van start is gegaan. In totaal is in 47% van de dialogen wel informatie gedeeld, in 9% van de gevallen ook geverifieerd door een onafhankelijke partij. In 9% van de dialogen heeft de onderneming wel een toezegging gedaan dit te doen.

TABEL 5.2.2 VOORTGANG ENGAGEMENTPROGRAMMA

Mijlpaal	1. Delen van relevante informatie
 Er zijn geen maatregelen genomen	42%
 Er is een toezegging gedaan	10%
 Er zijn maatregelen geïnitieerd	47%
 Een onafhankelijke partij heeft de maatregelen goedgekeurd	9%

Voor de tweede mijlpaal, de implementatie van het beleid, zien we dat in 21% van de dialogen de ondernemingen hierop stappen hebben gezet en 5% zijn geverifieerd door een onafhankelijke partij. In 10% van de dialogen is de toezegging gedaan hierop stappen te zetten en in 42% van de dialogen hebben de ondernemingen zowel geen stappen gezet als toezeggingen gedaan.

TABEL 5.2.3 VOORTGANG ENGAGEMENTPROGRAMMA

Mijlpaal	2. Implementatie van beleid
 Er zijn geen maatregelen genomen	42%
 Er is een toezegging gedaan	10%
 Er zijn maatregelen geïnitieerd	21%
 Een onafhankelijke partij heeft de maatregelen goedgekeurd	5%
n.v.t.	21%

Het mogelijk maken van Herstel & Verhaal, zoals ook benoemd in het IMVB-convenant, is de derde mijlpaal. Hierbij zien we dat in 35% van de dialogen de ondernemingen hier stappen op hebben gezet, waarvan 2% geverifieerd door een onafhankelijke partij. Voor 36% van de dialogen is deze mijlpaal niet relevant vanwege de aard van de schending.

TABEL 5.2.4 VOORTGANG ENGAGEMENTPROGRAMMA

Mijlpaal	3. Herstel en Verhaal
 Er zijn geen maatregelen genomen	20%
 Er is een toezegging gedaan	8%
 Er zijn maatregelen geïnitieerd	35%
 Een onafhankelijke partij heeft de maatregelen goedgekeurd	2%
n.v.t.	36%

Bij de vierde mijlpaal, het opheffen en/of voorkomen van de schending, zien we dat in 9% van de dialogen de ondernemingen hierop stappen hebben gezet, waarvan 3% geverifieerd door een onafhankelijke partij. Additioneel is in 11% van de dialogen de toezegging gedaan dit te zullen doen. In 38% van de dialogen dienen de ondernemingen hier nog stappen op te zetten.

TABEL 5.2.5 VOORTGANG ENGAGEMENTPROGRAMMA

Mijlpaal	4. Opheffen en/of voorkomen
 Er zijn geen maatregelen genomen	38%
 Er is een toezegging gedaan	11%
 Er zijn maatregelen geïnitieerd	9%
 Een onafhankelijke partij heeft de maatregelen goedgekeurd	3%
n.v.t.	38%

Niet iedere mijlpaal is relevant voor een dialoog. Herstel en verhaal is bijvoorbeeld niet in alle gevallen relevant omdat er niet één specifieke groep van benadeelden is of herstel & verhaal al plaats heeft gevonden via het nationale rechtssysteem.

Mensenrechtenschendingen

Het doel van deze dialogen is het opheffen van de geconstateerde of vermeende mensenrechtenschendingen. Daarnaast vragen we de onderneming beleid, processen en rapportages te ontwikkelen die verband houden met het voorkomen van nieuwe mensenrechtenschendingen. De onderneming moet aantonen dat de schending van relevante UN Global Compact principes, OESO-richtlijnen of de UN Guiding principles on Business & Human Rights is opgeheven. Het is wenselijk dat een externe, onafhankelijke partij dit vaststelt.

Mensenrechtenschendingen kunnen betrekking hebben op de activiteiten van ondernemingen in landen met controversiële regimes. Door hun activiteiten in deze landen genereren de ondernemingen inkomsten voor de betreffende regimes, die deze inkomsten vervolgens vaak niet ten goede laten komen aan de lokale bevolking. Daarnaast komt het voor dat lokale gemeenschappen direct worden geschaad door de activiteiten van de ondernemingen. Andere voorbeelden van schendingen op het gebied van mensenrechten zijn onrechtmatigheden tegen de lokale bevolking door personeel of ingehuurd veiligheidsdiensten van ondernemingen.

Achmea IM is in het tweede halfjaar van 2020 met 5 ondernemingen een dialoog gestart rond een (vermeende) mensenrechtenschending.

TABEL 5.2.1 GEÏNITIEERDE DIALOGEN
MENSENRECHTENSCHENDING H2 2020¹

Onderneming	Gestart
Glencore Plc	Q3 2020
Rio Tinto Ltd.	Q4 2020
The AES Corp.	Q3 2020
UBS AG	Q3 2020
UBS Group AG	Q3 2020

¹ Bron: Achmea Investment Management, ISS ESG

In de tweede helft van 2020 zijn geen van de lopende dialogen op het gebied van mensenrechten afgesloten.

Arbeidsnormenschendingen

Het doel van dit engagementthema is het opheffen van de geconstateerde of vermeende arbeidsnormenschending. Daarnaast vragen we de onderneming beleid, processen en rapportages te ontwikkelen die verband houden met het voorkomen van nieuwe arbeidsnormenschendingen.

Structurele schendingen van het UN Global Compact, OESO richtlijnen of de UN Guiding principles on Business & Human Rights, in het bijzonder de principes die gaan over arbeidsnormen, vormen financiële en reputatierisico's voor de onderneming en voor belanghebbenden zoals aandeelhouders. Ondernemingen dienen te voorkomen dat zij zich schuldig maken aan structurele schendingen van deze beginselen. Mochten zij zich daaraan wel schuldig maken, dan is het wenselijk dat zij deze schendingen opheffen en voorkomen dat schendingen in de toekomst opnieuw zullen optreden.

Structurele schendingen van arbeidsnormen kunnen betrekking hebben op kinderarbeid en andere vormen van gedwongen arbeid in de ketens van toeleveranciers van ondernemingen. Ook discriminatie van bijvoorbeeld zwangere vrouwen of personeel met een bepaalde etnische achtergrond komt voor, zowel binnen ondernemingen zelf als binnen de ketens van toeleveranciers.

De onderneming moet aantonen dat de schending van de UN Global Compact principes is opgeheven. Het is wenselijk dat een externe, onafhankelijke partij vaststelt dat de schending is opgeheven.

Achmea IM is in het tweede halfjaar van 2020 met 6 ondernemingen een dialoog gestart over een (vermeende) arbeidsnormenschending.

TABEL 5.2.1 GEÏNITIEERDE DIALOGEN
ARBEIDSNORMSCHENDING H1 2020¹

Onderneming	Gestart
Deutsche Telekom AG	Q3 2020
Glencore Plc	Q3 2020
McDonald's Corp.	Q4 2020
Total SA	Q3 2020
Tyson Foods, Inc.	Q4 2020
Verizon Communications, Inc.	Q3 2020

¹ Bron: Achmea Investment Management, ISS ESG

In de tweede helft van 2020 is de dialoog met Honda Motor Co. afgesloten. Het oordeel van **Honda Motor** is herzien naar GROEN, vanwege het gebrek aan details van de vakbonden. Ook hebben de afgelopen jaren geen nieuwe beschuldigingen zich voorgedaan.

Milieuschendingen

Het doel van dit engagementthema is het opheffen van de gevonden schendingen van het UN Global Compact en de OESO richtlijnen en het ontwikkelen van beleid, systemen en rapportages die verband houden met het voorkomen van nieuwe milieuschendingen.

Structurele schendingen van het UN Global Compact en de OESO richtlijnen, in het bijzonder de principes die gaan over milieu, vormen financiële, operationele en reputatierisico's voor de onderneming en voor haar belanghebbenden zoals aandeelhouders. Ondernemingen dienen daarom te voorkomen dat zij zich schuldig maken aan structurele schendingen van deze principes. Mochten zij zich wel daaraan schuldig maken, dan is het wenselijk dat zij deze schendingen opheffen en voorkomen dat de schendingen in de toekomst opnieuw optreden.

De dialoog wordt gevoerd aan de hand van SMART-doelstellingen. De onderneming moet aantonen dat een schending van UN Global Compact principes of OESO richtlijnen structureel is opgeheven waarbij het wenselijk is dat een externe onafhankelijke partij vaststelt dat de schending is opgeheven. Bij het opheffen van de schending moet ook gedacht worden aan het nemen van corrigerende maatregelen, schadeloosstelling van betrokkenen en het opzetten en uitvoeren van herstelplannen.

Achmea IM is in het tweede halfjaar van 2020 met 9 ondernemingen een dialoog gestart over een (vermeende) milieu normschending.

**TABEL 5.2.1 GEÏNITEERDE DIALOGEN
MILIEUSCHENDINGEN H2 2020¹**

Onderneming	Gestart
General Motors Co.	Q4 2020
Glencore Plc	Q3 2020
Mazda Motor Corp.	Q4 2020
Rio Tinto Ltd.	Q4 2020
Rio Tinto Plc	Q4 2020
Subaru Corp.	Q4 2020
The AES Corp.	Q3 2020
Total SA	Q3 2020
Toyota Motor Corp.	Q4 2020

¹ Bron: Achmea Investment Management, ISS ESG

In de tweede helft van 2020 zijn drie van de lopende dialogen afgesloten, namelijk met RWE AG, General Motors Corp. en Volkswagen AG.

In september 2020 is de oranje beoordeling van Volkswagen AG gewijzigd naar groen met betrekking tot de beschuldigingen van luchtvervuiling in de Verenigde Staten. Een compliance monitor, aangesteld in het kader van de overeenkomst met het Amerikaanse Ministerie van Justitie, heeft in september 2020 bevestigd dat VW zijn verplichtingen is nagekomen door een compliance programma te implementeren. VW heeft tevens bevestigd dat alle saneringsactiviteiten zijn afgerond. De oranje beoordeling met betrekking tot luchtvervuiling in Duitsland blijft gehandhaafd.

General Motors Co. zou zich verzetten tegen regelgeving rondom klimaatverandering in de Verenigde Staten. In een in december 2020 ondertekend rechtbankdocument werd bevestigd dat General Motors geen lid meer is van de industriegroep Coalition for Sustainable Automotive Regulation. Gezien het feit dat General Motors de industriegroep heeft verlaten, is ISS ESG van mening dat het bedrijf niet langer betrokken is bij de controverse. De beoordeling is gewijzigd van oranje naar groen (score 5).

Opgeheven schending: milieu

RWE AG werd door ngo's en media ten laste gelegd dat het, als een van de grootste CO₂-uitstoters in Europa, niet handelde in lijn met het Klimaatakkoord van Parijs, het Duitse langetermijnplan ter bestrijding van klimaatverandering en de langetermijnklimaatdoelstelling van RWE AG zelf om in 2040 CO₂-neutraal te worden. Sinds 2018 wordt RWE AG specifiek bekritiseerd vanwege het besluit om de bruinkoolmijn Hambach in Noordrijn-Westfalen (Duitsland) uit te willen breiden ten koste van het Hambach bos, dat door belanghebbenden als een van de oudste gemengde bossen van Europa met een uniek ecosysteem wordt gezien. In oktober 2018 schortte een rechtbank de goedkeuring tijdelijk op, in afwachting van het eindoordeel in een eerdere juridische zaak, die tegen het einde van 2020 werd verwacht.

In november 2020 heeft RWE AG ISS ESG medegedeeld dat de bescherming van het Hambach bos is gegarandeerd, vanwege overeenstemming met de Duitse regering over een tijdschema voor het uitfasen van steenkool. Bovendien heeft RWE aangekondigd om tegen 2040 CO₂ neutraal te willen zijn. Ook zal RWE haar duurzaamheidsrapport van 2020 afstemmen op de aanbevelingen van de Task Force on Climate-related Financial Disclosures (TCFD). Door deze positieve ontwikkelingen heeft ISS ESG haar oordeel gewijzigd van ORANJE naar GROEN (score 2, historische betrokkenheid).

Anti-corruptieschendingen

Omkoping en corruptie zijn niet verenigbaar met goed ondernemingsbestuur en hebben een negatieve invloed op de (creatie van) aandeelhouderswaarde. Het leidt tot nadelige economische, sociale en politieke uitkomsten. Overtredingen van internationale principes op het gebied van anticorruptie kunnen schadelijk zijn voor de reputatie van een onderneming en de waarde van merken.

Eén van de universele principes van het UN Global Compact en OESO richtlijnen is gericht op corruptie. Dit principe roept ondernemingen op preventieve en handhavingsmaatregelen te nemen en een effectief systeem op te zetten voor de bestrijding van corruptie.

Dit engagementthema heeft als doel het anticorruptiebeleid en de maatregelen tegen corruptie bij ondernemingen te verbeteren. Daarnaast moet ook voldoende duidelijk worden gemaakt welke acties worden ondernomen tegen werknemers, agenten en onderaannemers die betrokken zijn bij beschuldigingen in verband met corruptie. Hierbij is het belangrijk dat er transparant wordt gecommuniceerd over verrichte onderzoeken en over doorgevoerde veranderingen.

Achmea IM is in het tweede halfjaar van 2020 met 3 ondernemingen een dialoog gestart over een (vermeende) corruptieschending.

**TABEL 5.2.1 GEÏNITEERDE DIALOGEN
CORRUPTIESCHENDINGEN H2 2020¹**

Onderneming	Gestart
Glencore plc	Q3 2020
Fresenius SE & Co. KGaA	Q3 2020
Fresenius Medical Care AG & Co. KGaA	Q3 2020

¹ Bron: Achmea Investment Management, ISS ESG

In het tweede halfjaar van 2020 zijn zes dialogen afgesloten met de volgende ondernemingen: Fiat Chrysler Automobiles, the Goldmans Sachs Group, National Australia Bank en ING Group. Het oordeel van al deze bedrijven is gewijzigd van ORANJE naar GROEN.

In september 2020 meldden de media dat de Maleisische rechtbank de aanklacht heeft ingetrokken tegen de drie dochterondernemingen van Goldman Sachs. Het besluit van het hof volgde na een schikking in augustus 2020 tussen de Maleisische regering en Goldman Sachs, waarbij GS ermee instemde om USD 3,9 miljard te betalen. De regering van Maleisië heeft in een statement aangegeven dat er geen verdere aanklachten tegen de bank, haar dochterondernemingen of een van haar werknemers zal worden ingediend. Het oordeel is gewijzigd van oranje naar groen.

In maart 2018 bleek uit een intern onderzoeksrapport door National Australia Bank (NAB) gebaseerd op verklaringen van verschillende klokkenluiders, dat medewerkers en vestigingsmanagers van de bank betrokken waren bij een systeem van omkoping en corruptie dat tot 2015 actief is geweest. Op 17 december is de beoordeling gewijzigd van oranje naar groen (score 5). De controverse is niet langer actueel als gevolg van de verbeteringsmaatregelen van de NAB en het uitblijven van nieuwe beschuldigingen.

In december 2020 maakte ING bekend dat het Hof van Beroep in Den Haag het besluit van het Nederlandse Openbaar Ministerie om te schikken met ING Bank heeft bekrachtigd. Het Openbaar Ministerie liet weten dat de ING Bank meewerkte met het onderzoek en bovendien al begonnen was met het implementeren van vergaande herstelmaatregelen en verbeterprogramma's onder toezicht van De Nederlandse Bank. In overweging nemend dat de ING Bank haar tekortkomingen erkent en dat zij, door het Openbaar Ministerie goedgekeurde maatregelen heeft geïmplementeerd, worden de herstelmaatregelen beoordeeld als toereikend. De beoordeling is gewijzigd van oranje naar groen (score 4).

Opgeheven schending: corruptie

In september 2019 legde de Amerikaanse Securities and Exchange Commission (SEC) Fiat Chrysler Automobiles NV (FCA) en FCA US een boete op van 40 miljoen dollar voor het misleiden van beleggers. Het bedrijf zou beleggers onjuiste informatie hebben verstrekt over het aantal nieuwe voertuigen dat maandelijks aan klanten in de Verenigde Staten zou zijn verkocht in de periode tussen 2012 en 2016. De SEC verklaarde dat FCA US in deze periode maandelijks persberichten publiceerde, waarin ten onrechte melding werd gemaakt van de verkoop van nieuwe voertuigen en waarin werd beweerd dat er tot 2016 sprake was van een ononderbroken maandelijkse omzetgroei. Echter, in werkelijkheid groeide het aantal verkochte voertuigen al niet meer sinds 2013.

In een persbericht van september 2019 maakte FCA bekend dat FCA US volledige samenwerking zou verlenen aan de SEC en haar beleid en procedures met betrekking tot haar verkooprapportage zou aanpassen. In de dialoog geeft FCA aan dat het haar rapportagemethodiek in 2016 heeft gewijzigd, dat het in 2019 is gestopt met het rapporteren van de verkoop van voertuigen op maandbasis en dat het de interne controles heeft verbeterd.

Op 27 november heeft ISS ESG de dialoog positief afgesloten. De beoordeling is herzien van ORANJE naar GROEN (oordeel 5: in onderzoek). Deze verandering is het gevolg van bestuurlijke veranderingen, audits en hervormingen die FCA heeft doorgevoerd om haar verantwoordingsplicht en transparantie te verbeteren.

5.3. Thematische dialogen

Achmea IM voert thematische dialogen met als doel algemene standaarden binnen een bedrijfstak of keten te verbeteren. Voor sommige dialogen werken wij samen met andere nationale en internationale partijen. Over de voortgang en het vervolg op onze dialogen leest u op de volgende pagina's.

Watterisico's bij water- en elektriciteitsbedrijven

Het World Economic Forum stelt dat water crises gemeten naar impact tot de top drie van wereldwijde risico's behoren. Tenzij watergebruik in de komende jaren sterk verandert, zal door toenemende industrialisatie, landbouw, energiegebruik en verstedelijking het risico van waterschaarste stijgen. Volgens de OECD leven in 2050 mogelijk 4 miljard mensen in gebieden met waterschaarste. Een goed waterbeleid ligt aan de kern van het beheersen van de water gerelateerde risico's. In veel landen slaagt men er echter nog niet in om op een proactieve manier met de risico's om te gaan.

Achtergrond van het thema

Uit een analyse door World Resources Institute komt naar voren dat bijna de helft van de wereldwijde conventionele elektriciteitscentrales zich bevinden in gebieden die kampen met water stress. Water komt daarom als belangrijke bedreiging voor de waterintensieve energiesector naar voren. Een studie door het Carbon Disclosure Project (Charged or Static, april 2017) maakte de omvang van waterproblematiek in elektriciteitsbedrijven duidelijk zichtbaar.

Ook MSCI stelt dat (in het bijzonder Amerikaanse) elektriciteitsbedrijven toenemende fysieke risico's lopen als gevolg van extreme weersomstandigheden zoals droogte of juist extreme regenval. Elektriciteitsbedrijven zijn vaak sterk afhankelijk van de beschikbaarheid van grote hoeveelheden water om te kunnen functioneren.

Zo hebben kerncentrales en conventionele elektriciteitsbedrijven, die gebruikmaken van stoomopwekking om turbines aan te drijven, een constante toevoer van grote hoeveelheden water nodig voor koeling. Ook waterkrachtcentrales zijn afhankelijk van voldoende water. Hoewel conventionele elektriciteitscentrales zijn ontworpen voor gebruik tijdens alle klimaatomstandigheden, kan een terugloop in de aanvoer van water leiden tot een reductie van capaciteit of zelfs een tijdelijke stop. Vooral elektriciteitsbedrijven die opereren in gebieden met toenemende waterschaarste worden geconfronteerd met onvermijdelijke nadelige gevolgen.

Fluctuaties in de beschikbaarheid van water, toenemende kapitaalkosten door technologische aanpassingen, veranderende wetgeving en vergunningverlening kunnen in de komende jaren zeer nadelige gevolgen hebben voor de operationele continuïteit en kosten van elektriciteitsopwekking in met als mogelijk resultaat zelfs de afwaardering van bezittingen. Deze fysieke risico's van klimaatverandering zijn dan ook relevant voor institutionele beleggers. Opvallend zijn de onderlinge afhankelijkheden tussen water en energievoorziening en daarmee de noodzaak om watermanagement goed te organiseren.

Doel van het thema

Om de risico's goed te kunnen begrijpen en de wijze waarop bedrijven deze benaderen, vragen wij bedrijven om op een heldere manier te rapporteren. In de kern verwachten wij van ondernemingen dat zij een watterisico beheerssysteem hebben, dat ze de watervoetafdruk verlagen en dat ze transparant zijn over de bestaande watterisico's.

Dit engagement thema sluit met name aan bij de volgende Sustainable Development Goals:

• SDG 13: Klimaatactie

We richten ons hierbij op het onderliggende doel 13.3 dat zich richt op het versterken van de capaciteit om te gaan met klimaatverandering.

Voortgang

Gedurende het eerste halfjaar van 2020 spraken wij met Fortum, American Water Works en Chubu over onder andere het beheer van waterrisico's en het jaarlijks her-evalueren van deze risico's. Ook verzochten wij de ondernemingen hun transparantie over de omgang met waterrisico's te verbeteren door uitgebreider over dit onderwerp te rapporteren.

In het laatste halfjaar van dit engagementtraject spraken wij nog met Public Service Enterprise Group (PSEG). In dit gesprek gaf PSEG aan dat de onderneming haar fossiele brandstofcentrales te koop heeft aangeboden en deze transactie in 2021 hoopt af te ronden. Door deze transactie zal het waterrisico voor de onderneming veranderen en daarom zal PSEG deze risico's opnieuw gaan evalueren. Door de verkoop van haar fossiele brandstofcentrales en het gebruik van innovatieve technologieën zoals dry-cooling is PSEG op de goede weg om haar ambitieuze doelstellingen op het gebied van het verminderen van haar watergebruik te behalen. Met de toezegging over het verkopen van haar fossiele brandstofcentrales en het her-evalueren van waterrisico's bereikt de dialoog met PSEG mijlpaal vier.

Ook verzochten wij EDF om een afrondend gesprek. Wij vroegen naar de concrete inhoud van EDF's ambities op het gebied van het watergebruik en waterintensiteit van de onderneming. Daarnaast verzochten wij om een update over EDF's watergebruik. Ondanks een initiële positieve reactie van EDF op ons verzoek om een vervolggereak, heeft de onderneming helaas niet meer gereageerd op onze verzoeken om dit gesprek in te plannen. Wel zijn wij positief over het feit dat EDF zich ten doel heeft gesteld om haar water intensiteit gedurende de komende 5 jaar gemiddeld onder de 0.95l/kWh per jaar te houden en haar watergebruik progressief te verminderen richting 2030.

Conclusies

In 2017 verzonden wij de geselecteerde ondernemingen op basis van onze analyses brieven om de dialogen te initiëren. Alle ondernemingen bevestigden ons deze brief te hebben ontvangen. Op twee ondernemingen na hebben wij met alle ondernemingen gesprekken kunnen voeren en daarmee de derde mijlpaal bereikt. Uit deze gesprekken bleek dat er aanzienlijke verschillen bestaan in hoe zeer ondernemingen waterrisico's periodiek analyseren, hoe hoog zij dit risico inschatten en of zij beleid opstellen om het watergebruik te verminderen. Hierbij speelt onder andere de mate waarin ondernemingen faciliteiten hebben die gevestigd zijn in gebieden met waterschaarste een belangrijke rol. Vijf ondernemingen die waterrisico hoog op de agenda hebben staan deden tijdens de dialoog toezeggingen op het gebied van beleidswijzigingen rondom watergebruik en bereikten daarmee de vierde mijlpaal. Bij de overige ondernemingen hechtten wij vooral ook waarde aan het geven van openheid over hoe zij waterrisico's onderzoeken en deze risico's mitigeren. Hieronder zullen wij kort ingaan op hoe wij terugkijken op de dialogen per geselecteerde onderneming.

Tijdens dit engagementtraject sloten wij twee dialogen met ondernemingen vroegtijdig af. Het Franse Veolia was gedurende de gehele dialoog ontvankelijk voor onze ideeën en gaf ons voldoende inzicht in de mate waarin de onderneming zicht heeft op watergebruik en waterrisico's. Onze vragen werden op een goede manier beantwoord door Veolia waarna wij onze dialoog met de onderneming afsloten. Minder succesvol verliep onze dialoog met het Canadese elektriciteitsbedrijf Emera. Ondanks vele pogingen tot contact ontvingen wij slechts een geschreven reactie waarin werd verwezen naar de duurzaamheidsrapportage van de onderneming, waardoor wij besloten de dialoog met Emera helaas onsuccesvol af te sluiten.

Wij kijken positief terug op onze dialoog met het Franse energiebedrijf Engie, waarin de onderneming veel openheid gaf over hoe de onderneming omgaat met waterrisico's. Vanaf het begin van ons engagementtraject werkte Engie aan haar doel om in 2020 voor 100 procent van haar faciliteiten die zich in gebieden met waterschaarste bevinden een actieplan ingesteld te hebben. Daarnaast gaf Engie aan haar wateronttrekking richting 2020 met 15 procent te willen verminderen ten opzichte van 2012. Met deze toezegging bereikte de dialoog met Engie mijlpaal 4. De onderneming heeft uiteindelijk deze doelstelling overtroffen door een reductie van 39 procent te behalen.

Ook het Finse elektriciteitsbedrijf Fortum ging tijdens onze dialoog uitgebreid in op onze vragen over het watergebruik van de onderneming en haar inschatting van waterrisico's. Wij zijn positief over het feit dat de onderneming aangaf jaarlijks risicoanalyses uit te voeren waarin de waterrisico's voor al haar productielocaties worden vastgesteld. Fortum schat deze risico's echter in als relatief klein omdat de onderneming voornamelijk zeewater voor koeling van haar energiecentrales gebruikt. Met de toezegging over het jaarlijks evalueren van waterrisico's bereikte de dialoog met Fortum mijlpaal 4.

Onze dialoog met Chubu, een Japans elektriciteitsbedrijf, verliep stroever aangezien het bedrijf niet diep op onze vragen in wilde gaan. Wel zette Chubu tijdens ons engagementtraject stappen op het gebied van transparantie door te beginnen met het uitgebreid rapporteren aan het Carbon Disclosure Project (CDP) over waterrisico's, waardoor de dialoog met Chubu de 4^e mijlpaal bereikte. Gedurende onze dialoog drongen wij er ook bij de onderneming op aan om waterreductiedoelen op te stellen. Chubu liet ons echter weten dit niet van plan te zijn.

Ook met Tohoku verliep onze dialoog helaas moeizamer. De onderneming verschaftte ons weinig informatie over hoe ze waterrisico's aanpakt. Tohoku rapporteert nauwelijks over waterrisico's en heeft ook geen risicoanalyse op het gebied van water gepubliceerd.

In het beginstadium van ons engagementtraject presteerde het Britse United Utilities ondergemiddeld op het gebied van lekkages. In onze gesprekken met de onderneming vroegen

wij naar het plan van United Utilities om het lekkageniveau terug te brengen en de concrete doelstellingen die de onderneming op dit gebied heeft. Hoewel United Utilities ons uitgebreid inzicht gaf in haar strategie om het lekkageniveau terug te brengen, deed de onderneming geen nieuwe toezeggingen over beleidswijzigingen en bereikte de dialoog mijlpaal 3. Wij waren echter verheugd te lezen dat de Environment Agency van de Britse overheid in een recent rapport over Britse waterbedrijven United Utilities aanwijst als de best presterende onderneming vanwege het uitblijven van ernstige vervuilingincidenten en de transparantie van de onderneming hierover.

Met het Britse Severn Trent spraken wij onder meer over waterschaarste en het voorkomen van lekkages en milieuschade. In ons laatste gesprek met Severn Trent gaf de onderneming aan zich ten doel te stellen om tussen 2020 en 2025 lekkages met 15 procent te willen verminderen, wat de grootste vermindering zal zijn die de onderneming ooit heeft behaald in een periode van 5 jaar. Hoewel de onderneming deze waardevolle toezegging deed, bereikte de dialoog met Severn Trent mijlpaal 3. Het terugbrengen van lekkages was namelijk een belangrijke prioriteit voor Severn Trent en een onderwerp waar wij aandacht aan besteedden, maar maakte geen onderdeel uit van de doelstelling van dit engagementtraject.

In onze dialoog met het Amerikaanse elektriciteitsbedrijf Pinnacle West Capital Corporation, gevestigd in het droge zuidwesten van de Verenigde Staten, ging de onderneming uitgebreid in op onze vragen in relatie tot waterrisico's. De onderneming gaf aan de kwaliteit en beschikbaarheid van water te monitoren en probeert haar waterintensiteit te verlagen door efficiënter om te gaan met water en meer hernieuwbare energiebronnen te gebruiken die minder waterintensief zijn. De dialoog met Pinnacle West bereikte mijlpaal 3. Hoewel wij positief zijn over het feit dat de onderneming aangaf waterrisico's te monitoren en haar waterintensiteit te verlagen, deed de onderneming geen nieuwe toezeggingen over beleidswijzigingen tijdens het engagementtraject.

Gedurende onze dialoog met American Water Works heeft de onderneming haar transparantie over waterrisico's waar de onderneming mee te maken heeft en hoe deze risico's worden aanpak verbeterd. Hoewel de onderneming zich nog geen publieke doelstellingen omtrent het gebruik van water heeft gesteld, zegde de onderneming wel toe om waterrisico's mee te zullen wegen in de vernieuwing van haar duurzaamheidsbeleid. Met deze toezegging bereikte de dialoog met American Water Works mijlpaal 4.

Terugkijkend op het engagementtraject rondom waterrisico's in de elektriciteit- en watersector zien wij een waardevolle en constructieve dialoog met de geselecteerde ondernemingen over hun omgang met waterbeheer. Wij vonden een grote bereidheid bij de ondernemingen om het thema te onderzoeken en te bespreken, een enkele uitzondering daargelaten. Waterrisico wordt door de ondernemingen vaak als belangrijk, maar zelden als urgent benoemd. Het onderwerp krijgt dan ook maar incidenteel een plek in publieke bedrijfsrapportages over risico's. Daarnaast maakt de complexiteit van duurzaam watergebruik dat er nauwelijks kwantitatief gerapporteerd wordt over dit onderwerp.

Energie efficiëntie in de staal en chemie industrie

Wereldwijd heeft verbetering van energie efficiëntie de groei van het energiegebruik met circa 12 procent afgeremd. Bovendien toont scenario-analyse aan dat zelfs bij een verdubbeling van het bruto binnenlands product in 2040 toch een lagere wereldwijde uitstoot van broeikasgassen mogelijk is dan vandaag. Enkel door energie efficiëntie kan meer dan 40 procent van de volgens de Parijse doelstellingen benodigde vermindering van CO₂-uitstoot worden bereikt. Energie efficiëntie is zodoende het sleutelwoord in het mogelijk maken van verdere economische groei, zonder evenredige groei in uitstoot. Energie efficiëntie is onmisbaar geworden voor het bereiken van de wereldwijde klimaatdoelen.

Achtergrond van het thema

De beperking van klimaatverandering tot maximaal 2 °C, met een streefwaarde van 1,5 °C, hangt in belangrijke mate af van verbeterde energie efficiëntie. Sinds het jaar 2000 werd de toenemende vraag naar energie voor een derde gecompenseerd door verbeterde efficiëntie. Het *Internationaal Energie Agentschap* (IEA) stelt vast dat de industrie potentieel twee keer zoveel waarde kan creëren uit energie in 2040 dan nu het geval is. Met verbeterde energie efficiëntie gaan belangrijke economische, ecologische en sociale voordelen gepaard. Het leidt tot een afname van broeikasgasemissies, maar energiebesparingen zijn, sec bekeken, per definitie kostenbesparend; een investering in energiebesparingsmaatregelen betaalt zich gemiddeld met een factor drie terug. Overige voordelen zijn minder luchtvervuiling, verhoogde koopkracht van huishoudens door lagere energiekosten, verbeterde energiezekerheid door verminderde invoer en uitgebreide toegang tot moderne energiediensten (IEA, 2018).

Wij zijn kritisch naar alle sectoren die voor de grootste uitstoot van broeikasgassen zorgen, waaronder de staal, cement en chemiesector. Vanwege beperkte beleggingen in de cementsector, richt dit engagement traject zich op bedrijven in de chemie- en de staalindustrie. We onderzochten in welke mate ondernemingen in de beleggingsportefeuilles voorbereid zijn op markt- en beleidsontwikkelingen op het gebied van klimaatverandering en energie efficiëntie. Ook onderzochten we de materialiteit van energie efficiëntie voor ondernemingen in de chemie en de staalindustrie.

Doel van het thema

We hebben verschillende doelen gesteld voor de ondernemingen:

- De ondernemingen formuleren een lange termijn klimaatstrategie. Daarbij dienen ze rekening te houden met strategische en financiële risico's en kansen als gevolg van klimaatverandering, zoals veranderingen in beleid en markt en technologische ontwikkelingen zoals een mogelijke invoering of verhoging van een CO₂-prijs. Deze komen mogelijk naar voren door een grondige risico-analyse en het uitvoeren van scenario-analyses.
- De onderneming committeert zich aan meetbare doelen rondom klimaat, energie-efficiëntie en de samenstelling van de brandstofmix. Wij roepen ondernemingen op om zich te verbinden aan wetenschappelijk onderbouwde doelstellingen of 'Science Based Targets'.
- Binnen de operatie is er focus op energie efficiëntie en worden er relevante energie-efficiëntiemaatregelen geïmplementeerd. De onderneming optimaliseert het proces onder andere door gebruik te maken van slimme meters en hergebruik van grondstoffen, energie, afval en warmte. Ook wordt er in toenemende mate gebruik gemaakt van hernieuwbare energie en wordt samengewerkt met organisaties binnen en buiten de sector.
- De onderneming is transparant over de voortgang en resultaten van haar klimaat en energie efficiëntie maatregelen.

Dit engagement thema sluit met name aan bij de volgende Sustainable Development Goals:

SDG 7: Betaalbare en duurzame energie

Onze focus is doel 7.2 dat zich richt op de verhoging van hernieuwbare energie in de globale energiemix en doel 7.3 dat zich richt op het verhogen van energie-efficiëntie.

SDG 9: Industrie, innovatie en infrastructuur

Onze focus is doel 9.4 dat zich onder andere richt op het verduurzamen van industrieën.

Voortgang

In juni 2019 zijn wij met dit engagementprogramma gestart en hebben wij contact gezocht met de geselecteerde ondernemingen. Inmiddels is er met alle geselecteerde ondernemingen één of meerdere malen contact geweest. In de eerste helft van 2020 spraken wij voor het eerst met het Duitse chemiebedrijf Covestro over het energie efficiëntie programma van de onderneming en de beoogde uitbereiding van hernieuwbare energie. Daarnaast hadden wij schriftelijk contact met PPG Industries over dit thema.

In de tweede helft van 2020 voerden wij een vervolgesprek met het Amerikaanse staalbedrijf Nucor. Hoewel de onderneming aangaf op de korte termijn geen klimaatdoelstellingen te zullen aankondigen, maakt Nucor wel een begin met het uitvoeren van scenario-analyses. Ook spraken wij met Fortescue Metals Group, een Australisch staalbedrijf, dat belangrijke stappen heeft gezet op het gebied van energie efficiëntie en klimaat. De onderneming stelt zich ten doel om in 2040, 10 jaar eerder dan de klimaatdoelstelling van Parijs, CO₂ neutraal te opereren en investeert veel in hernieuwbare energie. Ten slotte spraken wij het afgelopen halfjaar met Umicore, dat gevestigd is in België. Momenteel presteert Umicore ondermaats op het gebied van klimaatverandering door een gebrek aan doelstellingen en onvoldoende transparantie. In 2021 zal de onderneming echter een duurzaamheidsstrategie met concrete doelstellingen aankondigen. Wij verwachten hier in de tweede helft van 2021 meer over te lezen in het duurzaamheidsverslag van Umicore.

TABEL 5.3.1 ONDERNEMINGEN OPGENOMEN IN THEMA ENERGIE EFFICIENCY¹

Ondernemingen	Voortgang
Fortescue Metals Group Ltd	lopende
Nucor Corporation	lopende
Covestro AG	Lopende
PPG Industries, Inc.	Lopende
Umicore	lopende
Sika AG	lopende

¹ Bron: Achmea Investment Management

Vervolg

In de eerste helft van 2021 zullen wij onze dialoog over energie efficiëntie met Covestro en Sika AG voorzetten. Ook zullen wij weer contact opnemen PPG Industries - waarmee wij tot dusver enkel schriftelijk contact hebben gehad - en om een gesprek verzoeken. Verder kijken wij uit naar de aankondiging van klimaatdoelstellingen vanuit Umicore verderop in het jaar, waarna wij ook met Umicore onze dialoog zullen vervolgen.

Transport & Klimaat

De transportsector draagt ruim 25 procent bij aan de totale Europese CO₂-uitstoot. Hoewel de transportsector grotendeels buiten het Klimaatakkoord van Parijs is gebleven dient de sector wel een belangrijke bijdrage te leveren aan de broeikasgas-reductie om deze doelstellingen te behalen. Daarom is het materieel en relevant vanuit financieel en maatschappelijk perspectief om dit thema uit te voeren binnen de logistieke sector.

Achtergrond van het thema

De transportsector omvat een breed scala aan industrieën. We kiezen ervoor om ons te richten op de industriegroep 'logistiek'. De te behalen winst in termen van CO₂-reductie en energie-efficiëntie schatten wij in als hoog. Door ons te richten op deze groep denken wij optimaal rendement te halen uit onze inspanningen. Een engagement in deze industrie heeft meerdere invalshoeken, waaronder: het verlagen van brandstofverbruik en het gebruik van alternatieve brandstofbronnen (denk aan schonere brandstoffen zoals waterstof of methanol voor lange afstanden), verbeterde voertuigtechnologie en technologische verbeteringen (zoals elektrische schepen naar het achterland), reductie van emissie-intensiteit van bestaande wagenparken, alternatieve vervoerswijzen, maar ook efficiëntiemaatregelen op voertuigonderhoud (bijvoorbeeld weerstand verlagen door een schip schoon te houden) en logistieke planning voor het laden van voertuigen en routeplanning.

“De transport sector is de snelst groeiende uitstoter van broeikasgassen. De groei in energiebehoefte ten aanvang van transport is de hoogste van alle eindgebruikers”

– World Health Organisation

Doel van het thema

De doelen die wij hebben opgesteld voor de ondernemingen luiden als volgt:

- Transportbedrijven verbeteren transparantie over (a) de CO₂-uitstoot, door bijvoorbeeld te rapporteren over brandstofgebruik en (b) de gehanteerde strategie om te blijven voldoen aan de striktere CO₂ (zelf)regulering;
- Transportbedrijven nemen klimaatverandering en CO₂-uitstoot in het bijzonder op in hun beleid. Wij vragen hen de urgentie en materialiteit van het reduceren van de CO₂-uitstoot te erkennen, capaciteit en expertise op bestuursniveau ten aanzien van klimaatverandering

beschikbaar te maken en klimaatscenario's (waaronder gebruik van fossiele brandstoffen) te integreren bij bepaling van lange termijn financiële risico's;

- Transportbedrijven integreren brandstofefficiëntie in de strategie, planning, activiteiten en investeringsbeslissingen;
- Daarnaast willen wij transportbedrijven aan de hand van best practices (a) inzicht geven in de mogelijkheden tot het reduceren van het gebruik van fossiele brandstoffen en (b) stimuleren over te schakelen op hernieuwbare energiebronnen.

Dit engagement thema sluit aan bij de volgende Sustainable Development Goal (SDG):

• SDG 7: Betaalbare en duurzame energie

Onze focus is doel 7.2 dat zich richt op de verhoging van hernieuwbare energie in de globale energiemix en onderliggend doel 7.3 dat zich richt op het verhogen van energie-efficiëntie.

Voortgang

In het eerste kwartaal van 2019 zijn de dialogen met ondernemingen in de transportsector gestart. Nadat wij de meest recente informatie, waaronder analyses door dataprovider MSCI en rapportages van de ondernemingen zelf bestudeerden, stuurden wij de ondernemingen de eerste brieven waarin wij hen vroegen om de dialoog met ons aan te gaan. Inmiddels is met alle geselecteerde ondernemingen één of meerdere keren gesproken, met uitzondering van Expeditors International of Washington. Ondanks meerdere pogingen kwam de dialoog met deze onderneming tot onze spijt niet op gang, waarop wij het engagementtraject met deze onderneming per 1-1-2020 beëindigden.

In de tweede helft van 2020 voerden wij een vervolggesprek met United Parcel Service (UPS). In november 2020 steunden wij het indienen van een aandeelhoudersresolutie bij UPS. Deze resolutie vraagt UPS om de transparantie over haar lobbyactiviteiten en -uitgaven te vergroten. Ook verzoeken wij UPS via deze resolutie om te rapporteren over de afstemming tussen het klimaatbeleid van de onderneming en haar lidmaatschappen van lobbyverenigingen. In ons gesprek met UPS bespraken wij zowel de voortgang van UPS in relatie tot haar klimaatdoelstellingen als de aandeelhoudersresolutie over UPS' lobbyactiviteiten. Door de COVID-19 pandemie en de verdere ontwikkeling van E-commerce is de vraag naar pakketten, en daarmee ook het aantal kilometers en het brandstofgebruik van UPS, toegenomen. UPS heeft aangegeven extra inspanningen te gaan leveren om haar emissies te verminderen. Daarnaast liet UPS weten de feedback over de transparantie over haar lobbyactiviteiten en de afstemming tussen UPS' klimaatbeleid en haar lobbyactiviteiten in acht te nemen.

Ook spraken wij het afgelopen half jaar met C.H. Robinson. Door de COVID-19 pandemie en de dood van George Floyd

vlakbij het hoofdkantoor van de onderneming, die de focus van C.H. Robinson op sociale aspecten vestigde, hebben de klimaatplannen van de onderneming enige vertraging opgelopen. De onderneming werkt momenteel haar klimaatstrategie en -doelstellingen uit en bereidt een scenario analyse voor. C.H. Robinson zal hierover in de eerste helft van 2021 meer informatie delen. Ten slotte spraken wij met Royal Mail. Royal Mail heeft zich een CO₂ neutrale doelstelling gesteld die in lijn is met een 1.6 graden scenario en daarmee binnen de doelstelling van het Klimaatakkoord van Parijs valt. De onderneming ontwikkelt op dit moment een routekaart met tussentijdse doelstellingen richting haar doel om in 2050 CO₂ neutraal te opereren.

TABEL 5.3.1 ONDERNEMINGEN OPGENOMEN IN THEMA TRANSPORT & KLIMAAT¹

Onderneming	Voortgang
Deutsche Post AG	lopende
Expeditors International of Washington, Inc.	dialoog is afgesloten
Royal Mail plc	lopende
United Parcel Service, Inc. Class B	lopende
C.H. Robinson Worldwide, Inc.	lopende

¹ Bron: Achmea Investment Management

Vervolg

In de eerste helft van 2021 zullen wij een vervolg geven aan onze dialoog met Deutsche Post en ingaan op de voortgang die de onderneming heeft geboekt in relatie tot haar doelstelling om in 2050 CO₂ neutraal te opereren. Ook kijken wij uit naar nieuwe informatie die C.H. Robinson begin 2021 over haar klimaatstrategie en -doelstellingen zal delen, waarna wij de onderneming om een vervolggesprek hierover zullen verzoeken.

UPS liet weten open te staan voor een vervolggesprek waarin de aandeelhoudersresolutie over UPS' lobbyactiviteiten en transparantie hierover centraal staat. Dit gesprek hopen wij in de loop van 2021 te voeren.

Klimaattransitie

In het klimaatakkoord van Parijs hebben 196 landen afgesproken om de opwarming van de aarde te beperken tot ruim onder de twee graden, waarbij het streven is de opwarming van de aarde beneden de 1,5 graad te houden. In een rapport over klimaatverandering (IPCC), wordt gesteld dat hiertoe het totaal aan mondiale CO₂-emissies tegen 2030 met 45 procent zal moeten dalen ten opzichte van 1990. Omdat fossiele brandstoffen die bij de verbranding een groot deel van de CO₂-uitstoot veroorzaken vooralsnog een centrale rol in de energievoorziening spelen, zal een verstrekkende transitie van de energievoorziening nodig zijn om de uitstoot van broeikasgassen fors te reduceren (DNB, 2018). Wereldwijd spannen overheden, (maatschappelijke) organisaties en consumenten zich in om een transitie mogelijk te maken naar een koolstofarme economie. Daarbij ligt de nadruk op investeren in meer hernieuwbare energie en het afbouwen van onze afhankelijkheid van fossiele energiebronnen.

Achtergrond van het thema

Tijdens de dialoog klimaattransitie gaan we in gesprek met ondernemingen over de gevolgen van de klimaattransitie in termen van risico's en kansen. Het gesprek richt zich op de strategie die bedrijven kiezen, maar ook: in welke mate zijn zij voorbereid op veranderingen die in diverse klimaatscenario's worden geschetst? In welke mate kunnen bijvoorbeeld ondernemingen die nu sterk afhankelijk zijn van fossiele brandstoffen zich tijdig aanpassen aan een veranderende markt en regelgeving? Waar ligt het zwaartepunt van de huidige investeringen door ondernemingen en welke keuzes liggen hieraan ten grondslag? Zijn ondernemingen in staat om verschillende toekomstscenario's uit te werken, veranderingen waar te nemen en tijdig te anticiperen?

Met behulp van een scenario-analyse model is het beleggingsuniversum getoetst. De uitkomst geeft inzicht in de ondernemingen waarvan gesteld kan worden dat zij in de komende 5 jaar het verst verwijderd zijn van een breed geaccepteerd 2 °C scenario. De analyse bestrijkt 70-90 procent van de broeikasgasemissies die samenhangen met een standaardportefeuille en omvat de door de DNB beschreven transitiegevoelige sectoren zoals de fossiele energie sector. Op basis van onze observaties blijkt dat er relatief veel winst valt te behalen voor de energiesector (olie en gas) en automobielproducenten. Ondernemingen in portefeuille in deze sectoren staan momenteel voor de grootste uitdagingen in relatie tot de energietransitie doordat zij momenteel meer opereren in lijn met een 2 – 4 graden scenario dan een 1,5-2 graden scenario.

Doel van het thema

We hebben in het engagementtraject verschillende doelen gesteld voor de ondernemingen:

- De ondernemingen bereiden zich voor op de gevolgen van de klimaattransitie en maken kansen en risico's inzichtelijk. De ondernemingen dienen bovendien transparant te zijn over de wijze waarop zij klimaatgerelateerde risico's en kansen meten en monitoren. Ook vragen wij de ondernemingen verschillende scenario's over veranderende markten uit te werken;
- Ondernemingen ontwikkelen een gedegen klimaatstrategie en voeren deze uit. Dit betekent dat de strategie zowel financieel als maatschappelijk robuust moet zijn. Autoproducenten dienen hierbij een duidelijk visie op de ontwikkeling van elektrisch rijden op te stellen;
- De olie- en gasbedrijven nemen een sturende rol aan in de transitie naar hernieuwbare energie en reageren niet slechts op de vraag;
- De onderneming geeft toegang tot de gehanteerde maatstaven en doelstellingen en telt ons in staat om potentiële risico's, het vermogen om aan financiële verplichtingen te voldoen, de algemene blootstelling aan klimaat gerelateerde kwesties en de voortgang in het beheer van of de aanpassing aan deze kwesties beter te beoordelen;
- De ondernemingen zijn transparant over de voortgang en resultaten van genomen klimaatmaatregelen.

Dit engagement thema sluit aan bij de volgende Sustainable Development Goals:

• SDG 7: Betaalbare en duurzame energie

We richten ons hierbij op het onderliggende doel 7.2 dat zich richt op de verhoging van hernieuwbare energie in de globale energiemix.

• SDG 13: Klimaatactie

We richten ons hierbij op het onderliggende doel 13.2 dat zich richt op maatregelen integreren inzake klimaatverandering.

Voortgang

In het tweede halfjaar van 2019 is dit thema van start gegaan en is er onderzoek gedaan, op basis van KPI's, naar de activiteiten van ondernemingen op het gebied van klimaattransitie. Op basis van dit onderzoek zijn engagementbrieven verstuurd naar de vijf geselecteerde ondernemingen: Subaru Corporation, Renault, BMW, Marathon Oil Corporation, Exxon Mobil Corporation en OMV AG. Inmiddels hebben we met alle ondernemingen één of meerdere keren contact gehad. In de eerste helft van 2020 spraken wij met Subaru en BMW over onder andere emissiereductiedoelstellingen en veranderende wet- en regelgeving omtrent uitstoot limieten. Van Renault ontvingen wij een schriftelijke reactie op onze vragen over de klimaatstrategie van de onderneming en de transparantie hierover.

Na meerdere verzoeken om een dialoog hebben wij in de tweede helft van 2020 een gesprek met vertegenwoordigers van Renault gevoerd. De Franse autofabrikant geeft aan op de goede weg te zijn om aan de regelgeving van de EU rondom de CO₂ uitstoot van personenauto's te voldoen. Renault ziet elektrische voertuigen, een segment waarbinnen Renault in de EU marktleider is, als de beste oplossing voor het aanpakken van klimaatvraagstukken waar de onderneming mee te maken heeft. Ook spraken wij met het Oostenrijkse OMV AG. De onderneming maakt momenteel een belangrijke transformatie door. Begin 2020 verhoogde OMV haar belang in petrochemiebedrijf Borealis tot 75 %, waarmee OMV de basis legt richting een CO₂ neutrale toekomst. Borealis speelt namelijk een voortrekkersrol op het gebied van het recyclen van plastic en in de overgang naar een circulaire economie. OMV gaat zich richten op drie pijlers in haar klimaattransitiestrategie: een verschuiving van olie naar gas, een verschuiving richting (petro)chemische producten en een focus op het recyclen van plastic.

Ook verzochten wij Marathon Oil, die tot op heden enkel schriftelijk heeft gereageerd op onze verzoeken om een dialoog, om met ons in gesprek te gaan. In ons verzoek uitten wij onze zorgen over de toenemende broeikasgasemissies die de onderneming rapporteert en over het ontbreken van een lange-termijn transitiestrategie en emissiedoelstellingen. Marathon Oil heeft nog niet gereageerd op ons verzoek.

TABEL 5.3.1 ONDERNEMINGEN OPGENOMEN IN THEMA KLIMAATTRANSITIE ¹

SUBARU CORP	lopende
Renault SA	lopende
BMW	lopende
Marathon Oil Corporation	lopende
Exxon Mobil Corp.	lopende
OMV AG	lopende

¹ Bron: Achmea Investment Management

Vervolg

In de eerste helft van 2021 zullen wij nogmaals contact opnemen met Marathon Oil. Ook zullen wij om een vervolgesprek met BMW en Subaru verzoeken waarin wij over hun voorgang op het gebied van klimaattransitie willen spreken. Daarnaast zullen wij ons inzetten om met Exxon Mobil, waarvan wij tot nu toe enkel een schriftelijke reactie ontvingen, in gesprek te gaan over het klimaatbeleid van de onderneming.

Afbouw blootstelling Steenkool

Elektriciteit uit steenkool is verreweg de meest CO₂-intensieve vorm van energie-opwekking. De verbranding van steenkool in energiecentrales is verantwoordelijk voor meer dan 40% van de wereldwijde CO₂-uitstoot en draagt daarmee sterk bij aan klimaatverandering (IEA 2018). Het is daarom van belang dat mijnbouwbedrijven die steenkool winnen en elektriciteitsbedrijven die hier energie uit opwekken overstappen op duurzamere alternatieven. Wij gaan in gesprek met deze ondernemingen om dit proces waar mogelijk te versnellen.

Achtergrond van het thema

Dit engagement traject richt zich specifiek op de groep van mijnbouw- en elektriciteitsbedrijven die (deels) afhankelijk zijn van de winning van of de opwekking van elektriciteit uit steenkool.

Door in gesprek te gaan met deze ondernemingen willen wij de transitie naar een koolstofarm energiesysteem bespoedigen en bijdragen aan het Parijse Klimaatakkoord. Van energiebedrijven die gebruik maken van steenkool in de brandstofmix wordt concreet gevraagd dat zij zich richten op minder CO₂-intensieve en bij voorkeur hernieuwbare vormen van energieopwekking. Van mijnbouwondernemingen betrokken bij de winning van steenkool wordt concreet gevraagd om een duidelijk pad te kiezen waarlangs de afhankelijkheid van steenkool wordt afgebouwd en in wordt gezet op duurzamere alternatieven.

Doel van het thema

We hebben in dit engagementstraject verschillende doelen gesteld voor de geselecteerde mijnbouw- en elektriciteitsbedrijven:

- De onderneming heeft een doelstelling op het afbouwen van de steenkoolcapaciteit
- De onderneming heeft een emissiereductiedoelstelling (bij voorkeur binnen de grenzen van 2 graden gemiddelde wereldwijde temperatuurstijging)
- De onderneming ligt op koers voor het behalen van bovenstaande doelstellingen
- Elektriciteitsbedrijven investeren in hernieuwbare energie
- Mijnbouwbedrijven investeren in het vinden en ontginnen van grondstoffen die een alternatief kunnen zijn voor steenkoolwinning

Dit engagement thema sluit aan bij de volgende Sustainable Development Goals:

• SDG 7: Betaalbare en duurzame energie

We richten ons hierbij op het onderliggende doel 7.2 dat zich richt op de verhoging van hernieuwbare energie in de mondiale energiemix.

• SDG 13: Klimaatactie

We richten ons hierbij op het onderliggende doel 13.2 dat zich richt op het nemen van maatregelen inzake klimaatverandering.

Voortgang

Begin 2020 stuurden wij brieven met onze doelstellingen en vragen naar alle geselecteerde ondernemingen binnen dit thema. Wij vroegen de mijnbouw- en elektriciteitsbedrijven naar hun visie op het gebruik van steenkool voor energiewinning, hun afbouwstrategie en investeringsplannen voor andere bronnen van inkomsten en activiteiten. Inmiddels hebben wij met alle ondernemingen, op Jardine Matheson na, één of meerdere keren contact gehad. Jardine Matheson is de enige geselecteerde onderneming van wie wij tot nog toe geen reactie hebben ontvangen.

Het afgelopen half jaar spraken wij met DTE Energy Company over haar voortgang met betrekking tot het afbouwen van haar steenkoolcapaciteit. De onderneming liet weten drie kolencentrales vervroegd te sluiten in 2021 en 2022. De overige twee kolencentrales van DTE Energy staan gepland om in 2030 en 2040 gesloten te worden. DTE Energy verzekerde in ons gesprek ook dat er geen werknemers zijn die hun baan zullen verliezen door de sluiting van de centrales. Ook namen wij het afgelopen jaar deel aan een webinar met Enel SpA. Enel ligt op koers om haar steenkoolcapaciteit in 2030 volledig afgebouwd te hebben. In 2022 zal Enel haar steenkoolcapaciteit al met 74 procent verlaagd hebben ten opzichte van 2018. Tegelijkertijd investeert Enel flink in het versnellen van de groei van haar hernieuwbare energiec capaciteit. Hierdoor zal in 2022 Enels hernieuwbare energiec capaciteit 60 procent uitmaken van de totale productiec capaciteit van de onderneming.

TABEL 5.3.1 VOORTGANG ONDERNEMINGEN

Onderneming	Voortgang
Anglo American Platinum Ltd	Lopende
BHP	Lopende
DTE Energy Company	Lopende
Endesa S.A.	Lopende
Enel SpA	Lopende
RWE AG	Lopende
Southern Company	Lopende
WEC Energy Group Inc	Lopende

Vervolg

In de eerste helft van 2021 zullen wij de duurzaamheidsrapportages en kolen-afbouwstrategieën van de ondernemingen die wij het afgelopen halfjaar niet gesproken hebben evalueren. Aan de hand van deze analyse zullen we onze dialoog met deze ondernemingen vervolgen. Ook zullen wij nogmaals een poging doen om contact te leggen met Jardine Matheson.

Leefbaar loon in de supermarkt- en textielsector

Een leefbaar loon is een loon waarmee een werknemer kan voorzien in basisbehoeftes van zijn of haar gezin; van voeding, gezondheidszorg, kleding, huisvesting tot scholing. Afhankelijk van het land kan dit overeenkomen met het minimumloon, maar in vele landen is er of geen wetgeving op dit terrein, of is het minimumloon onvoldoende om in het levensonderhoud te kunnen voorzien. Dit geldt voor ontwikkelingslanden, maar ook dichterbij huis in landen als Hongarije, het Verenigd Koninkrijk of Polen. Juist daarom hebben bedrijven een belangrijke verantwoordelijkheid wat betreft het betalen van een leefbaar loon. Hoewel het betalen van een leefbaar loon in eerste instantie lijkt te leiden tot hogere kosten, kan het ook leiden tot lagere kosten en hogere winstgevendheid. Dit blijkt onder andere uit onderzoeken van Berenschot en Chapman & Thompson op dit onderwerp.

Er is gekozen om twee sectoren te selecteren voor het engagementprogramma, namelijk de kleding- en supermarktsector. Het onderwerp is voor deze sectoren materieel en ze kunnen ook relatief eenvoudig verbeteringen op dit thema realiseren. Er wordt bij de uitvoering van dit thema nauw samengewerkt met het Platform Living Wage for Financials (PLWF). Dit is een samenwerkingsverband van financiële instellingen, waaronder MN, ASN, a.s.r., Triodos IM, NN IP, Robeco en Kempen. Binnen dit platform wordt informatie uitgewisseld, is een methodologie ontwikkeld om bedrijven te analyseren op hun prestaties op het gebied van leefbaar loon en wordt er samengewerkt om de resultaten van het platform onder de aandacht te brengen. Engagements worden indien mogelijk samen gevoerd of gecoördineerd. Dit maakt het voor dit engagementtraject mogelijk zowel de efficiency als effectiviteit te vergroten.

Doel van het thema

Leefbaar loon is een complex onderwerp, zeker in een bedrijf met honderden toeleveranciers. Daarom hebben we op meerdere niveaus doelstellingen geformuleerd waarop een bedrijf stappen kan zetten die we in tabel 5.4.1 verder toelichten. Afhankelijk van het bedrijf leggen we de nadruk op één of meer van deze doelstellingen.

TABEL 5.3.1 DOELSTELLINGEN LEEFBAAR LOON¹

Doelstelling	Toelichting
Beleidsvorming	Het bedrijf heeft beleid ontwikkeld op het onderwerp leefbaar loon.
Implementatie & toetsing	Het bedrijf implementeert haar beleid in haar eigen bedrijfsvoering en bij haar toeleveranciers. Het bedrijf monitort actief de voortgang hiervan.
Randvoorwaarden	Het bedrijf zorgt tevens dat de randvoorwaarden voor een leefbaar loon, zoals collectieve onderhandeling en vakbondsvrijheid, gewaarborgd zijn.
Samenwerking	Het bedrijf werkt op dit thema samen met andere partijen.
Transparantie	Het bedrijf is op dit thema transparant richting investeerders, consumenten en andere stakeholders wat betreft haar beleid, de implementatie en de voortgang.

¹ Bron: Achmea Investment Management

Access to Nutrition

Zowel goede voeding als voldoende voeding zijn van groot belang voor een gezonde samenleving. Voedingsbedrijven kunnen hier op verschillende manieren een belangrijke bijdrage aan leveren en hiermee tevens inspelen op een groeiende markt. Zo kunnen zij voedingswaarde en gezondheid meer prioriteit geven bij het ontwikkelen van producten, gezondheid meewegen in de prijsstelling en consumenten actief informeren over de voedingswaarden van producten.

Achtergrond van het thema

De 'Access to Nutrition Index' is een initiatief dat wereldwijd ondernemingen in de voedingssector rangschikt op basis van hun presentaties op onder andere de volgende thema's:

- Voorkomen van ondervoeding;
- Voorkomen van obesitas;
- Verantwoorde marketing richting kinderen en het promoten van borstvoeding.

Platform Living Wage Financials

Achmea IM neemt actief deel aan het Platform Living Wage Financials (PLWF). Dit is een groep van inmiddels 15 financiële instellingen die samen werken op het thema 'leefbaar loon'. In 2020 zijn Actiam, Aegon en BMO toegetreden tot het platform. Het platform maakt gebruik van een gezamenlijke methodologie om de prestaties van een brede groep ondernemingen te beoordelen. Ook voeren de leden gezamenlijk engagement met deze ondernemingen.

In de tweede helft van het jaar stonden de afronding van het jaarlijkse voortgangsonderzoek en de presentatie van de resultaten centraal. Vanwege de situatie rond Covid-19 werd voor de presentatie van de onderzoeksresultaten gekozen voor twee webinars in plaats van één live-bijeenkomst. Het eerste webinar was gericht op de kledingsector, het tweede op supermarkten en ondernemingen uit de voedselsector. Nu het event online was, konden internationale sprekers en gasten eenvoudig deelnemen. Zo waren er 130 deelnemers bij het webinar over de kledingsector, waaronder medewerkers van ca. 20 kledingmerken. Achmea IM droeg bij aan de organisatie en leidde beide webinars. Naast de uitkomsten van het leefbaar loon onderzoek, stond ook de impact van Covid-19 op de agenda van de webinars. Veel ondernemingen in beide sectoren ondervonden grote impact van de pandemie, in hun eigen bedrijfsvoering en in hun toeleveringsketen.

Als teken van betrokkenheid bij de uitdagingen rond het herstel van de sector, heeft PLWF ook de 'Call to action in the garment industry' onderschreven. In dit initiatief werken de Internationale Arbeidsorganisatie (ILO), de internationale werkgeversorganisatie (IOE), vakbonden en grote kledingmerken samen met overheden aan het herstel van de kledingindustrie. Naast deze aandacht voor de actualiteit, ging ook het reguliere werk van het platform door. Bijeenkomsten vonden plaats middels online-vergaderingen. En diverse externe deskundigen werden uitgenodigd om hun expertise met de platformleden te delen.

Voor Achmea IM is 2021 het laatste jaar van actieve deelname aan het PLWF. Omdat na ruim 3 jaar ons engagement project over leefbaar loon ten einde komt, beëindigen we ook ons werk voor het platform. Wel hebben we het voornemen om als blijf van blijvende steun voor het thema leefbaar loon, aan het platform verbonden te blijven als 'supporting member'.

Meer informatie over het Platform is te vinden op www.livingwage.nl

De index is ontwikkeld op basis van kennis van investeerders, wetenschappers en relevante internationale organisaties zoals de 'United Nations World Health Organisation' (WHO). Er bestaat zowel een wereldwijde index als regionale indices die inzoomen op ondernemingen uit de Verenigde Staten, India, Mexico en Zuid-Afrika.

De resultaten laten zien dat voedingsbedrijven nog belangrijke stappen op het thema Access to Nutrition kunnen zetten. Zo blijkt dat slechts 1/3 van de onderzochte voedingsproducten als gezond kunnen worden gekwalificeerd.

Om de resultaten van het onderzoek via investeerders onder de aandacht te brengen bij ondernemingen, is er zowel een *investor statement* als een gezamenlijk engagement programma gelanceerd. Aan beide initiatieven nemen we in het kader van dit engagementthema actief deel om zo ondernemingen te stimuleren, stappen te zetten op het gebied van Access to Nutrition.

Doel van het thema

We hebben in het engagementtraject verschillende doelen gesteld voor de ondernemingen, gebaseerd op de uitgangspunten van de 'Access to Nutrition Index':

- De onderneming geeft goede voeding een gedegen plek in de strategie, uitgewerkt in concreet beleid;
- De onderneming zet zich in om goede en gezonde producten te ontwikkelen;
- De onderneming zet zich in om goede voeding tegen een betaalbare prijs beschikbaar te maken;
- De onderneming ondersteunt met haar marketingactiviteiten een gezond voedingspatroon;
- De producten van de onderneming passen in een gezond dieet en een gezonde levensstijl;
- De onderneming geeft via de verpakking goede informatie aan consumenten over de voedingswaarden van haar producten;
- Ondernemingen werken actief samen met andere belanghebbenden op het gebied van goede voeding.

Dit engagementthema sluit aan bij de volgende 'Sustainable Development Goals'(SDG's):

• SDG 2: Geen Honger

De focus ligt hierbij met name op het onderliggende doel 2.2 dat zich richt op het uitbannen van slechte voeding(spatronen).

• SDG 3:Goede Gezondheid en Welzijn

De focus ligt hierbij met name op het onderliggende doel 3.4 dat zich richt op het voor 2030 met een derde inperken van vroegtijdige sterfte gelinkt aan niet-overdraagbare ziekten, zoals diabetes, kanker of hart- en vaatziekte.

"Waar in ontwikkelingslanden ondervoeding zich concentreert rond lage- en middeninkomens, is het overgewicht dat zich concentreert onder lage inkomens in ontwikkelde landen"

– UN Food and Agricultural Organisation

Voortgang

Na het ondertekenen van het *investor statement* heeft Achmea IM een selectie van ondernemingen gemaakt waarmee het engagementtraject van start is gegaan. Hierbij is onder andere gekeken naar de exposure per onderneming in de portefeuille en de mogelijkheid om binnen de coalitie een coördinerende rol te spelen bij de desbetreffende onderneming.

Nadat in 2018 engagementbrieven vanuit de coalitie van investeerders zijn verstuurd, hebben er inmiddels al diverse engagementgesprekken plaatsgevonden. Achmea IM heeft gesprekken gevoerd met de ondernemingen waarbij we vanuit het collectieve engagementprogramma een coördinerende rol hebben; Unilever, Nestlé, Conagra en Suntory.

In tweede helft van 2020 hebben we gesproken met Unilever, Nestlé en Suntory. Met name het gesprek met Suntory was een positieve ontwikkeling aangezien de onderneming eerst afhoudend reageerde op het organiseren van een gesprek.

Dit gesprek met Suntory heeft in juli 2020 plaatsgevonden. Het gesprek was positief alhoewel het beleid rondom gezonde voeding nog in een vroege fase zit bij de onderneming. Zo monitort de onderneming wel de wereldwijde regelgeving op het gebied van o.a. suiker en houdt het trends nauwlettend in de gaten. De opstelling van Suntory lijkt nog vooral reactief. Wel zijn er kansen voor de onderneming aangezien de producten die de onderneming verkoopt in haar thuismarkt Japan relatief gezond zijn, en dit dus kansen biedt om deze ervaring ook naar andere markten te brengen. De onderneming was enigszins afhoudend om pro-actiever mee te werken aan de Access to Nutrition Index.

In december 2020 heeft een nieuw gesprek plaatsgevonden met Unilever. Daarin hebben we teruggekeken op de laatste periode van het Unilever Sustainable living plan, de CSR strategie van Unilever die eind 2020 afliep. Hiervan hebben we een positieve afdrank aangezien veel gestelde doelen bereikt zijn. Daarnaast hebben de nieuwe strategie bespreken van Unilever na 2020 wat betreft voeding en gezondheid. Dit lijkt een stap vooruit te zijn wat betreft het gebruik van bijvoorbeeld micronutriënten en groenten. Opvallend was de aandacht voor het vergroten van het aantal vegetarische producten in het assortiment, met name vanwege de klimaatimpact. We hebben hierbij echter wel aandacht gevraagd voor de samenstelling, ook qua gezondheid, van deze producten. Dit aangezien er ook zorgen zijn over de ingrediënten van deze producten (o.a. gebruik van te veel zout).

In november 2020 heeft tevens een vervolggesprek met Nestlé plaatsgevonden met diverse andere institutionele beleggers die betrokken zijn bij de Access to Nutrition index. We hebben het tijdens dit gesprek met name gehad over de aankomende herziening van het beleid op het gebied van gezonde voeding. De onderneming gaf aan dat het haar marketing beleid richting kinderen, zoals ook door ons gevraagd in het eerdere contact, inderdaad wil verbeteren. Een positieve toezegging waarvan we hopelijk begin 2021 kunnen nagaan of deze inderdaad is doorgevoerd in het dan gepubliceerde nieuwe beleid.

TABEL 5.3.1 ONDERNEMINGEN OPGENOMEN IN THEMA GEZONDE VOEDING¹

Onderneming	Voortgang
Conagra	lopende
Nestlé	lopende
Suntory	lopende
Unilever	lopende

¹ Bron: Achmea Investment Management

Vervolg

In de eerste helft van 2021 zullen we ten eerste wederom contact opzoeken met Conagra. Daarnaast zal in 2021 ook weer de nieuwe Access to Nutrition index uitkomen. Dat stelt ons in staat om te analyseren of de bedrijven inderdaad vooruitgang geboekt hebben op dit onderwerp. Op basis daarvan zullen we met alle vier de bedrijven een vervolggesprek plannen.

Plastics

Het gebruik van plastics heeft een enorme vlucht genomen en plastics worden gebruikt in diverse toepassingen; van verpakkingsmateriaal, kleding, plastic flessen tot speelgoed en koelkasten. Het gebruik van plastics voldoet daarmee aan een grote vraag uit de samenleving en biedt veel voordelen, soms ook op gebied van duurzaamheid. Denk bijvoorbeeld aan het gebruik van plastics in auto's waardoor het gewicht en daardoor ook het brandstofverbruik afneemt. Een ander voorbeeld is gebruik van plastics als verpakkingsmateriaal waardoor de houdbaarheid van voedingsproducten wordt verlengd wat kan bijdragen aan minder verspilling. Zo kan het gebruik van plastics een milieuwinst opleveren die groter is dan de milieukosten die gemoeid zijn bij de productie van de plastics.

Achtergrond van het thema

Er zijn ook grote zorgen rond het gebruik van plastics. Zo wordt bijna alle plastic gemaakt uit olie. Dit betekent dat nu wel 6% van de mondiale olieproductie gebruikt wordt voor de productie van plastics. Door economische ontwikkelingen zal dit percentage naar verwachting toenemen tot 20% van de mondiale olieproductie in 2050⁷. De winning van olie leidt tot substantiële schade aan het milieu en de productie van plastic veroorzaakt CO₂ uitstoot. Een ander probleem is dat slechts een klein gedeelte, ca. 10% van de geproduceerde plastics op dit moment wordt gerecycled, ongeveer 40% op stortplaatsen terecht komt, en 14% wordt verbrand. Dat betekent dat meer dan 30% uiteindelijk in het milieu eindigt en een grote vervuilsbron is voor meren, rivieren en uiteindelijk de oceanen. Jaarlijks komt er ruim 3 miljoen ton aan plastic in de oceanen terecht. Bij ongewijzigd beleid kan dit er toe leiden dat er in 2050 meer plastic dan vis in de oceanen aanwezig is.

Doel van het thema

Om de schadelijke gevolgen van plastic te verminderen en de winstgevendheid van de onderneming op de lange termijn te waarborgen willen we dat bedrijven hun rol in de plastic transitie verstevigen. Het zetten van één of meer van onderstaande stappen is de hoofddoelstelling van dit engagementtraject.

TABEL 5.3.1 DOELSTELLINGEN PLASTICS ¹

Doelstelling	Toelichting
Beleidsvorming	ESG impact van plastic wordt als materieel erkend in de strategie van de onderneming; Scenario analyse brengt risico's van marktonwikkelingen en regelgeving in beeld;
Implementatie & toetsing	De onderneming stelt concrete doelen met prestatie indicatoren (kpi's) om negatieve impact van plastic te reduceren; De onderneming meet de voortgang ten aanzien van de doelen, en rapporteert daarover in openbare verslaglegging;
Samenwerking in de sector	De onderneming werkt samen met relevante partijen in de plastic keten aan het vinden en implementeren van oplossingen die de plastic transitie kunnen versnellen;
Transparantie	De onderneming rapporteert naast de voortgang ten aanzien van bovengenoemde doelen en kpi's over: - hoe regelgeving en marktontwikkelingen m.n. gericht op de plastic transitie, invloed zullen hebben op de financiële resultaten; - de maatschappelijke impact van geproduceerde plastics; - resultaten van maatregelen om klimaatverandering tegen te gaan, waaronder het verbeteren van energie-efficiëntie;

¹ Bron: Achmea Investment Management

Voortgang

In de tweede helft van 2019 is het engagement traject over plastic gestart met voorbereiding, onderzoek en het contact leggen met de ondernemingen. Begin 2020 vond de eerste ronde van gesprekken plaats. In de tweede helft van het jaar is de dialoog over plastic verder uitgewerkt. Met alle ondernemingen vond een tweede gesprek plaats. Ook namen we actief deel aan activiteiten van de PRI werkgroep over plastic.

In de tweede ronde gesprekken konden we dieper in gaan op de specifieke omstandigheden en uitdagingen voor elke onderneming. We voerden de gesprekken samen met een groep van 6-10 institutionele beleggers uit de PRI werkgroep over plastic. Deze samenwerking draagt duidelijk bij aan de kracht van de dialoog. In de gesprekken met de ondernemingen hoorden we over de nieuwste inzichten, ontwikkelingen en knelpunten. Ook brachten we onze doelen van het engagement nogmaals concreet onder de aandacht, in de vorm van per onderneming uitgewerkte 'investor expectations'. In overleg met de deelnemende beleggers hebben we daar de aanbeveling aan toegevoegd om duurzaamheidsprestaties te laten mee wegen in de beloning van het bestuur, om het management zo een sterkere prikkel te geven om deze doelen te realiseren. Meer details over de inhoud van de gesprekken met de ondernemingen is te vinden in de profielen.

De PRI werkgroep werkte ook verder aan een document met verwachtingen ten aanzien van de verduurzaming van de plastic waarde keten. De eerste sectorspecifieke uitwerking hiervan betreft de consumentengoederen sector. Daarna worden andere sectorspecifieke versies uitgewerkt. Doel is

om een consistente strategie voor verduurzaming van de plastic keten te formuleren, met specifieke verwachtingen per onderdeel van de keten. Daarmee kunnen beleggers individueel of gezamenlijk de dialoog aan gaan met ondernemingen in de keten, en toch een eenduidige boodschap uitdragen. Ook wij hebben onze verwachtingen zoveel mogelijk met de PRI afgestemd. Daarnaast organiseerde de PRI werkgroep een aantal inhoudelijke webinars waar wij aan deelnamen. Ook voor komend jaar rekenen wij op nauwe samenwerking met de PRI werkgroep, om geïnformeerd te worden over relevante ontwikkelingen en om inzichten uit ons engagement te delen.

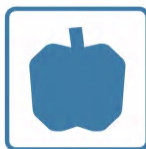
TABEL 5.3.2 ONDERNEMINGEN OPGENOMEN IN THEMA PLASTICS¹

Onderneming	Voortgang
Amcor	Lopende
Berry Global Group	Lopende
Greif	Lopende
Huhtamaki Oyj	Lopende
LyondellBasell Industries	Lopende
Mondi	Lopende
Sealed Air	Lopende

¹ Bron: Achmea Investment Management

Vervolg

In 2021 zal de dialoog worden voortgezet. Rekening houdend met de publicatie van de duurzaamheidsverslagen, en mogelijk de aandeelhoudersvergaderingen, worden de volgende gesprekken gepland. Ook de samenwerking met de PRI werkgroep over plastic wordt voortgezet en we volgen de ontwikkelingen op gebied van beleid, sector initiatieven en relevante onderzoeken. Waar relevant bekijken we de mogelijkheden om de ondernemingen die onderdeel zijn van de dialoog te ontmoeten op bijeenkomsten, of te bezoeken. Vanwege de Covid-19 omstandigheden is dit echter op korte termijn zeer waarschijnlijk nog niet mogelijk.

Goede en beschikbare medicijnen

Medicijnen, en daarmee de farmaceutische sector, zijn van groot belang voor een goede gezondheidszorg. Door de ontwikkeling van goede medicijnen is een effectieve behandeling van een grote groep aandoeningen mogelijk geworden. Hoewel de farmaceutische sector dus een belangrijke en nuttige rol vervult, spelen er verschillende problemen en misstanden.

Achtergrond van het thema

Een aantal belangrijke misstanden die spelen in de farmaceutische sector zijn:

- Het prijsbeleid rondom specifieke medicijnen, die behandelingen zowel in Nederland als in andere ontwikkelde economieën en ontwikkelingslanden ontoegankelijk maken.
- De omgang met patenten en regelgeving, waardoor prijzen opgedreven worden en de toegankelijkheid van medicijnen wordt verminderd.
- Gevallen van corruptie en het verlenen van gunsten aan zorgverleners om de verkoop van medicijnen te verhogen.
- Het onvoldoende ontwikkelen van medicijnen die een groot maatschappelijk belang hebben, maar waarvoor de markt relatief klein is.
- Verslavingen aan specifieke pijnstillers. Onder andere in de Verenigde Staten lopen hierover diverse rechtszaken.

De Covid-19 crisis heeft bovenstaande punten nog eens extra in de schijnwerpers gezet. De farmaceutische sector speelt een belangrijke rol bij het oplossen van deze crisis, zowel maatschappelijk als economisch. Dit is echter alleen effectief als de sector inzet op een goede beschikbaarheid van medicijnen, een prijsstelling die toegang wereldwijd mogelijk maakt en ook op langere termijn inzet op medicijnen die toekomstige pandemieën kunnen bestrijden.

Access to Medicine

Access to Medicine is een internationale stichting, gevestigd in Amsterdam. Access to Medicine zet zich in om medicijnen wereldwijd toegankelijk te maken, met name in ontwikkelingslanden. Om dit te bereiken publiceert Access to Medicine diverse ranglijsten waarop verschillende farmaceuten worden gerangschikt rondom de thematiek van het ontwikkelen en het beschikbaar maken van medicijnen. De bekendste ranglijst is de Access to Medicine index die de 20 grootste farmaceuten wereldwijd rangschikt. De stichting publiceert echter ook ranglijsten over wat bedrijven doen om vaccins beschikbaar te maken en om resistentie tegen antibiotica te bestrijden. De resultaten worden gebruikt door een brede coalitie van investeerders om farmaceuten aan te sporen om medicijnen wereldwijd beter beschikbaar te maken. Wij zijn actief lid van deze coalitie en gebruiken de onderzoeksresultaten om onze dialogen gedegen voor te bereiden.

Doel van het thema

De doelstellingen zijn gericht op het structureel oplossen van de problematiek. Onze focus is 'Sustainable Development Goal' (SDG) 3, dat zich richt op 'Goede Gezondheid & Welzijn' en in het bijzonder op de volgende bijbehorende subdoelstellingen:

3.8.

Zorgen voor een universele ziekteverzekering, met inbegrip van de bescherming tegen financiële risico's, toegang tot kwaliteitsvolle essentiële gezondheidszorgdiensten en toegang tot de veilige, doeltreffende, kwaliteitsvolle en betaalbare essentiële geneesmiddelen en vaccins voor iedereen.

3.b

Het onderzoek en de ontwikkeling ondersteunen van vaccins en geneesmiddelen voor overdraagbare en niet-overdraagbare ziekten voor de overdraagbare en de niet-overdraagbare ziekten, die in hoofdzaak ontwikkelingslanden treffen. Toegang verschaffen tot betaalbare essentiële geneesmiddelen en vaccins, volgens de richtlijnen van de Verklaring van Doha aangaande het TRIPS-akkoord en Volksgezondheid. De Verklaring bevestigt het recht van ontwikkelingslanden om ten volle gebruik te maken van de bepalingen van de 'Overeenkomst aangaande de Handelsaspecten van de Intellectuele Eigendom' (TRAIPIR) die ruimte laat voor de bescherming van de volksgezondheid; en, in het bijzonder, het verschaffen van toegang tot geneesmiddelen voor iedereen.

Er zijn verschillende stappen die ondernemingen op dit thema kunnen zetten. Op basis van onze uitgangspunten en voorbereidend onderzoek, hebben we de volgende hoofddoelstellingen geselecteerd die, afhankelijk van de onderneming worden vertaald in bedrijfsspecifieke doelen:

- Het doel om medicijnen betaalbaar en toegankelijk te maken een centrale plek te geven in de **bedrijfsstrategie**;
- Het ontwikkelen van een **transparant en verantwoord prijsbeleid**. Denk bijvoorbeeld aan een koppeling tussen de prijs van het medicijn, de gerealiseerde gezondheidswinst en de ontwikkelingskosten;
- Op een verantwoorde manier omgaan met **patenten en licenties**, die voorkomt dat medicijnen onbereikbaar worden;
- Te sturen op maatschappelijke impact, gezondheidswinst en veilige medicijnen, ook in research & development; Verankering internationale standaarden, onder andere van de World Health Organisation.
- Het hebben van een gedegen **beleid, implementatie en onafhankelijke monitoring** om zowel corruptie, oneerlijke handelspraktijken als belastingontwijking te voorkomen.
- Het vergroten van de **transparantie en rapportage** over de bovengenoemde onderwerpen richting investeerders, consumenten en andere stakeholders. Inclusief transparantie over belastingen, lobby-activiteiten en betalingen aan zorgverleners.
- Bovenstaande doelstellingen een plek te geven in het **variabele beloningsbeleid**.

Bovenstaande punten hebben we ook een plek gegeven in het *investor statement* rondom de Covid-19 crisis, dat we in april 2020 in samenwerking met diverse investeerders hebben opgesteld voor de farmaceutische sector.

Geselecteerde sectoren en ondernemingen

Er is een grote groep aan farmaceutische ondernemingen. Om focus aan te brengen in ons engagementprogramma selecteren we 8 ondernemingen op basis van de volgende uitgangspunten:

- De onderneming zit in de beleggingsportefeuille via aandelen en/of corporate bonds.
- Op basis van diverse databronnen (onder andere MSCI, Access to Medicine en eigen onderzoek) blijkt dat de onderneming stappen kan zetten op het thema "goede en beschikbare medicijnen".
- De onderneming is relevant voor de Nederlandse zorgmarkt.
- Op basis van onze analyse is het waarschijnlijk dat engagement met de desbetreffende onderneming effectief kan zijn, bijvoorbeeld via samenwerking met andere investeerders.

Voortgang

We zijn in 2019 van start gegaan met een onderzoek naar de ondernemingen die voor deze dialoog zijn geselecteerd en hebben gesproken met verschillende experts, waaronder Access to Medicine. Hierna zijn de eerste brieven gestuurd naar de geselecteerde farmaceuten.

Daarnaast hebben we in de eerste helft van 2020, in samenwerking met meer dan 60 investeerders wereldwijd een *investor statement* opgesteld over de rol van de farmaceutische sector in de bestrijding van de Covid-19 crisis. Deze statement is naar 24 farmaceutische ondernemingen gestuurd waarna met bijna alle bedrijven engagement gesprekken zijn gevoerd.

In de tweede helft van 2020 hebben we ons daarnaast met name gericht op de dialoog met Johnson & Johnson, Abbvie, Gilead en Bayer.

Johnson & Johnson hebben we in de eerste helft van 2020 het investor statement toegezonden. De onderneming heeft hier per email kort op gereageerd, maar heeft ons nog niet uitgenodigd voor een gesprek. Dat was één van redenen om in november 2020 een resolutie op de aankomende aandeelhoudersvergadering mede in te dienen waarin de onderneming wordt opgeroepen om transparant te zijn over hoe overheidsfinanciering bij de ontwikkeling van haar Covid-19 vaccin invloed heeft gehad op de uiteindelijke prijs. Een dergelijke resolutie is een krachtig middel om op de aandeelhoudersvergadering een signaal af te geven, maar kan ook voor de onderneming een aansporing zijn om voorafgaand aan deze vergadering het gesprek aan te gaan met beleggers en eerder stappen te zetten. Mochten deze stappen ook worden gezet dan kan de resolutie ook van de agenda af worden gehaald door de indieners. De onderneming heeft op deze resolutie gereageerd en begin 2021 zal hierover een gesprek plaatsvinden.

Ook Abbvie hebben we in de eerste helft van 2020 het investor statement toegezonden. Daar is de onderneming echter niet op ingegaan. Ook bij Abbvie hebben we daarom in november 2020 een resolutie met andere beleggers ingediend waarin de onderneming wordt opgeroepen om een verantwoord prijsbeleid een plek te geven in haar remuneratiebeleid voor het bestuur. Een eerste gesprek met Abbvie hierover heeft in december 2020 plaatsgevonden. In dit gesprek hebben we met de andere indieners meer verteld over de achtergronden van de resolutie. Abbvie heeft meer verteld over haar beleid, maar liet nog in het midden of de onderneming op korte termijn de stappen zal zetten die de resolutie overbodig maken.

Bayer is het afgelopen jaar erg open geweest wat betreft onze verzoeken voor engagement. Na meerdere gesprekken zijn we in juli 2020 wederom het gesprek aangegaan. De onderneming gaf in dit gesprek aan het eens te zijn met de punten in het investor statement en op operationeel gebied ondersteuning te bieden aan de Duitse overheid rondom de bestrijding van Covid-19. Daarnaast is besproken of Bayer

ondersteuning kan bieden bij de productie van vaccins. Ook de uitvoering van het nieuwe duurzaamheidsbeleid van Bayer stond op de agenda. Zo heeft de onderneming een nieuwe doelstelling wat betreft het vergroten van de toegang tot anticonceptie in ontwikkelingslanden. Ook de recente rechtszaken rondom het bestrijdingsmiddel Roundup, van dochterbedrijf Monsanto, zijn besproken.

Met Gilead heeft een tweede vervolgesprek plaatsgevonden naar aanleiding van het Covid-19 statement en haar score op de access to medicine index. Dit in samenwerking met diverse beleggers die het investor statement hebben ondertekend. We hebben hier gesproken over het medicijn Remdesivir, dat mogelijk een rol kan spelen bij de behandeling van Covid-19. Daarbij zijn vragen gesteld over hoe de onderneming bij dit medicijn werkt aan voldoende productiecapaciteit, eerlijke prijzen en een eerlijke verdeling van dit medicijn tussen landen. Hierbij hebben we ook onze zorgen geuit over de huidige prijzen die in verschillende landen worden gevraagd. Het vergroten van transparantie over de uitvoering van het prijsbeleid is dan ook een belangrijk thema voor het vervolg.

TABEL 5.3.1 ONDERNEMINGEN OPGENOMEN IN THEMA GOEDE EN BESCHIKBARE MEDICIJNEN¹

Onderneming	Voortgang
Aurobindo	Lopende
Novartis	lopende
Johnson & Johnson	lopende
Gilead Sciences, Inc.	Lopende
Roche Holding AG	Lopende
Bayer AG	Lopende
Abbvie Inc.	Lopende
Biogen	Lopende

¹ Bron: Achmea Investment Management

Vervolg

We zullen in januari met de andere investeerders die het investor statement hebben gesteund de vervolgstappen bespreken. Daarnaast zal dit voorjaar de nieuwe Access to Medicine Index uitkomen. Over de resultaten en verbeterpunten zullen we met de ondernemingen in onze engagement in 2021 het gesprek aangaan. Ook rondom de ingediende resoluties zullen we met Abbvie en Johnson & Johnson het gesprek aangaan om hen tot extra stappen te stimuleren.

Human Capital

Een goed personeelsbeleid is van strategisch belang voor ondernemingen. Uit onderzoek van Global Intangible Finance Tracker uit 2018 blijkt dat het menselijk kapitaal en de heersende cultuur gemiddeld 52 procent van de marktwaarde van de onderneming bepalen.

De wijze waarop het management met haar personeel omgaat en hen in staat stelt zich te blijven ontwikkelen, kan het verschil maken voor ondernemingen en concurrentievoordeel opleveren. Bijvoorbeeld in relatie tot het verhogen van de productiviteit en het aantrekken en behouden van voldoende gekwalificeerd en betrokken personeel. Digitalisering en opkomende vergrijzing in sommige markten en industrieën vergroten deze uitdagingen.

Achtergrond van het thema

Uit onderzoek van MSCI³ blijkt dat er drie categorieën zijn die ondernemingen helpen hun menselijk kapitaal te optimaliseren en personeels gerelateerde risico's te minimaliseren.

- In staat zijn om kostenefficiënt gekwalificeerd personeel aan te trekken en te behouden;
- De maximale toegevoegde waarde uit medewerkers te halen;
- Door te voldoen aan arbeidsnormen en wet- en regelgeving voorkomen dat er juridische procedures ontstaan

Naast het gegeven dat dit onderwerp financieel materieel is, kan een onderneming door op een goede manier met haar personeel om te gaan ook een positieve maatschappelijke bijdrage leveren. Zo kunnen ondernemingen een belangrijke rol spelen in het opleiden van hun (potentiële) werknemers, het bieden van een eerlijk loon, zorgen voor gezonde werkomstandigheden en het bieden van gelijke kansen voor iedereen. Zo kunnen ondernemingen een belangrijke rol spelen in het behalen van de *Sustainable Development Goals* (SDG's) van de Verenigde Naties, in het bijzonder SDG's 4, 5 en 8.

SDG 4: Kwaliteitsonderwijs

Onze focus ligt hierbij met name op onderliggend doel 4.4. en bijbehorende indicator 4.4.1., die zich richt op het verbeteren van de competenties, inclusief technische en beroepsvaardigheden voor werkgelegenheid, goede banen en ondernemerschap.

³ MSCI: Human Capital Risks in a changing world (20190

• SDG 5: Gendergelijkheid

Onze focus ligt hierbij met name op onderliggend doel 5.1 en bijbehorende indicator 5.1.1, die zich richt op het beëindigen van alle vormen van discriminatie tegen alle vrouwen en meisjes overal en het handhaven en toezicht houden op de bevordering van gelijkheid en antidiscriminatie op basis van geslacht.

• SDG 8: Eerlijk werk en economische groei

Onze focus ligt hierbij met name op onderliggend doel 8.3, dat zich richt op het bevorderen van beleid gericht op ontwikkeling en ondersteuning van productieve activiteiten, het creëren van eerlijk werk, ondernemerschap, creativiteit en innovatie. Ook richten we ons op onderliggend doel 8.8. dat betrekking heeft op arbeidsrechten en arbeidsomstandigheden en bijbehorende indicator 8.8.2, die zich richt op toename van naleving van arbeidsrechten en nationale wetgeving.

Doel van het thema

Human Capital Management is een complex onderwerp, zeker in ondernemingen met honderdduizenden medewerkers in meerdere vestigingen wereldwijd. Daarom hebben we op meerdere niveaus doelstellingen geformuleerd waarop een onderneming stappen kan zetten. In tabel 9 zijn deze doelstellingen getoond. Afhankelijk van de onderneming leggen we de nadruk op één of meer van deze doelstellingen en maken we deze bedrijfsspecifiek.

TABEL 5.3.1 DOELSTELLINGEN

Doelstelling	Toelichting
Beleidsvorming	De onderneming heeft beleid ontwikkeld op het onderwerp Human Capital Management, inclusief doelstellingen. Daarnaast heeft het onderwerp een gedegen plek in de governance en het beloningsbeleid
Implementatie & toetsing	Het bedrijf implementeert haar beleid in haar eigen bedrijfsvoering. Het bedrijf ziet actief toe op de voortgang.
Randvoorwaarden	Het bedrijf zorgt dat de randvoorwaarden voor Human Capital Management gewaarborgd zijn in de eigen bedrijfsvoering.
Samenwerking in de sector	Het bedrijf werkt samen met andere partijen, bijvoorbeeld via sectorinitiatieven aan bevordering van goed werkgeverschap.
Transparantie	De onderneming is transparant richting investeerders en andere belanghebbenden en rapporteert over haar beleid, de implementatie en de voortgang. Denk bijvoorbeeld aan het rapporteren van het percentage flexcontracten en de onderlinge loonverschillen.

Geselecteerde sectoren en ondernemingen

We zijn eind 2019 met het thema Human Capital Management van start gegaan. Er zijn twee sectoren geselecteerd; de cruise lines sector en restaurantsector die we hieronder verder zullen toelichten.

De cruise lines industrie vormt een subindustrie van de hotels & reizen industrie. Human Capital Management is een belangrijk thema voor deze sector vanwege het groot aantal medewerkers. Deze medewerkers zijn veelal laaggeschoold, hebben vaak flexcontracten of zijn onderaannemers, ontvangen lage lonen en genieten weinig wettelijke bescherming doordat ze grotendeels werkzaam zijn buiten territoriale wateren. De industrie kent een geschiedenis van vele arbeidsconflicten. Hierdoor is het risico op ontevredenheid onder medewerkers hoog⁴

De tweede sector is de restaurantsector. Deze sector kenmerkt zich door het hoge aantal medewerkers. De ondernemingen die in deze sector geselecteerd zijn, maken gebruik van franchisenemers. Dit model garandeert relatief stabiele kasstromen en zorgt ervoor dat de franchiseorganisatie niet direct verantwoordelijk is voor loonkosten en overige personeelsverplichtingen. In de Verenigde Staten heeft het franchisemodel voor veel discussies gezorgd over werkgeversaansprakelijkheid. Tot recent was de *joint employer rule* in de Verenigde Staten van toepassing. Deze wet is gerelateerd aan gezamenlijk werkgeverschap van franchisegever en franchisenemer. Deze regelgeving had betrekking op het inhuren of ontslaan van een werknemer, toezicht op werktijden, bepaling van de hoogte van lonen, de wijze van loonuitbetaling en het bijhouden van werkgelegenheidsgegevens. Deze wetgeving is echter recent teruggedraaid. Hierdoor verslechteren de arbeidsomstandigheden voor medewerkers van franchiseorganisaties en dreigen arbeidsconflicten.

Voortgang

We zijn in 2019 van start gegaan met een onderzoek naar de ondernemingen die voor deze dialoog zijn geselecteerd. Hierna zijn de eerste brieven gestuurd naar de geselecteerde ondernemingen.

In de eerste helft van 2020 hebben we gesprekken gehad met met Carnival, Sodexo en Royal Caribbean Cruises. In september 2020 hebben we, in samenwerking met meerdere investeerders wereldwijd, een brief opgesteld met een verzoek tot dialoog om de gevolgen op en de reacties van ondernemingen als gevolg van de COVID-19 pandemie te bespreken. Dit heeft ertoe geleid dat wij in oktober 2020 deze brief, namens een brede groep aan investeerders, van onze geselecteerde ondernemingen hebben gestuurd. In de brief stonden ook vragen opgenomen die we in de gesprekken op de agenda wilden plaatsen.

We hebben in november 2020 een gesprek gehad met Sodexo. Het gesprek was open en constructief en tijdens het gesprek heeft Sodexo meer verteld over hoe het met haar

⁴ MSCI: Restaurant Industry Report (2019)

medewerkers is omgegaan in tijden van de pandemie. Door de omstandigheden zijn er vele werknemers ontslagen, met name in relatie tot de activiteiten waarin het bedrijf geen verbeteringen ziet. We hebben aandacht gevraagd voor het bieden van mogelijkheden op het gebied van opleidingen en het maken van carrière vanuit lager betaalde functies, ook om een gedegen diversiteitsbeleid te ondersteunen. Er zijn afspraken gemaakt om in de loop van 2021 wederom een gesprek te hebben.

In het gesprek met Carnival is ingegaan op de gevolgen van de uitbraak van het Coronavirus op de onderneming. Het bedrijf is vanzelfsprekend hard getroffen door de pandemie. Er is dan ook gesproken over de maatregelen die genomen zijn met betrekking tot de medewerkers, bijvoorbeeld rondom repatriëring. Ook is er gesproken over het diverse personeelsbestand, werknemers komen namelijk uit alle regio's, en de uitdagingen en verantwoordelijkheden die dat met zich meebrengt. Als eerste stap hebben we de onderneming expliciet gevraagd hier uitgebreider en transparanter over te rapporteren. In 2021 zal een vervolgesprek plaatsvinden.

Na meerdere herinneringen en mailcontact hebben we in december 2020 een eerste gesprek gehad met Starbucks. Er is gesproken over de maatregelen die Starbucks heeft genomen ten aanzien van haar medewerkers. Ook is er gesproken over het meten van medewerkerstevredenheid waar Starbucks momenteel geen onderzoeken naar lijkt te doen. Wel voert het regelmatig analyses uit met betrekking tot het human capital beleid ten opzichte van peers. In 2021 vindt een vervolgesprek plaats.

Er is een kort informatief gesprek geweest met Royal Caribbean. In het eerste halfjaar van 2021 zal een inhoudelijk gesprek plaatsvinden.

McDonald's heeft nog steeds niet gereageerd op onze verzoeken om een afspraak. In de eerste helft van 2021 vragen we nogmaals via meerdere kanalen om een gesprek.

**TABEL 5.3.2 VOORTGANG ONDERNEMINGEN
OPGENOMEN IN THEMA HUMAN CAPITAL¹**

Onderneming	Voortgang
Royal Caribbean Cruises	lopende
Carnival PLC	lopende
McDonald's Corporation	lopende
Starbucks Corporation	lopende
Sodexo	lopende

¹ Bron: Achmea Investment Management

Vervolg

In 2021 zetten we de dialogen voort. Dan gaan we verder in op diversiteit en interne promotiemogelijkheden met

Sodexo en betere rapportage over het werknemersbestand bespreken met Carnival. Verder gaan wij in gesprek met Royal Caribbean en zoeken wij verdieping in het meten van medewerkerstevredenheid bij Starbucks. Ook hopen we met McDonald's de dialoog aan te gaan.

5.4. ESG Nederland

Achtergrond

Nederlandse beursgenoteerde ondernemingen hebben de speciale aandacht van Nederlandse institutionele beleggers vanwege de directe sociaaleconomische belangen die de bedrijfsactiviteiten met zich mee brengen. Belangrijke strategische besluiten van Nederlandse beursgenoteerde ondernemingen, zoals fusies en overnames, kunnen significante effecten hebben op lokale werkgelegenheid, de concurrentiepositie van de onderneming en lange termijn waardecreatie. Ook remuneratievoorstellen of (her)benoemingen van bestuurders leiden regelmatig tot maatschappelijk discussie. Wij hechten er dan ook grote waarde aan om op structurele wijze de dialoog te voeren met Nederlandse beursgenoteerde ondernemingen. Hierbij toetsten wij de beleidsvoorstellen aan de uitgangspunten en best-practices van de Nederlandse Corporate Governance Code (herzien in 2016), en vanaf 1 januari 2019 aan de Nederlandse Stewardship Code. Bij het voeren van de dialogen trekken wij zoveel mogelijk op in collectief verband, verenigd in Eumedion.

De principes uit de Stewardship Code bieden ons als institutionele beleggers de mogelijkheid verantwoording af te leggen aan deelnemers en klanten over de wijze waarop wij als betrokken belegger invulling geven aan onze aandeelhoudersrechten. De Stewardship Code is in lijn met de verantwoordelijkheden die voor aandeelhouders gelden ten aanzien van transparantie rond het betrokkenheidsbeleid en stembeleid, zoals vastgelegd in de herziene EU-richtlijn aandeelhoudersrechten (Shareholders' rights directive). Zij onderstreept ook het belang van aandeelhoudersbetrokkenheid voor het streven naar lange termijn waardecreatie van de Nederlandse beursondernemingen, zoals vastgelegd in de Nederlandse Corporate Governance Code. Daarnaast verlangt de Stewardship Code van institutionele beleggers de bereidheid om, eventueel samen met andere institutionele beleggers, een constructieve dialoog aan te gaan met de Nederlandse beursondernemingen en met andere belanghebbenden.

Overzicht dialogen

In de tweede helft van 2020 is Achmea IM in dialoog gegaan met drie Nederlandse beursgenoteerde ondernemingen. Deze dialogen vonden plaats binnen het Eumedion verband, zie tabel 5.4.1.

TABEL 5.4.1 DIALOGEN MET NEDERLANDSE BEURSGENOTEERDE ONDERNEMINGEN H22020

Onderneming	Besproken onderwerpen
Royal Dutch Shell	Klimaatbeleid, beloningsbeleid, bestuur.
Unilever	Strategie, unificatie, duurzaamheid, corporate governance.
Wolters Kluwer	Beloningsbeleid.

Dialogen met Nederlandse ondernemingen

Wolters Kluwer

Tijdens de jaarlijkse aandeelhoudersvergadering van **Wolters Kluwer** in 2020 werd het voorgestelde beloningsbeleid met 48% van de stemmen afgewezen. Hierna is Wolters Kluwer het gesprek aangegaan met onder andere institutionele beleggers over de redenen hiervoor. Dit heeft geleid tot een aangepast beloningsbeleid dat in november 2020 is besproken met ons en andere institutionele beleggers, binnen het Eumedion verband. We waarderen de stappen die Wolters Kluwer heeft gezet met betrekking tot het aanpassen van het beloningsbeleid. Wij moedigen Wolters Kluwer echter wel aan dit nieuwe voorstel op twee punten nog verder te verbeteren. Tijdens het gesprek hebben wij dit ook aangegeven. Wolters Kluwer heeft daarna nog gesprekken gehad met andere stakeholders. We zijn benieuwd in hoeverre onze suggesties worden verwerkt in het definitieve voorstel. In het eerste halfjaar van 2021 zal ter voorbereiding van de jaarlijkse aandeelhoudersvergadering weer een gesprek worden gevoerd met Wolters Kluwer binnen Eumedion verband. Het aangepaste beloningsbeleid zal tijdens de jaarlijkse aandeelhoudersvergadering in 2021 worden voorgelegd.

Unilever

Met **Unilever** is gesproken over de unificatie. Op 11 juni 2020 kondigde Unilever plannen aan om de juridische structuur van de Unilever-groep te verenigen onder één moedermaatschappij (Unilever PLC). Volgens het management ontstaat zo een eenvoudiger bedrijf met meer strategische flexibiliteit en is het beter gepositioneerd voor toekomstig succes. Voorgesteld werd om de eenwording door te voeren door middel van een grensoverschrijdende fusie, waardoor PLC de enige moedermaatschappij van de Unilever-groep wordt. Het verenigde Unilever-hoofdkantoor wordt gevestigd in Londen, VK, en Unilever zal worden beschouwd als uitsluitend fiscaal ingezetene van het VK⁵. De Nederlandse en Britse aandeelhouders stemden in september en oktober in met het plan om de bestaande hoofdkantoren samen te voegen in Londen. De huidige structuur van het was- en levensmiddelenconcern werd daarmee op 29 november 2020 opgeheven. Achmea IM heeft VOOR de unificatie gestemd.

⁵ De activiteiten, locaties, personeelsbezetting in het Verenigd Koninkrijk en Nederland zullen als gevolg van de Unificatie niet veranderen zegt de onderneming. Unilever PLC (de nieuwe enige moedermaatschappij van de groep) blijft uitsluitend fiscaal ingezetene van het VK. De Unilever-groep betaalt belastingen in de landen waar zij actief is en ook dit zal door de eenwording niet veranderen. Als gevolg hiervan wordt verwacht dat de in het VK en Nederland betaalde vennootschapsbelasting over de bedrijfswinsten niet zal veranderen, en evenmin als de belastingen die over werknemers worden betaald.

Royal Dutch Shell

Begin november 2020 hebben we, samen met andere investeerder in Eumedion verband, gesproken met de voorzitter van de remuneratiecommissie van **Royal Dutch Shell**. Shell heeft een update gegeven over beslissingen rondom beloning die ze genomen hebben, en nog van plan zijn te nemen. Shell had eerder al besloten om over 2020 geen bonussen uit te keren. Het salaris van Executive Directors en Executive Committee members blijft gelijk in 2021. Dit geldt ook voor het merendeel van de medewerkers. Ook is er gesproken over de aandelenopties voor het bestuur die gepland staan om onvoorwaardelijk te worden in 2021. De commissie zal begin 2021 hier een beslissing over nemen. We hebben in het gesprek input gegeven hoe wij als investeerders denken dat er omgegaan moet worden met Long Term Incentive Pay, hoe er gemeten en gewogen dient te worden en de koppeling die er mogelijk is met betrekking tot de klimaatambitie van Shell. Daarnaast is er gesproken over de klimaatambitie van Shell zelf en het tijdsbestek waarin de ambities verwezenlijkt worden.

Er is daarnaast gesproken met de Deputy-Chair/Senior Independent Director over de in 2021 aan te stellen nieuwe Chair of the Board. Shell heeft toelichting gegeven op het proces, de stappen die ze hebben gezet in hun zoektocht naar een nieuwe Chair en over hun wensen ten aanzien van de nieuwe Chair. Shell hoopt eind Q1 2021 de nieuwe Chair bekend te maken.

6. Samenwerking & Collectieve Initiatieven

Waar mogelijk en gewenst is Achmea IM betrokken bij andere vormen van dialoog. Met andere beleggers worden dan bijvoorbeeld de krachten gebundeld voor een collectief engagement. Deze dialogen zijn vaker gericht op sectoren, specifieke onderwerpen (bijvoorbeeld remuneratie of CO₂-uitstoot) of overheden en andere regelgevende instanties.

6.1. Collectieve initiatieven

Achmea IM is actief in een aantal nationale en internationale samenwerkingsverbanden ter bevordering, ontwikkeling of uitdraging van Maatschappelijk Verantwoord Beleggen. Daarnaast is Achmea IM ondertekenaar van een aantal Initiatieven waaronder 'investor statements', die belangrijk zijn vanuit de identiteit van de eigen organisatie of die van onze klanten. Ten slotte trekt Achmea IM op met andere institutionele beleggers, bijvoorbeeld daar waar collectieve dialoog met ondernemingen of internationale beleidsmakers effectiever is dan op individuele basis.

Aansluiting bij internationale initiatieven

Achmea IM ondersteunt actief de volgende initiatieven:

Bestuurder van Eumedion
Lid van Investment Committee
Lid werkgroep bestuurdersbezoldiging
Lid Auditcommissie
Lid Juridische commissie

Lid Shareholders Responsibilities Committee

Signatory van de Principles for Responsible Investment

Signatory van het Carbon Disclosure Project

Collectieve initiatieven en investor statements

Achmea IM is actief in een aantal nationale en internationale samenwerkingsverbanden ter bevordering, ontwikkeling of uitdraging van Maatschappelijk Verantwoord Beleggen. Daarnaast ondertekent Achmea IM regelmatig initiatieven waaronder 'investor statements', over onderwerpen die voor ons en voor onze klanten belangrijk zijn. Tenslotte trekt Achmea IM op met andere institutionele beleggers, bijvoorbeeld als we denken dat een collectieve dialoog met ondernemingen of internationale beleidsmakers effectiever is dan individuele actie.

Hieronder introduceren we initiatieven die het afgelopen half jaar zijn ondertekend, en noemen we waar relevant ontwikkelingen rond eerder gesteunde initiatieven.

Science Based Targets campagne van het Carbon Disclosure Project

Achmea IM heeft zich aangesloten bij de Science Based Targets campagne geleid door het Carbon Disclosure Project (CDP). Science Based Targets zijn CO₂ emissiereductiedoelen, op basis van wetenschappelijke berekeningen. Deze methode voor het stellen van doelen is ontwikkeld door het CDP, het WWF, World Resource Institute en de UN Global Compact en biedt bedrijven een duidelijk omschreven pad om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen. Doelstellingen worden als 'science-based' beschouwd als ze overeenkomen met wat wetenschappelijk nodig wordt geacht om de doelstellingen van het Klimaatakkoord van Parijs te halen. Dat wil zeggen, de opwarming van de aarde beperken tot ruim onder de 2 graden Celsius en inspanningen leveren om de opwarming te beperken tot 1,5 graden Celsius. Veel ondernemingen hebben zich klimaatdoelen gesteld die nog niet specifiek genoeg zijn en niet in lijn zijn met de doelstellingen van het Klimaatakkoord van Parijs. Door deel te nemen aan de Science Based Targets campagne helpt Achmea IM ondernemingen aan te sporen om Science Based Targets op te nemen in hun klimaatbeleid en deze doelstellingen na te streven.

Behoud van biodiversiteit

Achmea IM heeft zich aangesloten bij een initiatief van een groep Europese financiële instellingen, genaamd de 'Finance for Biodiversity Pledge'. Financiële instellingen en overheden worden opgeroepen om stappen te zetten om biodiversiteit te behouden en samen te werken om dit mogelijk te maken. In de aanloop naar de 15^e bijeenkomst van de 'Conference of Parties' (COP 15) in het kader van de 'Convention on Biological Diversity' wordt er ook een beroep op wereldleiders gedaan. Deze bijeenkomst zal in 2021 plaatsvinden in China. De Pledge is een oproep om effectieve maatregelen te nemen om in het huidige decennium natuurverlies te stoppen zodat de veerkracht van wereldwijde ecosystemen gewaarborgd kan blijven. Door zich aan te sluiten bij dit initiatief committeert Achmea IM zich aan het aanpakken van het verlies aan biodiversiteit. De samenwerking richt zich op het ontwikkelen en uitwisselen van kennis, het meten van impact en het stellen van doelen

om de negatieve impact te beperken. Ook rapportage over methode, doelen en resultaat is onderdeel van de Pledge.

Investor statement over voeding en gezondheid

Achmea IM is sinds 2 jaar onderdeel van een coalitie van institutionele beleggers die de Access to Nutrition Index steunt. De Access to Nutrition Index is een initiatief dat wereldwijd ondernemingen in de voedingssector rangschikt op basis van hun inzet en resultaat op gebied van het voorkomen van ondervoeding, het voorkomen van obesitas en verantwoorde marketing richting kinderen. Achmea IM speelt een actieve rol in deze dialoog. Het investor statement van de coalitie is dit jaar herzien om aan te sluiten bij de laatste ontwikkelingen, waaronder de COVID-19 pandemie. De verwachtingen ten aanzien van ondernemingen in de voedingssector zijn verder uitgewerkt en de link met de Sustainable Development Goals (SDGs) is versterkt. Achmea IM was betrokken bij het actualiseren van het investor statement en heeft in een vroeg stadium feedback kunnen geven.

Oproep aan producenten van borstvoeding

Achmea IM steunt een 'call to action' die producenten van borstvoedingsvervangers (babymelk) oproept om de richtlijnen van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) voor verantwoorde marketing van deze producten na te leven. Met deze richtlijnen wil de WHO voorkomen dat met misleidende marketing kwetsbare groepen worden overtuigd om babymelk te kopen, ten koste van het geven van borstvoeding. Het is namelijk aangetoond dat borstvoeding de beste voeding is voor pasgeborenen en dat het geven van borstvoeding ook op de lange termijn belangrijke gezondheidsvoordelen heeft. De Access to Nutrition Index zal de komende jaren monitoren in hoeverre deze ondernemingen voldoende actie ondernemen. Deze informatie wordt voor investeerders beschikbaar gemaakt en we gebruiken deze informatie in ons engagement thema "Access to Nutrition".

Verbetering beleid mensenrechten

De Investor Alliance for Human Rights, een initiatief van het Interfaith Center on Corporate Responsibility (ICCR) heeft een brief gestuurd aan een groep internationale ondernemingen vanwege hun achterblijvende prestaties op de Corporate Human Rights Benchmark (CHRB) een vergelijkend onderzoek naar mensenrechtenbeleid van ondernemingen. De brief vraagt de ondernemingen om hun mensenrechtenbeleid en – risico- analyse te versterken en daarover publiekelijk te rapporteren. Wij hebben deze brief mede ondertekend.

Het voorkomen van gedwongen arbeid door Oeigoeren in de productieketen

Er is al lange tijd sprake van onderdrukking van de Oeigoerse bevolking in de regio Xinjiang door de Chinese regering. Duizenden Oeigoeren werken in Chinese fabrieken onder omstandigheden die sterk op dwangarbeid lijken. Volgens onderzoek, waaronder een rapport van het Australian

Strategic Policy Institute (ASPI), worden ten minste 83 bekende wereldwijde merken in de technologie-, kleding- en auto-industrie in verband gebracht met deze uitbuiting van Oeigoeren. In reactie op de toenemende berichtgeving over mogelijk gebruik van deze gedwongen arbeid, heeft de Investor Alliance on Human Rights samen met het Interfaith Center on Corporate Responsibility het initiatief genomen voor het opstellen van een brief aan ondernemingen die mogelijk betrokken zijn bij deze problematiek. Achmea IM heeft haar steun uitgesproken voor deze brief en uit daarmee de zorgen over deze ernstige kwestie.

Oproep voor aandacht voor de impact van Covid-19 op zeelieden

Als gevolg van de COVID-19-crisis werden er diverse beperkingen opgelegd met betrekking tot reizen en handel. Dit resulteerde in het afsluiten van havens en het annuleren van vluchten. Doordat zeelieden niet geïdentificeerd zijn als 'key workers' heeft dit ertoe geleid dat honderdduizenden zeelieden op schepen zijn gestrand. Veel landen verboden zeelieden van boord te gaan wanneer ze havens bereikten. Dit heeft ertoe geleid dat zeelieden maandenlang vastzaten op hun schepen, zonder walverlof, aflossing of de mogelijkheid om naar huis te gaan. Gezien de urgentie van dit probleem en de mogelijke gevolgen wanneer dit niet wordt opgelost heeft Achmea een oproep ondersteund van institutionele beleggers aan de VN om deze problematiek op de agenda te zetten. Daarnaast heeft Achmea in haar engagement ondernemingen in de cruisesector aangesproken op hun verantwoordelijkheid richting hun bemanning.

Aanpak van ontbossing in de Amazone

Achmea IM heeft brieven aan zes grote soja handelaren ondertekend die een grote impact hebben op ontbossing in Brazilië. Deze brieven maken onderdeel uit van het eerder door Achmea IM ondersteunde 'Ceres-PRI Investor Initiative on Sustainable Forests' en vraagt ondernemingen zich meer in te spannen om ontbossing te voorkomen en daartoe over beleid en resultaat te rapporteren. Deze oproep is actueel met het oog op toenemende aandacht voor de voortdurende ontbossing en de bosbranden die jaarlijks plaatsvinden in de Amazone. De ondernemingen aan wie de brieven zijn gestuurd zijn allen al doelwit van een dialoog met beleggers over het onderwerp ontbossing. Met deze brief geven we opnieuw het signaal af dat de ondernemingen zo snel mogelijk meer inspanning moeten leveren om de ontbossing tegen te gaan.

Engagement met gebruik van satellietbeelden bij aanpak van ontbossing

Het verlies aan biodiversiteit ten gevolge van ontbossing brengt grote risico's met zich mee voor de samenleving, de economie en portefeuilles van beleggers. Achmea IM heeft zich daarom samen met andere beleggers aangesloten bij een engagementprogramma gecoördineerd door ACTIAM. Samen roepen we ondernemingen op om ontbossing in hun toeleveringsketen te stoppen en transparanter te zijn over

de traceerbaarheid van hun grondstoffen. We maken daarbij gebruik van informatie van Satelligence, een organisatie die door middel van satellietbeelden in kaart brengt op welke plekken ontbossing plaatsvindt en welke ondernemingen daarbij betrokken zijn. De focus van het engagementprogramma ligt in eerste instantie op ondernemingen in de palmolie-sector in Maleisië en kan verder worden uitgebreid naar andere grondstoffen en regio's zoals soja in Latijns-Amerika en cacao in Afrika. De voortgang van de geselecteerde ondernemingen wordt gemeten aan de hand van satellietbeelden, waaraan gezien kan worden of ondernemingen daadwerkelijk concrete acties hebben genomen om ontbossing tegen te gaan.

Mede-indienen aandeelhoudersresolutie bij Johnson & Johnson: meer transparantie rond Covid vaccins

Achmea IM heeft in november 2020 het indienen van een aandeelhoudersresolutie bij Johnson & Johnson ondersteund. De resolutie vraagt deze farmaceutische onderneming gevestigd in de Verenigde Staten, om transparanter te zijn over hoe het omgaat met financiële steun van de overheid voor het doen van onderzoek naar COVID-19 en het ontwikkelen van vaccins tegen het virus. Johnson & Johnson heeft bekend gemaakt dat ze het vaccin op een non-profit basis zal distribueren, maar gaf geen informatie over de invloed van de ontvangen overheidssteun op deze non-profit aanpak en de prijs van het vaccin. Johnson & Johnson heeft ook niet bekend gemaakt of ze van plan is af te zien van intellectueel eigendom van het vaccin, om zo de toegang tot een COVID-19 vaccin te vergroten. De resolutie vraagt daarom het Raad van Bestuur om over deze kwesties te rapporteren aan aandeelhouders.

Mede-indienen aandeelhoudersresolutie bij Abbvie: beloningsbeleid van het bestuur

In november 2020 heeft Achmea IM het indienen van een aandeelhoudersresolutie ondersteund bij Abbvie, een farmaceutische onderneming gevestigd in de Verenigde Staten. De resolutie verzoekt de beloningscommissie van het Raad van Bestuur van de onderneming een rapport te publiceren waarin wordt beoordeeld of het mogelijk is om de publieke bezorgdheid over hoge geneesmiddelenprijzen mee te wegen in het beloningsbeleid voor het management van Abbvie. Er is veel maatschappelijke aandacht voor de hoge geneesmiddelenprijzen en de risico's daarvan voor de gezondheidszorg. Abbvie loopt het risico financieel geraakt te worden door mogelijke aankomende veranderingen in de regelgeving rondom geneesmiddelenprijzen, zoals internationaal overeengekomen prijzen. Het beloningsbeleid van Abbvie's management is nu sterk gebaseerd op omzetdoelstellingen die afhankelijk zijn van geneesmiddelenprijzen. Daarom vragen wij de beloningscommissie om te onderzoeken of de mate waarin de beloning afhankelijk is van geneesmiddelenprijzen en de stijging hiervan kan worden beperkt.

Opvangen microplastics met filters in wasmachines

Achmea IM ondersteunt het engagement programma 'Marine Microplastic Pollution' door middel van het ondertekenen van brieven gericht aan 18 wasmachinefabrikanten. De aanleiding hiervoor is dat naar schatting elk jaar 12.2 miljoen ton aan plastic in de oceaan belandt. Een aanzienlijk deel hiervan bestaat uit microvezels, microplastics, die vrijkomen bij het wassen van kleding. Het plaatsen van microvezelfilters in wasmachines is een

effectieve manier om microvezels op te vangen en daarmee te voorkomen dat deze in de oceaan belanden. Echter zijn er maar weinig wasmachinefabrikanten die wasmachines met een ingebouwd microvezelfilter aanbieden. Het engagement programma heeft daarom als doel wasmachinefabrikanten te overtuigen om microvezelfilters standaard in alle nieuw geproduceerde wasmachines te integreren tegen eind 2023. Dit initiatief wordt geleid door First Sentier Investors en the Marine Conservation Society (MCS).

TABEL 6.1.1 OVERZICHT H2 2020 COLLECTIEVE ACTIVITEITEN ACHMEA IM

Initiatief	Rol	Thema	Samenwerking	Sinds
CDP Science Based Targets (SBT) campaign	Supporting Investor		CDP	H2 2020
Oproep voor aandacht voor de impact van Covid-19 op zeelieden	Investor statement		VN	H2 2020
Finance for Biodiversity Pledge	Ondertekenaar		Coalitie met 37 investeerders	H2 2020
Investor Statement Access to Nutrition	Investor statement		Access to Nutrition	H2 2020
Breastmilk Substitutes Call to Action	Investor statement		Access to Nutrition	H2 2020
Investor Engagement letter Xinjiang Uyghur Autonomous Region	Supporting Investor	 	Investor Alliance on Human Rights, ICCR	H2 2020
2020 Soy Trader Private Investor Letter	Supporting Investor		PRI, Ceres	H2 2020
Satellite-based engagements towards No-deforestation	Supporting Investor		Coalitie met 8 investeerders	H2 2020
UPS shareholder resolution: Lobbying Expenditures and Disclosure	Supporting Investor		Boston Trust Walden	H2 2020
Abbvie shareholder resolution: Executive Compensation and Drug Pricing Risks	Supporting Investor		Friends Fiduciary	H2 2020
Johnson & Johnson shareholder resolution: Receipt of government financial support for development of COVID-19 vaccines	Supporting Investor		Oxfam America	H2 2020
Engaging with global washing machine manufacturers to reduce microplastic pollution	Supporting Investor		First Sentier Investors, the Marine Conservation Society	H2 2020
Investor Statement "Pharmaceutical Sector & Covid-19"	Initiator		Coalitie met 65 investeerders	H1 2020
Preventing PFAS pollution by removing forever chemicals from food packaging	Supporting Investor	 	Fidra	H1 2020
Pesticide Use Reduction and Safer Chemicals Management	Supporting Investor		Mercy Investment Services	H2 2019
Farm Animal Investment Risk & Return (FAIRR) initiative	Member	 	Farm Animal Investment Risk & Return (FAIRR) initiative	H1 2019
Platform Living Wage for Financials	Member	 	10 Nederlandse Financiële instellingen	H2 2018
Access to Nutrition	Supporting Investor		Access to nutrition	H1 2018
CDP Non-disclosure Campaign	Supporting Investor		CDP	H1 2018
Investor Alliance for Human Rights	Supporting Investor		ICCR	H1 2018

Investor Decarbonisation Initiative	Supporting Investor		ShareAction	H1 2018
Workforce Disclosure Initiative	Investor Statement		ShareAction	H1 2018
Climate Action 100+	Supporting Investor		IGCC, UN PRI, AIGCC, Ceres	H2 2017
DNB SDG Werkgroep	Lid Werkgroep	 	Nederlandse Institutionele Beleggers	H1 2017
Platform Carbon Accounting Financials	Voorzitter Werkgroep Credits		PCAF	H1 2017
Carbon Disclosure Project	Ondertekenaar		CDP	2009
UN PRI	Ondertekenaar	 	UNPRI	2007

7. Bijlagen

7.1. Uitgangspunten van het Global Compact van de Verenigde Naties

Het UN Global Compact verlangt van bedrijven dat zij binnen hun invloedssfeer een aantal kernwaarden op het gebied van mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anticorruptie omarmen, ondersteunen en uitoefenen. Bedrijven die het VN Global Compact initiatief onderschrijven, verbinden zich ertoe de onderstaande doelstellingen en waarden te steunen bij het uitvoeren van hun activiteiten:

Mensenrechten

1e principe: Bedrijven dienen binnen de eigen invloedssfeer de internationaal vastgelegde mensenrechten te ondersteunen en te respecteren; en

2e principe: er voor te zorgen dat zij niet medeplichtig zijn aan schendingen van de mensenrechten.

Arbeidsnormen

3e principe: Bedrijven dienen de vrijheid van vakvereniging en de effectieve erkenning van het recht op collectieve onderhandelingen te handhaven;

4e principe: alle vormen van verplichte en gedwongen arbeid te elimineren;

5e principe: zich in te spannen voor de effectieve afschaffing van kinderarbeid; en

6e principe: discriminatie met betrekking tot werk en beroep te bestrijden.

Milieu

7e principe: Bedrijven dienen het voorzichtigheidsbeginsel te hanteren met betrekking tot milieukwesties;

8e principe: initiatieven te ondernemen om grotere verantwoordelijkheid op milieugebied te bevorderen; en

9e principe: de ontwikkeling en verspreiding van milieuvriendelijke technologieën te stimuleren.

Anticorruptie

10e principe: Bedrijven dienen alle vormen van corruptie, inclusief afpersing en omkoping, tegen te gaan.

De principes van het UN Global Compact zijn gebaseerd op internationale verdragen, onder andere afgeleid van de Universele verklaring van de rechten van de mens, de verklaring van de Internationale Arbeidsorganisatie (ILO) inzake de fundamentele arbeidsrechten, en van de verklaring van Rio met betrekking tot milieu en ontwikkeling.

7.2. Relevante bepalingen Nederlandse Corporate Governance Code (2016 versie)

Principe 4.1 De algemene vergadering

Principe De algemene vergadering kan een zodanige invloed uitoefenen op het beleid van het bestuur en de raad

van commissarissen van de vennootschap, dat zij een volwaardige rol speelt in het systeem van checks and balances binnen de vennootschap. Goede corporate governance veronderstelt een volwaardige deelname van aandeelhouders aan de besluitvorming in de algemene vergadering.

Relevante best practice bepalingen

4.1.1 Het toezicht van de raad van commissarissen op het bestuur omvat mede het toezicht op de verhouding met aandeelhouders.

4.1.5 Indien een aandeelhouder een onderwerp op de agenda heeft laten plaatsen, licht hij dit ter vergadering toe en beantwoordt hij zo nodig vragen hierover.

4.1.6 Een aandeelhouder oefent het agenderingsrecht slechts uit nadat hij daaromtrent in overleg is getreden met het bestuur. Wanneer één of meer aandeelhouders het voornemen hebben de agendering te verzoeken van een onderwerp dat kan leiden tot wijziging van de strategie van de vennootschap, bijvoorbeeld door het ontslag van één of meer bestuurders of commissarissen, wordt het bestuur in de gelegenheid gesteld een redelijke termijn in te roepen om hierop te reageren (de responstijd). De mogelijkheid van het inroepen van de responstijd geldt ook voor een voornemen als hiervoor bedoeld dat strekt tot rechterlijke machtiging voor het bijeenroepen van een algemene vergadering op grond van artikel 2:110 BW. De desbetreffende aandeelhouder respecteert de door het bestuur ingeroepen responstijd, bedoeld in best practice bepaling 4.1.7.

Principe 4.3 Uitbrengen van stemmen

Principe Deelname van zoveel mogelijk aandeelhouders aan de besluitvorming in de algemene vergadering is in het belang van de checks and balances van de vennootschap. De vennootschap stelt, voor zover het in haar mogelijkheid ligt, aandeelhouders in de gelegenheid op afstand te stemmen en met alle (andere) aandeelhouders te communiceren.

Relevante best practice bepalingen

4.3.1 Een aandeelhouder stemt naar eigen inzicht. Van een aandeelhouder die gebruik maakt van stemadviezen van derden wordt verwacht dat hij zich een eigen oordeel vormt over het stembeleid of de door deze adviseur verstrekte stemadviezen.

4.3.5 Institutionele beleggers (pensioenfondsen, verzekeraars, beleggingsinstellingen, vermogensbeheerders) plaatsen jaarlijks in ieder geval op hun website hun beleid ten aanzien van het uitoefenen van het stemrecht op aandelen die zij houden in beursvennootschappen.

4.3.6 Institutionele beleggers plaatsen jaarlijks op hun website en/of in hun bestuursverslag een verslag van de uitvoering van hun beleid voor het uitoefenen van het stemrecht in het desbetreffende boekjaar. Daarnaast brengen zij ten minste eenmaal per kwartaal op hun website verslag uit of en hoe zij als aandeelhouders hebben gestemd op algemene vergaderingen. Dit verslag wordt op de website van de institutionele belegger geplaatst.

7.3. Lijst van ondernemingen; Normatieve Dialogen

	Onderneming	Dialogo geïnitieerd	Normschending
1	Accenture Plc	15-1-2020	Arbeidsnormen
2	Allergan Plc	15-1-2020	Mensenrechten
3	Alphabet Inc. Class C	15-4-2020	Arbeidsnormen
	Alphabet Inc. Class C	15-4-2020	Corruptie
	Alphabet Inc. Class C	15-4-2020	Mensenrechten
4	Amazon.com, Inc.	15-10-2017	Arbeidsnormen
	Amazon.com, Inc.	15-10-2017	Mensenrechten
5	AmerisourceBergen Corporation	15-1-2020	Mensenrechten
6	Anglo American plc	15-7-2018	Mensenrechten
7	Anheuser-Busch InBev	14-3-2019	Arbeidsnormen
	Anheuser-Busch InBev	14-3-2019	Arbeidsnormen
8	Apple Inc.	15-10-2017	Mensenrechten
9	Banglalink Digital	15-7-2017	Arbeidsnormen
10	BHP	15-4-2017	Milieu
	BHP	15-4-2018	Milieu
11	BP Plc	21-3-2019	Mensenrechten
12	CaixaBank SA	15-7-2018	Corruptie
13	Cardinal Health, Inc.	15-1-2020	Mensenrechten
14	Cargill, Inc.	15-7-2017	Arbeidsnormen
15	CBS Corporation	15-7-2019	Arbeidsnormen
16	Commonwealth Bank of Australia	15-10-2018	Corruptie
17	Daimler AG	15-4-2017	Milieu
18	Danske Bank A/S	15-10-2018	Corruptie
19	Deutsche Bank AG	15-3-2019	Corruptie
20	Deutsche Telekom AG	15-7-2020	Arbeidsnormen
21	Enagas SA	15-1-2019	Mensenrechten
22	ENGIE SA	15-1-2017	Mensenrechten
	ENGIE SA	15-1-2017	Milieu
23	Eni S.p.A.	15-3-2019	Arbeidsnormen
	Eni S.p.A.	15-3-2019	Milieu
24	EXOR N.V.	15-10-2020	Milieu
25	Exxon Mobil Corp.	15-7-2017	Milieu
	Exxon Mobil Corp.	15-7-2017	Milieu
26	Facebook, Inc.	28-3-2019	Mensenrechten
	Facebook, Inc.	15-1-2020	Arbeidsnormen
27	Fiat Chrysler Automobiles N.V.	15-1-2020	Corruptie
	Fiat Chrysler Automobiles N.V.	15-10-2020	Milieu

	Onderneming	Dialogoog geïnitieerd	Normschending
28	First Pacific Co. Ltd.	15-7-2018	Arbeidsnormen
29	Fresenius Medical Care AG & Co. KGaA	15-7-2020	Corruptie
	Fresenius Medical Care AG & Co. KGaA	15-7-2020	Corruptie
	Fresenius Medical Care AG & Co. KGaA	15-7-2020	Corruptie
	Fresenius Medical Care AG & Co. KGaA	15-7-2020	Corruptie
	Fresenius Medical Care AG & Co. KGaA	15-7-2020	Corruptie
	Fresenius Medical Care AG & Co. KGaA	15-7-2020	Corruptie
	Fresenius Medical Care AG & Co. KGaA	15-7-2020	Corruptie
	Fresenius Medical Care AG & Co. KGaA	15-7-2020	Corruptie
30	Fresenius SE & Co. KGaA	15-7-2020	Corruptie
	Fresenius SE & Co. KGaA	15-7-2020	Corruptie
	Fresenius SE & Co. KGaA	15-7-2020	Corruptie
	Fresenius SE & Co. KGaA	15-7-2020	Corruptie
	Fresenius SE & Co. KGaA	15-7-2020	Corruptie
	Fresenius SE & Co. KGaA	15-7-2020	Corruptie
	Fresenius SE & Co. KGaA	15-7-2020	Corruptie
	Fresenius SE & Co. KGaA	15-7-2020	Corruptie
31	General Motors Company	15-10-2020	Milieu
32	Glencore plc	15-7-2020	Arbeidsnormen
	Glencore plc	15-7-2020	Corruptie
	Glencore plc	15-7-2020	Mensenrechten
	Glencore plc	15-7-2020	Milieu
33	Halliburton Co.	15-1-2020	Milieu
34	Honda Motor Co., Ltd.	15-10-2017	Arbeidsnormen
35	Iberdrola SA	15-4-2018	Mensenrechten
36	ING Groep NV	15-7-2019	Corruptie
37	JBS SA	15-7-2017	Arbeidsnormen
38	Johnson & Johnson	15-1-2020	Corruptie
39	KBC Group SA/NV	15-4-2018	Mensenrechten
40	LafargeHolcim Ltd.	15-7-2017	Arbeidsnormen
	LafargeHolcim Ltd.	15-7-2017	Mensenrechten
41	LM Ericsson Telefon AB	15-4-2018	Corruptie
	LM Ericsson Telefon AB	15-1-2020	Corruptie
	LM Ericsson Telefon AB	15-1-2020	Corruptie
42	Marubeni Corporation	15-4-2018	Mensenrechten
	Marubeni Corporation	15-4-2018	Milieu
43	Mazda Motor Corp.	15-10-2020	Milieu
44	McDonald's Corp.	15-10-2020	Arbeidsnormen
45	McKesson Corp.	15-1-2020	Mensenrechten

	Onderneming	Dialogoog geïnitieerd	Normschending
46	Mitsubishi Corporation	15-10-2018	Mensenrechten
47	Mitsubishi Electric Corp.	15-4-2020	Arbeidsnormen
48	Mitsui & Co.,Ltd	15-1-2020	Mensenrechten
	Mitsui & Co.,Ltd	15-1-2020	Milieu
49	National Australia Bank Limited	15-7-2018	Corruptie
50	Naturgy Energy Group SA	15-1-2018	Mensenrechten
51	Nordea Bank AB	15-7-2018	Corruptie
52	Petróleos Mexicanos SA	15-7-2018	Milieu
53	Renault SA	15-7-2019	Milieu
54	Rio Tinto plc	15-10-2020	Mensenrechten
	Rio Tinto plc	15-10-2020	Milieu
55	Royal Dutch Shell plc	15-1-2017	Mensenrechten
	Royal Dutch Shell plc	15-1-2017	Milieu
56	RWE AG	15-4-2020	Milieu
57	Sanofi	15-10-2017	Corruptie
58	Snam S.p.A.	15-1-2019	Mensenrechten
59	Subaru Corp	15-10-2020	Milieu
60	Sumitomo Corporation	15-4-2017	Arbeidsnormen
61	Swedbank AB	15-10-2019	Corruptie
62	The AES Corporation	15-7-2020	Mensenrechten
	The AES Corporation	15-7-2020	Milieu
	The AES Corporation	15-7-2020	Milieu
63	The Coca-Cola Co.	15-4-2020	Arbeidsnormen
64	The Goldman Sachs Group, Inc.	15-7-2019	Corruptie
	The Goldman Sachs Group, Inc.	15-7-2019	Corruptie
	The Goldman Sachs Group, Inc.	15-7-2019	Corruptie
65	Total SA	15-7-2020	Arbeidsnormen
	Total SA	15-7-2020	Milieu
66	Toyota Motor Corp.	15-10-2020	Milieu
67	Tyson Foods, Inc.	15-10-2020	Arbeidsnormen
68	UBS AG	15-7-2020	Mensenrechten
69	UBS Group AG	15-7-2020	Mensenrechten
70	Verizon Communications, Inc.	15-7-2020	Arbeidsnormen
71	Vestas Wind Systems A/S	15-4-2017	Mensenrechten
	Vestas Wind Systems A/S	4-12-2019	Arbeidsnormen
72	Vistra Energy Corp.	15-1-2018	Milieu
73	Volkswagen AG	15-4-2017	Milieu
	Volkswagen AG	15-7-2019	Milieu
74	Wells Fargo & Company	15-1-2017	Mensenrechten

	Onderneming	Dialogo geïnitieerd	Normschending
75	Westar Energy, Inc.	15-7-2017	Milieu
76	Weyerhaeuser Co.	15-3-2019	Mensenrechten
77	Wynn Resorts, Limited	15-4-2018	Arbeidsnormen

7.4. Lijst van ondernemingen; Thematische Dialogen

	Onderneming	Sector	Land van herkomst	Engagement omschrijving
1	AbbVie, Inc.	Gezondheidszorg	Verenigde Staten	Goede en Beschikbare Medicijnen
2	Amtcor Ltd	Basismaterialen	Australië	Plastics
3	American Water Works Company, Inc.	Nutsbedrijven	Verenigde Staten	Waterrisico bij water- en elektriciteitsbedrijven
4	Anglo American Platinum Ltd.	Materialen (NL)	Zuid-Afrika	Afbouw blootstelling steenkolen
5	Bayer AG	Gezondheidszorg	Duitsland	Goede en Beschikbare Medicijnen
6	Berry Plastics Group Inc	Basismaterialen	Verenigde Staten	Plastics
7	BHP	Basismaterialen	Verenigd Koninkrijk	Afbouw blootstelling steenkolen
8	Biogen Inc.	Gezondheidszorg	Verenigde Staten	Goede en Beschikbare Medicijnen
9	BMW	Duurzame consumptiegoederen	Duitsland	Dialog Klimaattransitie
10	C.H. Robinson Worldwide, Inc.	Industrie	Verenigde Staten	Klimaat en transport
11	Carnival plc	Duurzame consumptiegoederen	Verenigd Koninkrijk	Human Capital
12	Casino, Guichard-Perrachon SA	Niet-duurzame consumptiegoederen	Frankrijk	Leefbaar Loon
13	Chubu Electric Power Company, Incorporated	Nutsbedrijven	Japan	Waterrisico bij water- en elektriciteitsbedrijven
14	Conagra Brands, Inc.	Niet-duurzame consumptiegoederen	Verenigde Staten	Access to Nutrition
15	Covestro AG	Basismaterialen	Duitsland	Industriële Energie-efficiëntie
16	Deutsche Post AG	Industrie	Duitsland	Klimaat en transport
17	DTE Energy Company	Nutsbedrijven	Verenigde Staten	Afbouw blootstelling steenkolen
18	Electricite de France SA	Nutsbedrijven	Frankrijk	Waterrisico bij water- en elektriciteitsbedrijven
19	Endesa S.A.	Nutsbedrijven	Spanje	Afbouw blootstelling steenkolen
20	Enel SpA	Nutsbedrijven	Italië	Afbouw blootstelling steenkolen
21	ENGIE SA	Nutsbedrijven	Frankrijk	Waterrisico bij water- en elektriciteitsbedrijven
22	Exxon Mobil Corp.	Energie	Verenigde Staten	Dialog Klimaattransitie
23	Fortescue Metals Group Ltd	Basismaterialen	Australië	Industriële Energie-efficiëntie
24	Fortum Oyj	Nutsbedrijven	Finland	Waterrisico bij water- en elektriciteitsbedrijven
25	Gilead Sciences, Inc.	Gezondheidszorg	Verenigde Staten	Goede en Beschikbare Medicijnen
26	Greif Inc	Basismaterialen	Verenigde Staten	Plastics
27	Home Depot, Inc.	Duurzame consumptiegoederen	Verenigde Staten	Leefbaar Loon
28	Huhtamaki Oyj	Basismaterialen	Finland	Plastics
29	Johnson & Johnson	Gezondheidszorg	Verenigde Staten	Goede en Beschikbare Medicijnen
30	LyondellBasell Industries NV	Basismaterialen	Verenigde Staten	Plastics
31	Marathon Oil Corporation	Energie	Verenigde Staten	Dialog Klimaattransitie

	Onderneming	Sector	Land van herkomst	Engagement omschrijving
32	McDonald's Corporation	Duurzame consumptiegoederen	Verenigde Staten	Human Capital
33	METRO AG	Niet-duurzame consumptiegoederen	Duitsland	Leefbaar Loon
34	Mondi plc	Basismaterialen	Verenigd Koninkrijk	Plastics
35	Nestle S.A.	Niet-duurzame consumptiegoederen	Zwitserland	Access to Nutrition
36	Novartis AG	Gezondheidszorg	Zwitserland	Goede en Beschikbare Medicijnen
37	Nucor Corporation	Basismaterialen	Verenigde Staten	Industriële Energie-efficiëntie
38	OMV AG	Energie	Oostenrijk	Dialogo Klimaattransitie
39	Pinnacle West Capital Corporation	Nutsbedrijven	Verenigde Staten	Waterrisico bij water- en elektriciteitsbedrijven
40	PPG Industries, Inc.	Basismaterialen	Verenigde Staten	Industriële Energie-efficiëntie
41	Public Service Enterprise Group Inc	Nutsbedrijven	Verenigde Staten	Waterrisico bij water- en elektriciteitsbedrijven
42	Ralph Lauren Corporation Class A	Duurzame consumptiegoederen	Verenigde Staten	Leefbaar Loon
43	Renault SA	Duurzame consumptiegoederen	Frankrijk	Dialogo Klimaattransitie
44	Roche Holding AG	Gezondheidszorg	Zwitserland	Goede en Beschikbare Medicijnen
45	Royal Ahold Delhaize N.V.	Niet-duurzame consumptiegoederen	Nederland	Leefbaar Loon
46	Royal Caribbean Cruises Ltd.	Duurzame consumptiegoederen	Verenigde Staten	Human Capital
47	Royal Mail plc	Industrie	Verenigd Koninkrijk	Klimaat en transport
48	RWE AG	Nutsbedrijven	Duitsland	Afbouw blootstelling steenkolen
49	Sealed Air Corporation	Basismaterialen	Verenigde Staten	Plastics
50	Severn Trent Plc	Nutsbedrijven	Verenigd Koninkrijk	Waterrisico bij water- en elektriciteitsbedrijven
51	Sika AG	Basismaterialen	Zwitserland	Industriële Energie-efficiëntie
52	Sodexo SA	Duurzame consumptiegoederen	Frankrijk	Human Capital
53	Southern Company	Nutsbedrijven	Verenigde Staten	Afbouw blootstelling steenkolen
54	Starbucks Corporation	Duurzame consumptiegoederen	Verenigde Staten	Human Capital
55	Subaru Corp	Duurzame consumptiegoederen	Japan	Dialogo Klimaattransitie
56	Suntory Beverage & Food Ltd.	Niet-duurzame consumptiegoederen	Japan	Access to Nutrition
57	Tesco PLC	Niet-duurzame consumptiegoederen	Verenigd Koninkrijk	Leefbaar Loon
58	TJX Companies Inc	Duurzame consumptiegoederen	Verenigde Staten	Leefbaar Loon
59	Tohoku Electric Power Company, Incorporated	Nutsbedrijven	Japan	Waterrisico bij water- en elektriciteitsbedrijven
60	Umicore	Basismaterialen	België	Industriële Energie-efficiëntie
61	Unilever NV	Niet-duurzame consumptiegoederen	Nederland	Access to Nutrition

	Onderneming	Sector	Land van herkomst	Engagement omschrijving
62	United Parcel Service, Inc. Class B	Industrie	Verenigde Staten	Klimaat en transport
63	United Utilities Group PLC	Nutsbedrijven	Verenigd Koninkrijk	Waterrisico bij water- en elektriciteitsbedrijven
64	V.F. Corporation	Duurzame consumptiegoederen	Verenigde Staten	Leefbaar Loon
65	WEC Energy Group Inc	Nutsbedrijven	Verenigde Staten	Afbouw blootstelling steenkolen

7.5. Overzicht van de Achmea IM beleggingsfondsen

	Uitsluitingen				
	Controversiële wapens	Tabak	Steenkolen en teerzanden	Omstreden landen	Normatieve schending
Aandelen					
Achmea IM Global Multi Factor Equity Fund	√	√	√		√
Achmea IM Global Multi Factor Equity Fund EUR hedged	√	√	√		√
Achmea IM Global Enhanced Equity Fund EUR hedged	√	√	√		√
Achmea IM Global Defensive Equity Fund-I	√	√	√		√
Achmea IM Global Defensive Equity Fund-IH	√	√	√		√
Achmea IM Emerging Markets Equity Fund ¹					
Vastrentende waarden					
Achmea IM Euro Government Bond Fund				√	
Achmea IM Euro Investment Grade Credit Fund	√	√	√	√	√
Achmea IM Investment Grade Credit Pool EUR hedged	√	√	√	√	√
Achmea IM Euro Corporate Bond Fund	√	√	√	√	√
Achmea IM Euro Green Bond Fund	√	√	√	√	√
Achmea IM (LC) Emerging Markets Debt Fund ¹					
Achmea IM (HC) Emerging Markets Debt Fund EUR hedged	√	√	√	√	√
Achmea IM Global High Yield Fund EUR hedged	√	√	√	√	√
Achmea IM Global High Yield Pool EUR hedged	√	√	√	√	√
Achmea IM Euro Local Government Loans Fund				√	
Achmea IM Euro Inflation Linked Bond Fund				√	
Achmea IM Long Duration Bond Fund				√	
Geldmarkt					
Achmea IM Euro Money Market Fund	√	√	√	√	√
LDI Overlay					
Achmea IM 10 Year Overlay Fund					
Achmea IM 20 Year Overlay Fund					
Achmea IM 30 Year Overlay Fund					
Achmea IM 40 Year Overlay Fund					
Achmea IM 50 Year Overlay Fund					
Vastgoed					
Achmea IM Global Real Estate Equity Fund ¹					

Uitsluitingen					
Achmea IM Global Real Estate Equity Fund EUR hedged ¹					
Grondstoffen					
Achmea IM Commodity Fund EUR hedged					
Achmea IM Diversified Commodity Fund EUR hedged					

¹ Deze fondsen beleggen in externe beleggingsinstellingen waardoor het MVB beleid van Achmea IM niet kan worden toegepast.

TABEL 7.5.1

	Engagement	Stemmen	Integratie duurzaamheid informatie (ESG)	CO2-reductie
Aandelen				
Achmea IM Global Multi Factor Equity Fund	✓	✓	✓	✓
Achmea IM Global Multi Factor Equity Fund EUR hedged	✓	✓	✓	✓
Achmea IM Global Enhanced Equity Fund EUR hedged	✓	✓	✓	✓
Achmea IM Global Defensive Equity Fund-I	✓	✓	✓	✓
Achmea IM Global Defensive Equity Fund-IH	✓	✓	✓	✓
Achmea IM Emerging Markets Equity Fund ¹				
Vastrentende waarden				
Achmea IM Euro Government Bond Fund			✓	
Achmea IM Euro Investment Grade Credit Fund	✓		✓	✓
Achmea IM Investment Grade Credit Pool EUR hedged	✓		✓	
Achmea IM Euro Corporate Bond Fund	✓		✓	✓
Achmea IM Euro Green Bond Fund	✓		✓	✓
Achmea IM (LC) Emerging Markets Debt Fund ¹				
Achmea IM (HC) Emerging Markets Debt Fund EUR hedged	✓		✓	
Achmea IM Global High Yield Fund EUR hedged	✓		✓	
Achmea IM Global High Yield Pool EUR hedged	✓		✓	
Achmea IM Euro Local Government Loans Fund				
Achmea IM Euro Inflation Linked Bond Fund			✓	
Achmea IM Long Duration Bond Fund			✓	
Geldmarkt				
Achmea IM Euro Money Market Fund	✓			
LDI Overlay				

	Engagement	Stemmen	Integratie duurzaamheid informatie (ESG)	CO2-reductie
Achmea IM 10 Year Overlay Fund				
Achmea IM 20 Year Overlay Fund				
Achmea IM 30 Year Overlay Fund				
Achmea IM 40 Year Overlay Fund				
Achmea IM 50 Year Overlay Fund				
Vastgoed				
Achmea IM Global Real Estate Equity Fund ¹				
Achmea IM Global Real Estate Equity Fund EUR hedged ¹				
Grondstoffen				
Achmea IM Commodity Fund EUR hedged				
Achmea IM Diversified Commodity Fund EUR hedged				

¹ Deze fondsen beleggen in externe beleggingsinstellingen waardoor het MVB beleid van Achmea IM niet kan worden toegepast.

Colofon

Deze halfjaarrapportage Maatschappelijk Verantwoord Beleggen is een uitgave van Achmea Investment Management; opgesteld in januari/februari 2021. Meer weten? Neem dan contact op met uw fondsmanager of account CIO.

Disclaimer

Achmea Investment Management B.V. ('Achmea IM') heeft de informatie in dit document met zorg samengesteld. De informatie is alleen bestemd voor gekwalificeerde beleggers en/of professionele beleggers zoals bedoeld in de Wet op het financieel toezicht (Wft). Dit document is of bevat (i) geen aanbod of uitnodiging om financiële instrumenten te kopen, te verkopen of te verhandelen, (ii) geen beleggingsaanbeveling of beleggingsadvies, (iii) geen juridisch, fiscaal of ander advies. Achmea IM raadt u af een (beleggings)beslissing uitsluitend te baseren op de informatie in dit document. Raadpleeg in voorkomende gevallen een juridisch, fiscaal of andere adviseur. Achmea IM is niet aansprakelijk voor schade die het gevolg is van zo'n (beleggings)beslissing. De informatie in dit document is (mede) gebaseerd op informatie die Achmea IM van betrouwbaar geachte informatiebronnen heeft verkregen. Achmea IM garandeert niet de betrouwbaarheid van die bronnen en de juistheid en volledigheid van de van die bronnen verkregen informatie. De informatie in dit document is puur informatief en u kunt daaraan geen rechten ontleen. Alle informatie is een momentopname, tenzij uitdrukkelijk anders is aangegeven. Het verstrekken van dit document na de oorspronkelijke publicatiedatum is geen garantie dat de hierin opgenomen informatie op die latere datum nog juist en volledig is. Achmea IM heeft het recht om deze informatie zonder aankondiging te wijzigen. Het noemen van rendementen op beleggingen in dit document dient uitsluitend als uitleg en toelichting. Achmea IM spreekt daarmee geen verwachting uit over het rendement of koersverloop van die beleggingen. De waarde van uw belegging kan fluctueren en in het verleden behaalde resultaten bieden geen garantie voor de toekomst. U mag de informatie in dit document alleen voor eigen persoonlijk gebruik kopiëren.

U mag de informatie niet overnemen, vermenigvuldigen, distribueren of openbaren zonder schriftelijke toestemming van Achmea IM. Alle informatie (teksten, foto's, illustraties, grafisch materiaal, handelsnamen, logo's, woord en beeldmerken) blijft eigendom van of in licentie bij Achmea IM en wordt beschermd door auteursrecht, merkenrecht en/of intellectueel eigendomsrecht. Er worden geen rechten of licenties overgedragen bij gebruik van of toegang tot deze informatie. Achmea Investment Management B.V., statutair gevestigd te Zeist (KvK 18059537), beschikt over een vergunning als beheerder van beleggingsinstellingen zoals bedoeld in de Wet op het financieel toezicht. Achmea Investment Management B.V. is ingeschreven in het register van de Stichting Autoriteit Financiële Markten onder nummer 15001209.